

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ 1

คู่มือการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์

Manual for K9 Training: Meat and Animal Products Detection

(แก้ไขตามมติคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 7/2564 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2564)

โดย

ณัฐกานต์ คุรุพันธ์

เลขทะเบียนวิชาการเลขที่ 64(2)-0120-029

สถานที่ดำเนินการ ตำนกักกันสัตว์จันทบุรี

ระยะเวลาดำเนินการ ธันวาคม 2562-กุมภาพันธ์ 2564

การเผยแพร่ เว็บไซต์กองสารวัตรและกักกัน กรมปศุสัตว์

<http://aqi.dld.go.th>

การเผยแพร่ผลงานวิชาการทางเว็บไซต์กองสารวัตรและกักกัน

http://aqi.dld.go.th/webnew/index.php/th/

กองสารวัตรและกักกัน
Division of Veterinary Inspection and Quarantine
http://aqi.dld.go.th

กิจกรรมข่าวประชาสัมพันธ์กองสารวัตรและกักกัน

ผอ.กองสารวัตรและกักกัน

นายสัตวแพทย์ยุทธมา ชัยศักดิ์ลาภกุล
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสารวัตรและกักกัน

ปวงข้าวมิถุนันต์
ขอน้อมเกล้าขอน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุกมิได้
ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่อาวุโส พนักงาน กองสารวัตรและกักกัน กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Home » การจัดการความรู้ KM

เอกสารทางวิชาการ

กรองด้วยชื่อเรื่อง: แสดง # 10

ลำดับ	รายการหนังสือ	เขียนโดย	ผู้ชม
1	คู่มือการฝึกอบรมเกี่ยวกับตรวจสอบสุขภาพสัตว์	Administrator	325
2	แนวทางการปฏิบัติงานตรวจสอบสุขภาพสัตว์ในกรณีนำเข้า หรือ นำเข้าจากต่างประเทศ สบพ.กรมปศุสัตว์ โรคมะเร็งสัตว์ ร.ศ. 2558	Administrator	152
3	ความรู้ วัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติ ในการพิจารณาและปล่อยกักโรคสัตว์ปีกในสัตว์ในประเด็นการนำเข้าสัตว์ปีกและซากสัตว์ของเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ สัตว์	Administrator	217
4	คู่มือการควบคุมดูแลและจัดการเชื้อโรคจากสัตว์ปีกในกรณีนำเข้าสัตว์ปีก	Administrator	174
5	ความรู้ของเชื้อโรคโซลโมเนลลา (Salmonella spp.) จากโคเคเนตซึ่งมาจากประเทศออสเตรเลีย	Administrator	172
6	คู่มือปฏิบัติงานการนำสัตว์ปีกเข้าพื้นที่กักกันสัตว์	Administrator	239
7	คู่มือปฏิบัติงานการนำเข้าสัตว์ปีกชนิดอื่นจากพื้นที่กักกันสัตว์	Administrator	225
8	คู่มือการนำเข้า - ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ผ่านเจ้าหน้าที่	Administrator	495
9	การวิเคราะห์โรคทางพันธุกรรมของสัตว์ปีกของกรมปศุสัตว์	Administrator	270
10	คู่มือการนำเข้า - ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ผ่านเจ้าหน้าที่	Administrator	467

คำนำ

คู่มือการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ (Manual for K9 Training: Meat and Animal Products Detection) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ ให้มีความสามารถควบคุมสุนัขและฝึกสุนัขให้ปฏิบัติงานตรวจค้นหาซากสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดได้ การใช้งานสุนัขดมกลิ่น (K9) นั้น เป็นการนำข้อได้เปรียบด้านการใช้จมูกของสุนัขมาช่วยในการค้นหา ตรวจจับซากสัตว์ที่อาจซุกซ่อนมาในสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ แต่การควบคุมและฝึกสุนัขให้เป็นสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้ควบคุมสุนัข ผู้ฝึก ต้องรู้จักใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ผู้ฝึกจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการฝึกสุนัขหลายด้าน ต้องนำความรู้ด้านจิตวิทยาสุนัขมาประยุกต์ใช้ ตั้งแต่ขั้นตอนการบำรุงเลี้ยง การสัตว์รักษา การฝึกสุนัขให้เข้าใจภาษา การฝึกสุนัขให้ปรับตัวคุ้นเคยกับพื้นที่ปฏิบัติงาน (Site Adaptation) การฝึกสุนัขใช้จมูก (Nose Work Exercises) การฝึกสุนัขให้เชื่อฟังคำสั่งขั้นพื้นฐาน (Basic Obedience) เหล่านี้เป็นส่วนของขั้นตอนการเตรียมความพร้อมสุนัขก่อนเข้าฝึกในสายงาน แล้วจึงเข้าสู่ขั้นตอนของการฝึกดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์จนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ได้ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อภารกิจของกรมปศุสัตว์ด้านการควบคุมโรคระบาดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ต่อไป

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ ตลอดจนบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ในการเพิ่มพูนความรู้เรื่องการฝึกสุนัขให้เกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อย หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับและขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สพ.ญ.ณัฐกานต์ คุรุพันธ์

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญภาพ	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 นิยามคำศัพท์เฉพาะ	2
บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการใช้ ผลงานสุนัขดมกลิ่นในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์-ผลิตภัณฑ์เกษตร	4
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	4
2.2 ข้อมูลการใช้ ผลงานสุนัขดมกลิ่นในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์-ผลิตภัณฑ์เกษตร	4
บทที่ 3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสุนัข	8
3.1 ประวัติการใช้สุนัข	8
3.2 ชนิดสายพันธุ์สุนัขใช้งาน ที่สามารถนำมาฝึกได้ ตลอดจนข้อดี ข้อเสีย ของสุนัขแต่ละสายพันธุ์	9
3.3 คุณสมบัติของสุนัขพันธุ์ปีเกิลที่เหมาะสมกับภารกิจควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ – ซากสัตว์ เพื่อควบคุมโรคระบาดของกรมปศุสัตว์	18
3.4 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของสุนัข จิตวิทยาเกี่ยวกับการฝึกสุนัข	18
3.5 การคัดเลือกสุนัข	21

	หน้า	
3.6	การอ่านใจสุนัข จากภาษากาย	22
3.7	การปลูกฝังทักษะที่จำเป็นสำหรับลูกสุนัขเพื่อเพิ่มศักยภาพเมื่อถึงอายุพร้อมสำหรับเข้ารับการศึกษาเพื่อใช้งาน	23
3.8	การบำรุงเลี้ยงสุนัขพันธุ์บีเกิล	25
3.9	การสัตวรักษ์สุนัขพันธุ์บีเกิล	30
บทที่ 4 หลักการใช้งานสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่		33
4.1	หน้าที่ชุดสุนัขดมกลิ่น	33
4.2	หลักในการฝึกสุนัข	34
4.3	การฝึกสุนัขให้เข้าใจภาษา	36
4.4	การฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์	40
4.5	การฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งเบื้องต้น	43
4.6	การฝึกทักษะการใช้จมูก	49
4.7	การฝึกในหน้าที่ตรวจสัมภาระเพื่อค้นหาซากสัตว์	54
4.8	การบันทึกข้อมูลการฝึกลงในแบบฟอร์ม	72
บทที่ 5 สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกและการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์		75
5.1	ปัญหาที่พบระหว่างฝึก ด้านสิ่งแวดล้อมอากาศไม่อำนวย หรือมีพื้นที่ในการฝึก ทบตวนน้อย	75
5.2	ปัญหาที่พบระหว่างฝึก ด้านพฤติกรรมสุนัข	76
5.3	ปัญหาที่พบในการจัดทำคู่มือฉบับนี้	79
กิตติกรรมประกาศ		80
บรรณานุกรม		
ภาคผนวก ก	รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะสุนัขตรวจกลิ่นค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล	86
ภาคผนวก ข	บันทึกการฝึกสุนัขดมกลิ่น	89
ภาคผนวก ค	ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	92
ภาคผนวก ง	บันทึกการปฏิบัติงาน	97

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	Canine Olfactory System, artwork	8
ภาพที่ 2	สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ และ สุนัขพันธุ์โด้เบอร์แมนพินเชอร์	9
ภาพที่ 3	สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ หน้าี่สุนัขตำรวจฝึกหัด และ หน้าี่ตรวจ ค้นหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ผิดกฎหมาย	11
ภาพที่ 4	สุนัขพันธุ์โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ หน้าี่ตรวจค้นยาเสพติด และ หน้าี่ตรวจค้น พัสดุภัณฑ์ระเบิด	12
ภาพที่ 5	สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ด และ สุนัขพันธุ์มาลินอยส์	13
ภาพที่ 6	สุนัขพันธุ์มาลินอยส์ หน้าี่ตรวจค้นหาพัสดุภัณฑ์ระเบิดที่สนามบินรวมถึง บนเครื่องบิน และ สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ด หน้าี่ตรวจค้นหาธนบัตร ซุกซ่อนมาในกระเป๋าเดินทาง	13
ภาพที่ 7	สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ หน้าี่ตรวจค้นหายาเสพติดจากตัวผู้เดินทาง เข้าประเทศและจากสัมภาระ	14
ภาพที่ 8	สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ หน้าี่บำบัดอารมณ์ผู้โดยสารที่เกิดความเครียด ระหว่างเดินทาง และ หน้าี่ควบคุมและตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคติดต่อเช่น มาลาเรีย	14
ภาพที่ 9	สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ หน้าี่ต่อต้านการค้ำสัตว์ป่ามีชีวิตในสัมภาระ ผู้เดินทางเข้า-ออกประเทศ และ หน้าี่ต่อต้านการค้ำสัตว์ป่ามีชีวิตในพัสดุเข้า- ออกประเทศทางไปรษณีย์	15
ภาพที่ 10	สุนัขพันธุ์มาลินอยส์ หน้าี่ตรวจค้นยึดอายัดชิ้นส่วนจากสัตว์ป่า เช่น งาช้าง นอแรด ที่ซุกซ่อนมากับสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ	15
ภาพที่ 11	สุนัขพันธุ์แจ๊ค รัสเซลล์ เทอร์เรีย หน้าี่ค้นหาและกำจัด เพื่อป้องกันการรุกราน จากงูเขียว	16
ภาพที่ 12	สุนัขพันธุ์แจ๊ค รัสเซลล์ เทอร์เรีย หน้าี่ค้นหาและกำจัด เพื่อป้องกันการรุกราน จากงูเขียว	16

ภาพที่ 13	สุนัขพันธุ์บีเกิล หน้าที่ตรวจค้นป้องกันการการรุกรานของเชื้อโรคจากพืชและสัตว์	17
ภาพที่ 14	สุนัขพันธุ์บีเกิล หน้าที่ตรวจค้นป้องกันการการรุกรานของเชื้อโรคจากพืชและสัตว์ และหน้าที่ตรวจค้นยึดอายัดชิ้นส่วนจากสัตว์ป่า เช่น งาช้าง นอแรด ที่ซุกซ่อนมากับผู้โดยสาร	17
ภาพที่ 15	การให้สุนัขมีกิจกรรมร่วมกับคน (ผู้ควบคุมสุนัข)	24
ภาพที่ 16	การฝึกสุนัขคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและคุ้นเคยกับการเดินทาง	24
ภาพที่ 17	การฝึกสุนัขคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น ขึ้นรถยนต์ 2 ล้อ การขึ้นและเดินบนสายพานรับกระเป๋า	25
ภาพที่ 18	การฝึกให้สุนัขคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น เดินบนทางเลื่อน การขึ้น-ลงลิฟท์โดยสาร	25
ภาพที่ 19	สูตรคำนวณความต้องการพลังงานของสุนัขขนาดกลาง	26
ภาพที่ 20	อาหารแห้งชนิดเม็ด ใช้บำรุงเลี้ยงสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิล	27
ภาพที่ 21	ปัญหาสุขภาพที่พบในสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิล ด้านกักกันสัตว์ทำอากาศยาน-สุวรรณภูมิ	30
ภาพที่ 22	การดูแลสุขภาพสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิลตามโปรแกรม	32
ภาพที่ 23	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสัตว์รักษ์ประกอบด้วย สัตวแพทย์ สัตวบาล เทคนิคสัตวแพทย์	32
ภาพที่ 24	การสอนคำว่า “หมอบ” ทันที ที่สุนัขหมอบเอง และ การชมเวลาสุนัขทำดี ร่วมกับการสัมผัสตัวสุนัข ไปด้วย	37
ภาพที่ 25	สุนัขแสดงพฤติกรรมสุดดม ผู้ฝึกใส่คำพูดว่า “ดม”	38
ภาพที่ 26	ขนมรางวัลในการฝึก	40
ภาพที่ 27	ลักษณะการถือคลิกเกอร์ และ หน้าตาของคลิกเกอร์แบบต่าง ๆ	40
ภาพที่ 28	การฝึกให้สุนัข โอไรท์ และ มอลลี รู้จักคำสั่ง นั่ง	44

		หน้า
ภาพที่ 29	การฝึกสุนัข ออเครย์ และ ฮีโร่ คอยในท่านั่ง	45
ภาพที่ 30	การฝึกสุนัข โอไรท์ นั่งคอย เพื่อรอปฏิบัติหน้าที่	45
ภาพที่ 31	การฝึกสุนัข ยูโร หมอบคอย	46
ภาพที่ 32	การฝึกสุนัข โอไรท์ ซิต	48
ภาพที่ 33	การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ดม และฝึกทักษะการใช้จมูก ด้วยอาหารเม็ดที่สุนัขคุ้นเคย	50
ภาพที่ 34	การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ดม และฝึกทักษะการใช้จมูก ด้วยอาหารเม็ดในภาชนะที่สุนัขคุ้นเคย	50
ภาพที่ 35	อาหารเม็ดที่คุ้นเคย โรยตามพื้นเป็นเส้นตรง เพื่อฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ดม และ หา	51
ภาพที่ 36	การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ดม และฝึกทักษะการใช้จมูก ด้วยอาหารเม็ดที่คุ้นเคย โรยตามพื้นและรอที่ปลายทาง	51
ภาพที่ 37	สุนัขสุดดมทำเสียงฟุตฟิต และ เดินหาอาหารเม็ดที่โรยเป็นทางตามพื้น ผู้ฝึกใส่คำพูดว่า “ดม” “หา”	52
ภาพที่ 38	การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ดม และฝึกทักษะการใช้จมูก ดมอาหารเม็ดโรยตามพื้น และ สูดหายใจกินเป็นรางวัลที่ปลายทาง	52
ภาพที่ 39	การใส่กลิ่นที่ต้องการฝึกสุนัข ในชามอาหารคู่กับอาหารเม็ด จากนั้น ถอดอาหารเม็ดออกเหลือเฉพาะกลิ่นของสิ่งที่ต้องการให้ดม	53
ภาพที่ 40	การใส่กลิ่นที่ต้องการฝึกสุนัข ในชามอาหารคู่กับอาหารเม็ด	53
ภาพที่ 41	สุนัขเรียนรู้ว่ากลิ่นที่จะต้องดมหานั้นคือกลิ่นอะไร และบางตัวอาจชอบกินหรือเล่นกับสิ่งที่ต้องหา	54
ภาพที่ 42	ตัวอย่างซากสัตว์ในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558	54
ภาพที่ 43	ภาชนะบรรจุกลิ่นให้สุนัขฝึกค้นหา ชั้น 1 และ ชั้น 2	58
ภาพที่ 44	ภาชนะบรรจุกลิ่นให้สุนัขฝึกค้นหา ชั้น 3 ชั้น 4 และ ชั้น 5	59
ภาพที่ 45	การเพิ่มจำนวนภาชนะ/หีบห่อ ที่วาง	59

		หน้า
ภาพที่ 46	ทิศทางการเข้าเพื่อตรวจค้นหากระเปาะ สิ่งของ	61
ภาพที่ 47	ทิศทางการเข้าเพื่อตรวจบุคคลเพื่อค้นหาสิ่งซุกซ่อนในกระเปาะถือ	61
ภาพที่ 48	การฝึกค้นหาและคาบของ หัวข้อ 4.7.4.7 บทเรียน 4	62
ภาพที่ 49	การเตรียมภาชนะ 2 ใบ ที่บรรจุกลืนเป้าหมาย 1 ใบ ด้านขวา และ ภาชนะว่างเปล่า 1 ใบ ด้านซ้าย	63
ภาพที่ 50	การฝึกจำแนกกลืน เริ่มจากภาชนะ 2 ใบ	63
ภาพที่ 51	การฝึกค้นหาและใช้จับคู่กับภาชนะที่บรรจุกลืนเป้าหมายได้ถูกต้อง จะได้รางวัล	63
ภาพที่ 52	การฝึกจำแนกกลืน ตามหัวข้อ 4.7.5.1 บทเรียน 6	64
ภาพที่ 53	การฝึกสุนัขให้แจ้งเตือนการค้นพบซากสัตว์โดยการหมอบ	66
ภาพที่ 54	ภาพประกอบลำดับการฝึกขั้น 4-5 จำนวนสัมภาระ 10 ชิ้น	66
ภาพที่ 55	ลำดับการฝึกขั้น 5 จำนวนสัมภาระ 10 ชิ้น	67
ภาพที่ 56	การทดสอบการฝึกแบบวงกลม วางสัมภาระเป็นเส้นตรง	67
ภาพที่ 57	การทดสอบการฝึกแบบวงกลม วางสัมภาระเป็นรูปวงกลม	68
ภาพที่ 58	ภาพประกอบลำดับการฝึกขั้น 5 จำนวนสัมภาระมากกว่า 10 ชิ้น	68
ภาพที่ 59	การเพิ่มความยากของจำนวนสิ่งของที่ค้นหา กล่องโฟม กล่องกระดาษ กระเปาะ-เอกสาร	69
ภาพที่ 60	การเพิ่มความยากของจำนวนสิ่งของที่ค้นหา มีการคละ กล่องโฟม กระเปาะ-เดินทาง กล่องกระดาษ	69
ภาพที่ 61	การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง	70
ภาพที่ 62	การตรวจสอบสิ่งของบนสายพาน แล้วนำสัมภาระต้องสงสัยลงมาวางให้สุนัขดมตรวจพิสูจน์อีกครั้ง	70

	หน้า	
ภาพที่ 63	การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง	71
ภาพที่ 64	การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง	71
ภาพที่ 65	การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง	71
ภาพที่ 66	การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง	72
ภาพที่ 67	แบบฟอร์มบันทึกการฝึก	72
ภาพที่ 68	ตัวอย่างการลงข้อมูลแบบฟอร์มบันทึกการฝึก	74
ภาพที่ 69	การฝึกเตือนภัยระยะสั้นแบบเข้าหา	76
ภาพที่ 70	การฝึกเตือนภัยระยะสั้นแบบถอยออก	76
ภาพผนวก 1	รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะสุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล	87
ภาพผนวก 2	รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะสุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล	88
ภาพผนวก 3	ตัวอย่างการจดบันทึกการฝึกสุนัข	90
ภาพผนวก 4	ตัวอย่างการจดบันทึกการฝึกสุนัข	91
ภาพผนวก 5	ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกการปฏิบัติการชุดสุนัขดมกลิ่น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	98
ภาพผนวก 6	ตัวอย่างแบบฟอร์มการรายงานผลการตรวจยึดสัตว์ ซากสัตว์ โดยด่านกักกัน- สัตว์ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ผ่านทาง Application Line	99
ภาพผนวก 7	ตัวอย่างการรายงานผลการวิเคราะห์ ทดสอบ และชั้นสูตรโรคสัตว์ จากของกลางที่ตรวจยึดได้กรอกสุกร	100
ภาพผนวก 8	ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกการปฏิบัติการชุดสุนัขดมกลิ่น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	101
ภาพผนวก 9	ตัวอย่างแบบฟอร์มการรายงานผลการตรวจยึดสัตว์ - ซากสัตว์ โดยด่านกักกัน สัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ผ่านทาง Application Line	102

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ลักษณะพึงประสงค์หน้าที่สุนัขนยามหรือสุนัขนยามสายตรวจ	10
ตารางที่ 2	ลักษณะพึงประสงค์สุนัขนใช้งานในหน้าที่เกี่ยวกับด้านพิสูจน์กลิ่น	11
ตารางที่ 3	การประเมินแรงขับด้านการล่าเหยื่อของสุนัขน	19
ตารางที่ 4	การใช้ประโยชน์จากพลังอำนาจของการเป็น ‘จ่าฝูง’ ของสุนัขน	20
ตารางที่ 5	หลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ทดสอบเพื่อคัดเลือกสุนัขนที่เหมาะสมในภารกิจตรวจค้นหาซากสัตว์	21
ตารางที่ 6	การดูแลสุขภาพสุนัขนดมกลิ่นพันธุ์ปีเกิดตามโปรแกรม	31
ตารางที่ 7	ตัวอย่างคำสั่ง/คำพูดที่กำหนดเองเพื่อใช้กับสุนัขน ให้เป็นคำสั่งที่สั้นที่สุด 1-2 พยางค์เท่านั้น	38
ตารางที่ 8	สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมสุนัขน	77

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

นับตั้งแต่การก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นต้นมา ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางการค้า การท่องเที่ยว และการศึกษาของประชาคมอาเซียน เนื่องจากข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน การมีความพร้อมของสถานศึกษามากพอสมควร ประกอบกับมีความพร้อมทางคมนาคมต่างๆ การเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศสามารถทำได้ง่ายขึ้น จึงทำให้มีกลุ่มผู้ค้ารายย่อย นักท่องเที่ยว นักศึกษา แรงงานต่างด้าวหลังไหลเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งสัมภาระและสิ่งของที่มาพร้อมกลุ่มคนเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลทำให้เกิดการระบาดของโรคติดต่อต่างๆ ข้อมูลตามประกาศกรมปศุสัตว์หลายฉบับกล่าวถึงรายงานการแพร่ระบาดของโรคระบาดสัตว์ ชนิดโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกเกิดขึ้นในหลายประเทศแถบอาเซียน ยุโรป อเมริกาและแอฟริกา และล่าสุดที่ทำให้วงการปศุสัตว์กำลังตื่นกลัวและเฝ้าระวังเป็นอย่างมากคือการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever) ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม กัมพูชา และลาว ทำให้ประเทศไทยเกิดความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเข้าสู่ประเทศของโรคดังกล่าว เนื่องจากมีการเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ คน อาหารที่เป็นผลิตภัณฑ์จากสุกร ทั้งภายในและระหว่างภูมิภาค ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้มีคำสั่งชะลอการนำเข้าสุกรและผลิตภัณฑ์สุกร จากประเทศที่เกิดโรคเหล่านี้ และสั่งการให้ด่านกักกันสัตว์ทุกด่านตามแนวชายแดน ตลอดจนท่าเรือ ท่าอากาศยาน ให้มีความเข้มงวดในการตรวจสอบป้องกันการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์เข้าประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต และอีกหนึ่งมาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบสัมภาระติดตัวผู้เดินทาง (Hand Carry) เพื่อป้องกันการลักลอบนำซากสัตว์เข้าสู่ราชอาณาจักรได้อีกช่องทาง คือ การให้เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์กรมปศุสัตว์ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่น ถือเป็นเสริมประสิทธิภาพการตรวจค้นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้นานาชาติเห็นมาตรฐานการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์ระหว่างประเทศ รวมเป็นอีกหนึ่งในมาตรการหลักในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร และโรคระบาดสัตว์อื่น ตลอดจนโรคติดต่อระหว่างคนและสัตว์ อันมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศและสุขภาพของประชาชนหากมีการระบาดเกิดขึ้น

กรมปศุสัตว์ โดยกองสารวัตรและกักกัน ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหลังการก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน จึงดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับผลกระทบดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ด้วยการจัดตั้งชุดปฏิบัติการทีมสุนัขดมกลิ่น (DLD-Quarantine and Inspection K-9 unit) มีเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ใน

ฐานะสารวัตรกรมปศุสัตว์ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่นในการตรวจสอบสัมภาระติดตัวผู้เดินทางเข้าประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการลักลอบนำเข้าสัตว์-ซากสัตว์เพื่อควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์มา ตั้งแต่ปี 2555 ปัจจุบันมีสุนัขดมกลิ่นที่ผ่านการฝึกดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ จากกองกำกับการสุนัข ตำรวจ จำนวน 10 ตัว โดยที่ผ่านมาได้ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและ ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานนานาชาติหลักในประเทศไทยหลายแห่ง ซึ่งผลการปฏิบัติงานสามารถช่วยเสริม ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงช่องทางเข้าประเทศผ่านทาง ด่านกักกันสัตว์ตามแนวชายแดนนั้นก็ถือเป็นช่องทางที่มีความเสี่ยงไม่น้อยไปกว่าช่องทางท่าอากาศยาน นานาชาติ ด้วยนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจและการค้าเสรีในรูปการค้าชายแดน (Border Trade) โดยลักษณะ การค้าส่วนใหญ่มักเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตร และสินค้าที่หาได้จาก ธรรมชาติซึ่งหากขาดการปฏิบัติตามหลักการควบคุมโรคระบาดที่ถูกต้อง อาจเป็นสาเหตุให้เกิดโรคระบาดสัตว์ ในประเทศไทยได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องเพิ่มความเข้มแข็งในการตรวจสอบสัมภาระผู้เดินทางผ่านเข้า-ออก ประเทศตามแนวชายแดนเช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้มีจำนวนสุนัขดมกลิ่นที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตรวจสัมภาระเพื่อ ค้นหาซากสัตว์ ที่เพียงพอต่อภารกิจและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนก่อให้เกิดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบแก่ เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ที่ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ตามหลักสูตรที่ทางราชการ กำหนด จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำคู่มือการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ (Manual for K9 Training: Meat and Animal Products Detection)

วัตถุประสงค์หลักในการทำคู่มือนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้มีจำนวนสุนัขดมกลิ่น (K9) ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบสัมภาระเพื่อค้นหาซากสัตว์ที่เพียงพอต่อภารกิจและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการฝึกอบรมอย่างเป็น ระบบแก่เจ้าหน้าที่ (Handler) ที่ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่น เพื่อเพิ่มพูนความรู้เรื่องการฝึกสุนัขแก่เจ้าหน้าที่ ด่านกักกันสัตว์และบุคลากรอื่น

1.2 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. สุนัขใช้งาน หมายถึง สุนัขที่ถูกคัดเลือกนำมาฝึกเพื่อใช้งานที่จำเพาะเจาะจงกับความสามารถและ ความถนัด เช่น ใช้ความแข็งแรง ว่องไว มานะอดทนต่อสภาพภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศ มีเขี้ยวเล็บมีแรง ขบกัด มาฝึกช่วยในงานต้อนฝูงสัตว์ งานอารักขา ใช้ข้อได้เปรียบด้านการใช้จมูกของสุนัขมาฝึกช่วยในการ ค้นหา สะกดรอย ติดตาม ในงานล่าสัตว์ ค้นหาซากสัตว์ ค้นหายาเสพติด ค้นหาวัตถุระเบิด ค้นหาผู้ประสบภัย ค้นหาผู้ป่วย ใช้ข้อได้เปรียบด้านประสาทสัมผัสทางการได้ยินและจมูก มาฝึกช่วยในงานเฝ้ายามและเตือนภัย

2. สุนัขดมกลิ่น หมายถึง สุนัขที่ได้รับการฝึกด้านการดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ ผลิตภัณฑ์จาก ซากสัตว์ สินค้าปศุสัตว์ ที่ซุกซ่อนมาในสัมภาระหรือกระเป๋าเดินทางของผู้เดินทางเข้าประเทศ

3. K9 หรือ K-9 หมายถึง สุนัขที่ผ่านการฝึกมาเพื่อใช้งานในจุดประสงค์ต่างๆ ในคู่มือนี้คือการใช้งานเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ อ่านออกเสียงว่า (เค-ไนน์) ซึ่งฟังเสียงกับคำว่า Canine ในภาษาลาตินที่เป็นชื่อสกุลของสัตว์ตระกูลสุนัข

4. ซากสัตว์ หมายถึง สัตว์-ซากสัตว์ตามนิยามของกฎหมาย พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 วรรคหนึ่ง (2) และ (3) ที่เป็นไขสำหรับใช้ทำพันธุ์ของสัตว์นั้น ซากสัตว์ตามนิยามมาตรา 4 วรรคสาม และ ซากสัตว์ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจาก ซากสัตว์ เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561 ข้อ 3 (รายละเอียดใน ภาคผนวก ค)

5. แฮนด์เลอร์ (Handler) หรือ ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.) หมายถึง เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่น ที่ผ่านการฝึกอบรม ให้มีความสามารถควบคุมสุนัขให้เชื่อฟังคำสั่ง ตลอดจนให้ปฏิบัติงานตรวจค้นหาซากสัตว์ได้

6. ผู้ฝึก (K9 Trainer) หมายถึง ผู้ควบคุมสุนัขที่ผ่านการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ด้านปฏิบัติงานควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ร่วมกับสุนัขดมกลิ่น จนมีความสามารถในการควบคุมและฝึกสุนัข สามารถวิเคราะห์และประเมินความสามารถของสุนัขแต่ละตัว ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

7. K-9 unit หมายถึง หน่วยงานหรือทีมปฏิบัติงานที่มีการใช้สุนัขที่ผ่านการฝึก (K9) มาช่วยในภารกิจต่างๆ โดยปฏิบัติงานคู่กับผู้ควบคุมสุนัขหรือแฮนด์เลอร์

8. ชุดปฏิบัติการทีมสุนัขดมกลิ่น (DLD-Quarantine and Inspection K-9 unit) หมายถึง หน่วยปฏิบัติงานที่เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ในฐานะสารวัตรกรมปศุสัตว์ ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่นในการตรวจสอบสัมภาระติดตัวผู้เดินทางเข้าประเทศ ร่วมปฏิบัติงานเป็นชุด และ เป็นผลัด ตามความเหมาะสมในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ

บทที่ 2

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลการใช้ ผลงานสุนัขดมกลิ่นในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์-ผลิตภัณฑ์เกษตร

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การเคลื่อนย้ายของปศุสัตว์เป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคระบาดสัตว์ และเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ในเกือบทุกภูมิภาคของโลก การควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์จึงเป็นหลักการมาตรฐานสากลในการควบคุมโรคระบาดสัตว์ไม่ให้แพร่กระจาย มีข้อมูลสนับสนุนว่าการนำสุนัขดมกลิ่นมาช่วยในการระงับการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ ด้วยเหตุที่มนุษย์นำสุนัขมาใช้งาน เป็นเวลานานร้อยปีแล้ว ใช้ในกิจการทหารตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 การเลี้ยงเพื่อเฝ้ายาม สรรวจหาระเบิดในสงคราม ช่วยต้อนฝูงสัตว์ ลากสัมภาระตามรอยหาผู้ร้าย และ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเกิดขึ้นของสายพันธุ์สุนัขทำงาน (Working dogs) ได้จากการที่มนุษย์พบว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่มีความสามารถเกินกว่าที่คาดไว้ สุนัขมีความฉลาด แข็งแกร่ง ว่องไว มานะอดทน สายตาดี และติดตามกลิ่นได้อย่างดีเยี่ยม สุนัขจึงถูกคัดเลือกสายพันธุ์เพื่อใช้งานที่จำเพาะเจาะจงกับความถนัด โดยเฉพาะสุนัขพันธุ์บีเกิล (Beagle) เป็นสายพันธุ์สุนัขมีถิ่นกำเนิดในประเทศ สหราชอาณาจักร อยู่ในจำพวกกลุ่มสุนัขล่าเนื้อ (Hound) มีขนสั้นและหูปรก เป็นสุนัขที่มีประสาทด้านการดมกลิ่นเป็นเลิศ (Scent Hounds) ด้วยประสาทด้านการดมกลิ่นที่ไวมากจึงได้รับการคัดเลือกเป็นหนึ่งในสุนัขดมกลิ่น ที่ใช้ตรวจสอบหาวัตถุต้องสงสัย ในงานด้านความมั่นคง และทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ กองทัพบีเกิล(Beagle Brigade) กับบทบาทด้านความมั่นคงในการตรวจสอบตามสนามบิน ซึ่งในปีหนึ่งๆ สามารถช่วยเจ้าหน้าที่ตรวจพบวัตถุผิดกฎหมาย ได้ถึง 75,000 รายการต่อปี อีกเหตุผลหนึ่งที่บีเกิลได้รับเลือกในหน้าที่นี้ เพราะบีเกิลฉลาด อดทนง่าย มีขนาดตัวที่ค่อนข้างเล็ก สามารถเข้าไปตรวจได้แม้กระทั่งคนที่ค่อนข้างกลัวสุนัข และมันทำงานเต็มที่เพื่อรางวัล ซึ่งในหลายประเทศก็ได้มีการ ใช้งานบีเกิลในลักษณะนี้อย่างกว้างขวาง

หน่วยงานหลักที่กำกับดูแลด้านการเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีสินค้าเกษตรเป็นสินค้าส่งออก ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันการรุกรานของเชื้อโรคจากพืชและสัตว์จากการระบาดกรณีลอบเคลื่อนย้ายพืช สัตว์ สัตว์ป่า มีชีวิต ที่เป็นพาหะของโรคต่างๆ เข้าประเทศ และเลือกนำสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิลมาใช้ในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์และผลิตภัณฑ์เกษตรจากสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ ทั้งทางสนามบิน ท่าเรือ และช่องทางเข้าประเทศตามแนวชายแดน

2.2 ข้อมูลการใช้ ผลงานสุนัขดมกลิ่นในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์-ผลิตภัณฑ์เกษตร

มีข้อมูลการใช้งาน และผลงานสุนัขดมกลิ่นบีเกิลในหลายประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ รวมทั้งประเทศไทย รายละเอียดดังนี้

2.2.1 กระทรวงเกษตรของประเทศสหรัฐอเมริกา (United States Department of Agriculture: USDA)

โดยหน่วยงานบริการตรวจสอบด้านสุขศาสตร์สัตว์และพืช (Animal and Plant Health Inspection Service: APHIS) ริเริ่มโปรแกรมอารักขาและกักกันพืช จัดตั้งเป็นศูนย์เริ่มด้วยการมีสุนัข 1 ตัว และครูฝึกสุนัข 1 คน ในปี 1984 จนปัจจุบันพัฒนาเป็นศูนย์ฝึกสุนัขดมกลิ่นแห่งชาติ (USDA National Detector Dog Training Center) บนเนื้อที่ 45.54 ไร่ มีอาคารปฏิบัติการ 8 หลัง พร้อมคอกสุนัขที่รองรับสุนัขได้ถึง 100 ตัว สำหรับภารกิจการฝึกสุนัขดมกลิ่นและอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานในฐานะผู้พิทักษ์ระบบการเกษตรของอเมริกา เป็นทีมปฏิบัติการป้องกันศัตรูพืชและโรคระบาดทางด้านเกษตรกรรมไม่ให้เข้าสู่ประเทศผ่านทางท่าอากาศยาน ชายแดน ศูนย์ไปรษณีย์ระหว่างประเทศ และคลังสินค้าระหว่างประเทศ พบว่าสุนัขดมกลิ่นที่มีการนำมาฝึกให้ปฏิบัติการหลักที่สนามบินเป็นพันธุ์บีเกิลและพันธุ์ผสมปีเกิล สำหรับพันธุ์แจ๊ค รัสเซล เทอเรียร์ และพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ศูนย์ได้ฝึกเพื่อใช้ในการภารกิจที่เกาะกวม และ ชายฝั่งตะวันออกของรัฐแมริแลนด์ ตามลำดับ ตัวอย่างผลการปฏิบัติงานของสุนัขตรวจจับสินค้าเกษตรพันธุ์ปีเกิล รายงานผ่านทางเว็บไซต์สำนักข่าวเอพี ถึงการตรวจสอบพบหัวสุกรย่าง น้ำหนัก 1 กิโลกรัม ในกระเป๋าผู้โดยสารที่เดินทางมาจากประเทศเอกวาดอร์ผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติฮาร์ทสฟีลด์-แจ๊คสัน แอตแลนตา ซึ่งถูกหน่วยงานด้านศุลกากรและการปกป้องชายแดนแห่งสหรัฐอเมริกา (The U.S. Customs and Border Protection) ยึดไว้และนำไปทำลายเนื่องจากสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกรจากภูมิภาคอื่นไม่อนุญาตให้นำเข้าสหรัฐอเมริกาในการป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย อหิวาต์สุกร และโรคระบาดสัตว์อื่น โดยผลงานของสุนัขดมกลิ่นนี้ได้รับการยกย่องว่าเพราะความเชี่ยวชาญของเพื่อนร่วมงานสี่ขาที่ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับการปกป้องอยู่ตลอดเวลา

2.2.2 กระทรวงอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศนิวซีแลนด์ (NZ Ministry for Primary Industries: MPI)

อีกหนึ่งผลงานโดยกระทรวงอุตสาหกรรมพื้นฐานของประเทศนิวซีแลนด์แกลงการตรวจสอบโดยสุนัขดมกลิ่นพันธุ์ปีเกิล พบผู้โดยสารของเที่ยวบินจากฮ่องกงชุกชอนส์ 6 ผลในกระเป๋าทางเคงเดินทางเข้าประเทศทางท่าอากาศยานโอ๊คแลนด์โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งถือเป็นการกระทำที่เสี่ยงต่อศัตรูพืชและโรคระบาดต่างๆจะเข้ามาทำลายระบบเกษตรกรรมของนิวซีแลนด์ ได้รับโทษตามกฎหมายพร้อมกับไม่อนุญาตให้เข้าประเทศและถูกผลักดันให้กลับฮ่องกงไปพร้อมกับเที่ยวบินเที่ยวต่อไปทันที

2.2.3 กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงของประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries: MAFF)

หน่วยงานด้านสุขภาพสัตว์ของประเทศญี่ปุ่น Animal Health Division, Food Safety and Consumer Affairs Bureau เปิดเผยมาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันการแพร่ของโรคปากและเท้าเปื่อยและโรคระบาดสัตว์อื่น ณ ช่องทางเข้าประเทศ โดยหนึ่งในสี่มาตรการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันโรคระบาดสัตว์นั้น คือการใช้สุนัขดมกลิ่นตรวจสอบสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ ปัจจุบันหน่วยงานนี้มีสุนัขปฏิบัติหน้าที่ดมกลิ่นตรวจค้นหาผลิตภัณฑ์จากสัตว์และผลิตภัณฑ์จากพืชที่ลักลอบนำเข้าประเทศญี่ปุ่น โดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวน 34 ตัว เป็นสุนัขพันธุ์บีเกิล จำนวน 32 ตัว และพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ จำนวน 2 ตัว โดยประเทศญี่ปุ่นยังไม่มีศูนย์ฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์-พืช เนื่องจากไม่มีครูฝึกสุนัขและไม่มีคู่มือการฝึก จึงจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมการใช้สุนัขดมกลิ่นในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งนำเข้าสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาสินค้าเกษตรที่ผ่านการฝึกแล้ว จากประเทศสหรัฐอเมริกาแทน

2.2.4 กระทรวงเกษตร อาหาร และกิจการชนบทของประเทศเกาหลีใต้ (The Ministry of Agriculture, Food and Rural Affairs: MAFRA)

ศูนย์สุนัขดมกลิ่นด่านกักกัน (Quarantine Detector Dog Center, Animal and Plant Quarantine Agency) สำนักงานย่อยสนามบินอินชอน สาธารณรัฐเกาหลี ปัจจุบันมีสุนัขปฏิบัติหน้าที่ดมกลิ่นปฏิบัติงานด่านกักกัน จำนวน 61 ตัว เป็นสุนัขพันธุ์บีเกิล จำนวน 59 ตัว และพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ จำนวน 2 ตัว มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพร้อมสุนัขดมกลิ่น (Handlers) ในการตรวจสอบสัมภาระติดตัวผู้เดินทางเข้าประเทศ จำนวน 35 คน ทั้งนี้มีครูฝึกสุนัขจำนวน 3 คน ซึ่งวิธีการฝึกสุนัขอย่างละเอียดเพื่อให้สุนัขปฏิบัติงานนั้นยังไม่มีเผยแพร่ สุนัขดมกลิ่นที่ปฏิบัติงานตรวจสอบสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ รุ่นแรกมีการนำเข้าสุนัขดมกลิ่นที่ผ่านการฝึกแล้ว พร้อมทั้งส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมการใช้สุนัขดมกลิ่นในการปฏิบัติงานจากประเทศออสเตรเลีย

2.2.5 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของประเทศไทย กรมปศุสัตว์ (Department of Livestock Development: DLD)

โดยกลุ่มควบคุมเคลื่อนย้ายและกักกัน (กองสารวัตรและกักกันในปัจจุบัน) สำนักควบคุมป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ ในปี 2555 ได้ดำเนินการจัดตั้งชุดปฏิบัติการทีมสุนัขดมกลิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ในฐานะสารวัตรกรมปศุสัตว์ปฏิบัติหน้าที่พร้อมสุนัขดมกลิ่น เพื่อป้องกัน และป้องปรามการลักลอบเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นการเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสารวัตรกรมปศุสัตว์

ในการตรวจสอบสัมภาระติดตัวผู้เดินทางเข้าประเทศ ภายใต้อำนาจตามกฎหมายพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ มาตรการ 31

เริ่มจากการมีสุนัขพันธุ์ปีเกิล จำนวน 4 ตัวและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพร้อมสุนัขหรือเรียกว่าผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.) หรือแฮนด์เลอร์ (Handlers) จำนวน 4 คน โดยได้รับความอนุเคราะห์จากครูฝึกสุนัข กองกำกับการสุนัขตำรวจ (Police K-9) กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ เป็นครูฝึก คอยดูแล แนะนำเทคนิคการฝึกสุนัขให้ โดยอ้างอิงการฝึกบางส่วนจากคู่มือหลักสูตรผู้บังคับสุนัขตำรวจ กองกำกับการสุนัขและม้าตำรวจ ที่มีหลักสูตรย่อยทั้งหมด 9 หลักสูตร โดยการฝึก “หลักสูตรสุนัขตรวจค้นของกลางซากสัตว์และสัตว์มีชีวิต” นั้นเป็นหลักสูตรพิเศษ ที่ดัดแปลงจาก “หลักสูตรสุนัขตรวจค้นยาเสพติด” โดยเปลี่ยนกลิ่นเป้าหมายจาก กัญชา ยาบ้า เฮโรอีน เป็นกลิ่นเนื้อสัตว์หรือเลือดสัตว์ เพราะจมูกของสุนัขนั้นได้ผ่านการพิสูจน์มาแล้วว่ามีความสามารถในการจำแนกกลิ่นที่แตกต่างกัน ได้ถึง 4,000 กลิ่น และหลังจากจำแนกกลิ่นได้แล้วยังสามารถระบุตำแหน่งของที่มาของกลิ่นได้อีกด้วย

สำหรับวิธีการฝึกเพื่อให้สุนัขแสดงพฤติกรรมแจ้งเตือนเมื่อค้นพบกลิ่นและตำแหน่งของกลิ่นที่ต้องการค้นหา ได้อาศัยหลักพื้นฐานของพฤติกรรมสุนัขและหลักจิตวิทยาสุนัขเข้ามาช่วย ตลอดจนวิธีปฏิบัติการตรวจค้นหาซากสัตว์พร้อมสุนัขดมกลิ่น เกิดเป็นองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนสั่งสมจากการฝึกสุนัขและการปฏิบัติงานพร้อมสุนัขดมกลิ่นในสถานการณ์จริง ทั้งช่องทางท่าอากาศยานนานาชาติและช่องทางระหว่างประเทศตามแนวชายแดน พบว่าสอดคล้องกับข้อมูลในคู่มือสุนัขดมกลิ่นตรวจจับสินค้าเกษตรของกระทรวงเกษตรประเทศสหรัฐอเมริกา จึงนำมารวบรวมจัดทำเป็นคู่มือการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์เล่มนี้ (Manual for K9 Training: Meat and Animal Products Detection)

โดยทั่วไปการฝึกสุนัขดมค้นหาของ และการฝึกเจ้าหน้าที่ตรวจค้นพร้อมสุนัข ในแต่ละหน้าที่ (ตรวจค้นยาเสพติด ตรวจค้นหาวัตถุระเบิด ตรวจค้นหาซากสัตว์ ฯลฯ) จะมีหลักการที่คล้ายกัน แตกต่างกันตรงที่รายละเอียดปฏิบัติปลีกย่อย และกลิ่นเป้าหมายที่ต้องการฝึกให้สุนัขจดจำ สุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์ต้องตรวจค้นหาซากสัตว์อะไรบ้าง ต้องจดจำกลิ่นอะไรบ้าง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการฝึก โดยต้องอ้างอิงจากนิยามตามกฎหมายฉบับที่ประกาศใช้ในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรการ 4 บัญญัติไว้ใน วรรคหนึ่ง (2) และ (3) ที่เคยพบมีการแอบซุกซ่อนมา คือ ไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ของสัตว์ นอกเหนือจากนี้พบว่าเป็น ซากสัตว์ ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรการ 4 วรรคสาม และซากสัตว์ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ได้แก่ แฮม เบคอน ไส้กรอก เนื้อสัตว์รมควัน เป็นต้น

บทที่ 3

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสุนัข

3.1 ประวัติการใช้สุนัข

มนุษย์นำสุนัขมาใช้งาน เป็นเวลานานร้อยปีแล้ว ใช้ในกิจการทหารตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 การเลี้ยงเพื่อเฝ้ายาม สืบหาหระเบิดในสงคราม ช่วยต้อนฝูงสัตว์ ลากสัมภาระ ตามรอยหาผู้ร้าย และช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเกิดขึ้นของสายพันธุ์สุนัขทำงาน (Working dogs) ได้จากการที่มนุษย์พบว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่มีความสามารถเกินกว่าที่คาดไว้ สุนัขมีความเป็นมิตรกับมนุษย์ มีความฉลาดสามารถเข้าใจคำพูดมนุษย์ และปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องไม่น้อยกว่า 100 คำ เทียบกับมนุษย์ที่มีอายุประมาณเท่ากับเด็กอายุ 8 ขวบ ซึ่งเพียงพอในการสั่งการให้สุนัขช่วยในการทำงาน ประสาทสัมผัสพิเศษของสุนัขเมื่อเทียบกับมนุษย์แล้วมีประสาทสัมผัสดีกว่าหลายเท่า หูสามารถรับคลื่นเสียงดีกว่ามนุษย์ 6 เท่า ทำให้รับฟังได้ดีกว่า 20 เท่า สายตาดูมองเห็นดีกว่า 10 เท่า แต่แยกสีไม่ออก และค้นหาสิ่งที่อยู่ใกล้ที่มากกว่าสิ่งที่เคลื่อนที่

จมูกของสุนัขมีเซลล์รับกลิ่นที่เรียกว่า Olfactory cells อยู่จำนวนมากซึ่งทำให้สามารถรับกลิ่นได้ไว เซลล์เหล่านี้จะอยู่ตามผิวในโพรงจมูก (Olfactory Mucous Membrane) ปริมาณจำนวนเซลล์รับกลิ่นในจมูกยิ่งมีมากเท่าไร จมูกยิ่งไวเท่านั้น โดยสุนัขมีขนาดพื้นที่เซลล์รับกลิ่นเฉลี่ยอยู่ที่ 125-150 ตารางเซนติเมตร แตกต่างจากคนเราที่มีพื้นที่ที่มีเซลล์รับกลิ่นเพียง 4 ตารางเซนติเมตร ทำให้จมูกดีเป็นพิเศษ (ดีกว่ามนุษย์ 40 เท่า) สามารถแยกกลิ่นออกมามากมายหลายพันกลิ่น ทำให้สามารถใช้จมูกในการพิสูจน์ทราบได้รวดเร็ว แฉนวนและติดตามหาตำแหน่งกลิ่นได้อย่างดีเยี่ยม ส่วนมากสุนัขค้นพบสิ่งต่างๆ ได้โดยกลิ่นของผู้วางสิ่งนั้นๆ (กลิ่นคน) หรือในบางครั้งจากกลิ่นของสิ่งของนั่นเอง สุนัขแต่ละพันธุ์ก็จะมีขนาดพื้นที่เซลล์รับกลิ่นไม่เท่ากัน ความไวในการดมจึงลดหลั่นกันไปตามพื้นที่เซลล์รับกลิ่นนั่นเอง เซลล์รับกลิ่นจะมีระดับ Threshold ที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้มีความไว (Sensitivity) สูง สามารถถูกกระตุ้นได้ง่าย เมื่อกลิ่นซึ่งเป็นโมเลกุลลอยอยู่ในอากาศ ไปจับกับเนื้อเยื่อภายในจมูกส่วนรับสัญญาณของสุนัข จนเกิดการกระตุ้นเซลล์รับกลิ่น (Olfactory cells) มีการเปลี่ยนแปลงของเซลล์เกิดขึ้น แล้วส่งสัญญาณกระตุ้นไปตามเส้นประสาท (Olfactory tract) เข้าสู่สมองเพื่อแปลสัญญาณออกมา ภาพกราฟิกจำลองการแปลผลพิสูจน์กลิ่นโดยจมูกสุนัข ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 Canine Olfactory System, artwork (Sciencephoto, 2021)

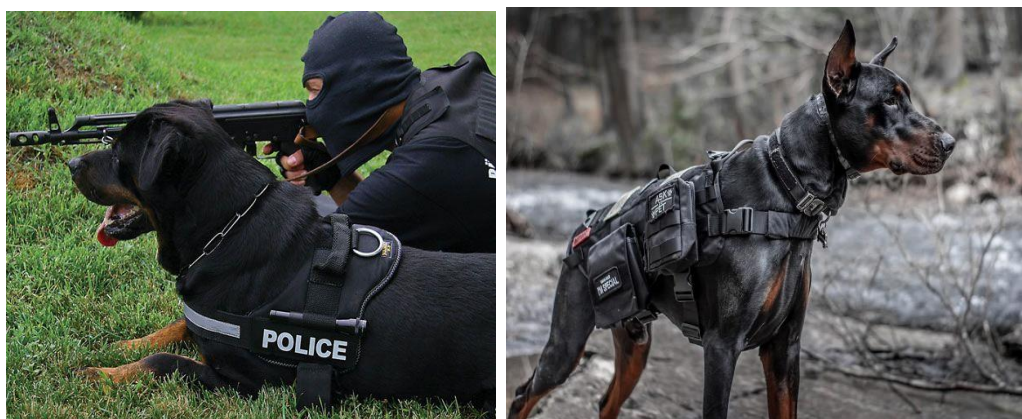
นอกจากจุมูกติเป็นพิเศษ มนุษย์ยังพบว่าสุนัขมีความสามารถเกินกว่าที่คาดไว้ ทั้งความแข็งแรง ว่องไว มานะอดทนต่อสภาพภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศซึ่งเหมาะสมกับงานทางทหารและการปราบปรามอาชญากรรมชนิดต่างๆ จึงถูกนำมาคัดเลือกสายพันธุ์เพื่อใช้งานที่จำเพาะเจาะจงกับความถนัด

3.2 ชนิดสายพันธุ์สุนัขใช้งาน ที่สามารถนำมาฝึกได้ ตลอดจนข้อดี ข้อเสีย ของสุนัขแต่ละสายพันธุ์

สายพันธุ์สุนัขที่นิยมนำมาฝึกใช้งาน เพื่อสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงของประเทศ ทั้งในกิจการทางตำรวจ-ทหารทั่วไป และการปฏิบัติการพิเศษ ณ ช่องทางเข้า-ออกประเทศ พบว่ามี 8 สายพันธุ์ที่โดดเด่น ดังนี้คือ

3.2.1 สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ (Rottweiler) เป็นสายพันธุ์สุนัขมีถิ่นกำเนิดในประเทศเยอรมัน สุนัขขนสั้นสีดำ ขนาดตัวปานกลาง ลำและมีพลัง ความกะทัดรัดและโครงสร้างที่บึกบึนเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความแข็งแรง ถูกใช้เป็นสุนัขเฝ้าหรือไล่ต้อนฝูงสัตว์ ซึ่งต้องเดินข้ามเทือกเขาแอลป์พร้อมกับกองทหารโรมันขนาดใหญ่เพื่อคอยปกป้องคนและไล่ต้อนฝูงปศุสัตว์ ต่อมาได้มีการนำสุนัขสายพันธุ์ต่างๆ มาทดสอบเพื่อใช้ในงานของตำรวจ (ภาพที่ 2 ทางซ้าย) ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสายพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับภารกิจนี้ ซึ่งการฝึกในภารกิจแม้จะทำได้ไม่ยาก แต่จำเป็นต้องมีเจ้านายหรือผู้ควบคุมที่มีความเป็นเจ้าฝูง มีความสุขุม มั่นคงทางอารมณ์

3.2.2 สุนัขพันธุ์โดเบอร์แมนพินเชอร์ (Doberman Pinscher) มีลักษณะท่าทางดุสัน แข็งแรง สง่างาม (ภาพที่ 2 ทางขวา) มีพลังขับเคลื่อนแข็งแรงและบางครั้งก็ดุร้าย แต่ก็สามารถฝึกได้ง่ายและเรียนรู้ได้เร็วมาก เป็นสายพันธุ์สุนัขมีถิ่นกำเนิดในประเทศเยอรมันในปี 1876 โดย ฮอร์ ลูอิส โดเบอร์แมน ผู้เริ่มต้นคัดเลือกสุนัขเพื่อทำการเพาะพันธุ์ให้ได้สุนัขที่เป็นมิตร ชื่อสัตย์ ปกป้องตัวเขาจากโจร โดยทำการผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่าง Old German Shorthaired Shepherd และ German Pinscher สุนัขพันธุ์นี้ขึ้นชื่อในเรื่องของความดุร้ายและเกรี้ยวกราด เพื่อความปลอดภัย ผู้เลี้ยงควรใช้สายจูงกับสุนัขหากพาออกไปข้างนอก

ภาพที่ 2 (ซ้าย) สุนัขพันธุ์ร็อตไวเลอร์ และ (ขวา) สุนัขพันธุ์โดเบอร์แมนพินเชอร์(Servicedog/Pinterest, 2020)

พันธุ์ร็อตไวเลอร์ และ พันธุ์โดเบอร์แมนพินเชอร์ เหมาะที่จะนำมาฝึกใช้งานในหน้าที่ระวังป้องกันและการต่อสู้ที่ต้องการความเด็ดขาด คือหน้าที่สุนัขยามหรือสุนัขยามสายตรวจ ด้วยลักษณะฟังประสงค์ เช่น ประสาทสัมผัสทางหูและจมูกดี มีความกล้าและดูในการต่อสู้ โดยลักษณะฟังประสงค์หน้าที่สุนัขยามหรือสุนัขยามสายตรวจ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะฟังประสงค์หน้าที่สุนัขยามหรือสุนัขยามสายตรวจ

1. ประสาทสัมผัสทางหูและจมูกดี	2. มีความกล้าและดูในการต่อสู้
3. มีแรงปะทะสูง	4. คล่องแคล่วในการต่อสู้
5. เขียวและแรงขบกัดดี	6. มีความตื่นตัวดีมาก
7. ชื่อสัตว์ภักดี เชื่อฟังคำสั่งดี	8. สีเหมาะสมกับภูมิประเทศ

ที่มา : ปรับจาก โรงเรียนสุนัขทหาร (2517)

3.2.3 สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ (Labrador Retriever) เป็นสุนัขขนาดกลาง ขนสั้นเรียบ แน่น สีขนที่พบได้ เหลือง ดำ และช็อกโกแลต มีต้นตระกูลสายพันธุ์อยู่ที่ชายฝั่งทะเลประเทศแคนาดา ได้มีการพัฒนาสายพันธุ์และเลี้ยงขึ้นมาในฐานะสุนัขล่าเหยื่อ และยังคงถูกใช้เป็นสุนัขกู้ภัย เพราะสามารถเคลื่อนที่ได้เร็ว แม้อายุในประเทศที่ขรุขระหรือแม้กระทั่งพื้นที่ที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็ง สุนัขพันธุ์นี้เป็นที่รู้จักกันดีในเรื่องความอดทน เข้มแข็ง เป็นสุนัขเฝ้ายามที่ดี เนื่องจากมีเสียงเห่าทும்และหนักแน่น เป็นที่น่าเกรงขามเพื่อเตือนเมื่อมีผู้บุกรุก มีความสามารถในการดมกลิ่นดีเยี่ยม เป็นสุนัขที่สามารถอ้วนได้ง่าย ผู้เลี้ยงควรจำเป็นต้องทำการควบคุมอาหารเป็นหลักเพื่อไม่ให้เกิดโรคกระดูกและข้อ ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ในภารกิจของตำรวจ แสดงในภาพที่ 3

3.2.4 สุนัขพันธุ์โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ (Golden Retriever) เป็นสายพันธุ์สุนัข มีถิ่นกำเนิดในประเทศสกอตแลนด์ มีขนยาว มีสีขนเหลืองอ่อน เหลืองทอง และเหลืองเข้ม สายพันธุ์นี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีความก้าวร้าวแต่อย่างใด ด้วยความเฉลียวฉลาดมากจนสามารถนำมาฝึกเพื่อใช้งานได้ เป็นสุนัขที่มีประสาทสัมผัสที่ดีทั้งในด้านของการฟังเสียง การดมกลิ่นสะกดรอย นอกจากนี้ยังมีสายตาอันเฉียบคมและแม่นยำ ด้วยเหตุนี้วงการทหารและตำรวจในหลายๆ ประเทศจึงได้นำสุนัขพันธุ์นี้มาฝึกเพื่อไว้ช่วยงานราชการ ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 3 สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ หน้าที่สุนัขตำรวจฝึกหัด (Arlington Police Department, 2020) และ หน้าที่ตรวจค้นหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ผิดกฎหมาย (Sara Tabin/Sevendays, 2018)

พันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ และ พันธุ์โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ เหมาะจะนำมาฝึกใช้งานในหน้าที่สะกดรอย และพิสูจน์กลิ่น หากมีนิสัยต่อสู้อย่างมีแรงปะทะเพียงพอต่อการป้องกันตนเอง มีประสาทสัมผัสทางหูและจมูกดี เลิศไฉนแน่นอนเป็นพิเศษ โดยลักษณะพึงประสงค์สุนัขใช้งานในหน้าที่เกี่ยวกับด้านพิสูจน์กลิ่น ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลักษณะพึงประสงค์สุนัขใช้งานในหน้าที่เกี่ยวกับด้านพิสูจน์กลิ่น

ลักษณะสุนัข	ใช้งานในหน้าที่		
1. มีนิสัยต่อสู้อย่างมีแรงปะทะเพียงพอต่อการป้องกันตนเอง	↑ สะกดรอยและ พิสูจน์กลิ่นของ กลาง ↓	↑ ตรวจค้น ยาเสพติด ↓	
2. มีประสาทสัมผัสทางหูและจมูกดีเลิศไฉนแน่นอนเป็นพิเศษ			
3. มีนิสัยชอบการติดตามค้นหาและมีความสังเกตดีมาก			↑ ตรวจค้นพัสดุ ภัณฑ์ระเบิด ↓
4. มีความตื่นตัวตลอดเวลาปฏิบัติงานมีความคล่องแคล่วในการผ่านภูมิประเทศ			
5. มีวินัยดี เชื่อฟังคำสั่งอย่างเคร่งครัด			
6. มีสีกลมกลืนกับธรรมชาติ			
7. ว่ายน้ำได้ดีและสามารถดำน้ำได้			
8. ไม่มีลักษณะชอบการต่อสู้			
9. ไม่มีนิสัยชอบกัดแทะ			

ที่มา : ปรับจาก โรงเรียนสุนัขทหาร (2517)

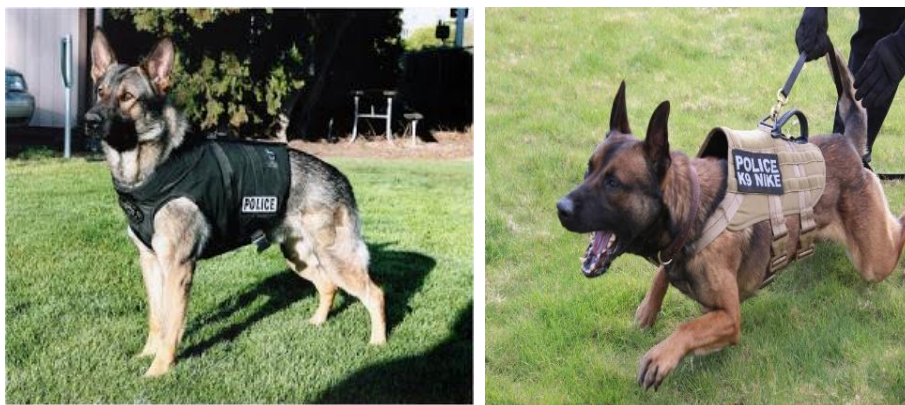
สำหรับสุนัขที่เหมาะสมในงานพิสูจน์กลิ่นหากไม่มีลักษณะชอบการต่อสู้อาจสามารถนำมาฝึกใช้งานเฉพาะในหน้าที่ตรวจค้นยาเสพติด หรือฝึกใช้งานหน้าที่ตรวจค้นพัสดุภัณฑ์ระเบิดหากไม่มีลักษณะชอบการต่อสู้อาจไม่มีนิสัยชอบกัดแทะด้วย

ภาพที่ 4 สุนัขพันธุ์โกลเด้นรีทรีฟเวอร์ หน้าที่ตรวจค้นยาเสพติด (CBS 17, 2019) และ หน้าที่ตรวจค้นพัสดุภัณฑ์ระเบิด (Wichita Police Department, 2020)

3.2.5 สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ดหรืออัลเซเชียน (German Shepherd, Alsetian) มีขนสองชั้น สีขนส่วนมากเป็นสีค้ำผสมน้ำตาล มีถิ่นกำเนิดในประเทศเยอรมนี ในงานของสุนัขตำรวจ ได้มีการนำสุนัขสายพันธุ์นี้มาใช้ในการดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นอาวุธ วัตถุระเบิด ยาเสพติด ด้วยลักษณะที่ดีของสุนัขพันธุ์นี้ ไม่ว่าจะเป็นความไวใจได้ หรือความจงรักภักดี จึงพบว่าได้มีการนำสุนัขสายพันธุ์นี้มาใช้งานอื่นด้วย เช่น งานหน่วยกู้ภัย งานคุ้มกัน งานนำทางคนตาบอด พันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ดหรืออัลเซเชียน ถือว่าเป็นพันธุ์หลักที่มีลักษณะต้องตามพึงประสงค์ในการนำมาฝึกใช้งานทางตำรวจทหารได้ทุกหน้าที่ แต่พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในเรื่องของโรคข้อสะโพกเสื่อม อัลเซเชียนในภารกิจของตำรวจดังแสดงในภาพที่ 5 (ซ้าย)

3.2.6 สุนัขพันธุ์มาลินอยส์ (Malinois) เป็นสุนัขขนสั้นสีน้ำตาลอมดำ ตัวขนาดกลาง ลักษณะคล้ายกับสุนัขเยอรมันเชพเพิร์ด ดังแสดงในภาพที่ 5 (ขวา) เป็นสุนัขเลี้ยงแกะเบลเยียมที่ฉลาดและกระตือรือร้นมาก ซึ่งเก่งในหลาย ๆ งาน นอกจากการต้อนฝูงสัตว์แล้ว สุนัขพันธุ์นี้ยังทำได้ดีกับงานของตำรวจ การค้นหาและช่วยเหลือ ผู้ควบคุมมาลินอยส์ต้องไม่ลืมว่านี่เป็นสายพันธุ์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อปกป้องและต้อนฝูงสัตว์ เป็นสุนัขพันธุ์ที่เน้นเล่นและอ่อนไหว การฝึกอบรมควรสนุก สม่่าเสมอและเชิงบวก สุนัขที่เข้าสังคมไม่ดีอาจก้าวร้าวเพราะกลัวได้ พันธุ์มาลินอยส์ เนื่องจากไม่พบว่ามีปัญหาในเรื่องของข้อสะโพกเสื่อมปัญหานี้ถือเป็นจุดอ่อนที่สืบทอดทางพันธุกรรม จึงเป็นสายพันธุ์ที่คาดว่าน่าจะมาแทนที่พันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ด

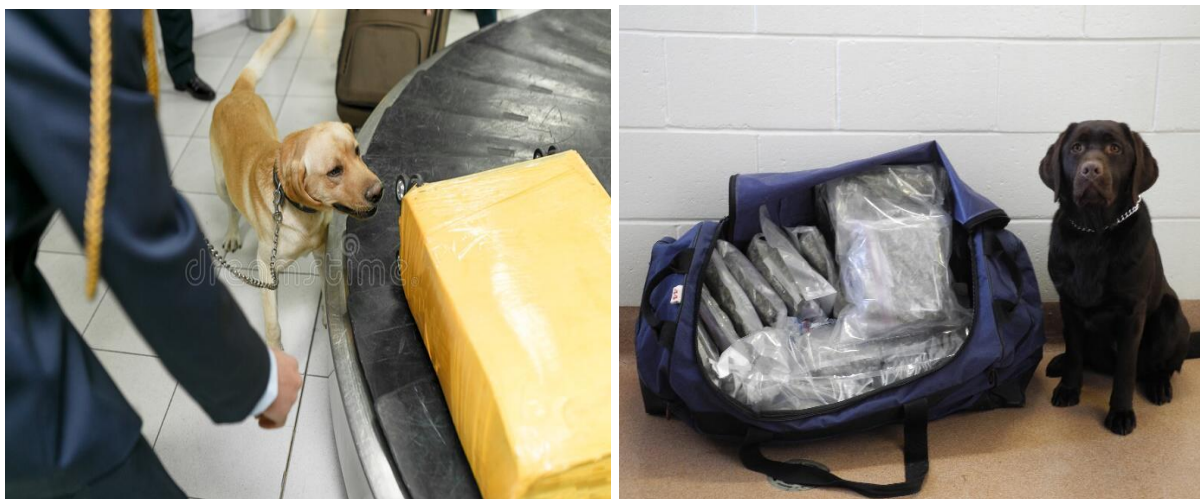

ภาพที่ 5 (ซ้าย) สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ด (doggermanshepherds.blogspot, 2012) และ (ขวา) สุนัขพันธุ์มาลินอยส์ (theworldlink, 2019)

งานด้านความมั่นคงของประเทศ หลายภารกิจต้องอาศัยการบูรณาการจากหลายหน่วยปฏิบัติงาน ร่วมกัน การเกิดอาชญากรรมระหว่างประเทศ มักจะเกิดขึ้น ณ รอยต่อของประเทศ ช่องทางเข้า-ออกประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ชายแดน ท่าเรือ และท่าอากาศยานนานาชาติ พบการก่อการร้ายลอบวางระเบิด การขนย้ายยาเสพติดข้ามประเทศ การลักลอบขนเงินสด การลักลอบซื้อขายขนย้ายอาวุธสงคราม การขนย้ายชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก สุนัขจึงถูกนำมาใช้ในภารกิจตรวจค้นหาสิ่งผิดกฎหมายเพื่อเสริมประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ ดังตัวอย่างในภาพที่ 6 และ ภาพที่ 7

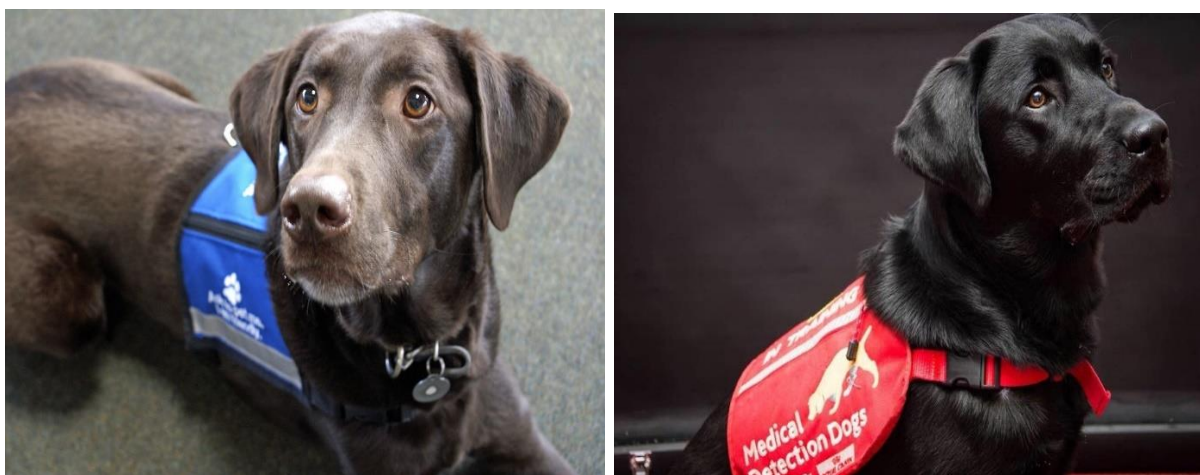

ภาพที่ 6 สุนัขพันธุ์มาลินอยส์ หน้าที่ตรวจค้นหาพัสดุภัณฑ์ระเบิดที่สนามบินรวมถึงบนเครื่องบิน (Dragosh Co/Shutterstock, 2018) และ สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพิร์ด หน้าที่ตรวจค้นหาธนบัตรซุกซ่อนมาในกระเป๋าเดินทาง (Darko Jan/Deutschwelle, 2019)

ภาพที่ 7 สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ หน้าที่ตรวจค้นหายาเสพติดจากตัวผู้เดินทางเข้าประเทศ และจากสัมภาระ (ซ้าย) (Dragosh Co/Dreamstime, 2018) และ (ขวา) (Andrew Lawton/Globalnews, 2017)

ภารกิจ ณ ช่องทางเข้า-ออกประเทศซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความพลุกพล่าน มีการเคลื่อนย้ายของคน สิ่งของ และสิ่งมีชีวิตชนิดอื่นจำนวนมาก บางครั้งมีผู้ป่วยโรคติดต่อ เดินทางข้ามประเทศ หรือมีความเครียดเกิดขึ้นกับผู้เดินทางข้ามประเทศเป็นระยะเวลานาน ก็มีการนำสุนัขเข้ามาช่วยเกิดประโยชน์ในจุดนี้ได้เช่นกัน สุนัขหน้าที่บำบัดอารมณ์ผู้โดยสารที่เกิดความเครียดระหว่างเดินทาง และ หน้าที่ควบคุมและตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคติดต่อเช่น มาลาเรีย ตัวอย่างดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ (ซ้าย) หน้าที่บำบัดอารมณ์ผู้โดยสารที่เกิดความเครียดระหว่างเดินทาง (Shine Caramia/Shutterstock, 2018) และ (ขวา) หน้าที่ควบคุมและตรวจค้นหาผู้ป่วยโรคติดต่อเช่น มาลาเรีย (Medical Detection Dog, 2018)

ยังมีภารกิจด้านความมั่นคงของประเทศอีกจำนวนหนึ่ง แม้จะไม่ใช่ความรับผิดชอบของตำรวจและทหารโดยตรงในการเสริมกำลังด้านการตรวจค้น แต่เป็นการบูรณาการร่วมกันในขั้นตอนจับกุมดำเนินคดีเมื่อพบการกระทำผิดกฎหมายในกรณี มีการลักลอบเคลื่อนย้ายพืช สัตว์ สัตว์ป่า มีชีวิต ที่สามารถรุกรานสัตว์มีชีวิตประจำถิ่นมีผลให้เกิดการสูญพันธุ์เพราะขาดสมดุลของระบบนิเวศน์ หรือมีผลทำให้สัตว์ที่ลักลอบเคลื่อนย้ายนั้นสูญพันธุ์ได้หากเป็นสัตว์หายาก แยกไปกว่านั้นคือทำให้เกิดโรคระบาดในพืช โรคระบาดในสัตว์หรือโรคระบาดสัตว์สู่คนได้ หากสิ่งที่ลักลอบนั้นเป็นพาหะของโรคระบาด เกิดความเสียหายต่อสิ่งมีชีวิตและเศรษฐกิจระดับประเทศอย่างมหาศาล จึงมีความจำเป็นต้องมีสุนัขตรวจค้นพิสูจน์กลิ่นเพื่อค้นหาสัตว์มีชีวิต (ภาพที่ 9) เพื่อค้นหาซากชิ้นส่วนสัตว์ สัตว์ป่าที่ลักลอบซุกซ่อนมาในกระเป๋าสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ (ภาพที่ 10) และ ภาพที่ 14 (ขวา)

ภาพที่ 9 สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ (ซ้าย) หน้าที่ต่อต้านการค้าสัตว์ป่ามีชีวิตในสัมภาระผู้เดินทางเข้า-ออกประเทศ (US Fish and Wildlife Service, 2018) และ (ขวา) หน้าที่ต่อต้านการค้าสัตว์ป่ามีชีวิตในพัสดุเข้า-ออกประเทศทางไปรษณีย์ (Wayne Wu/TRAFFIC, 2014)

ภาพที่ 10 สุนัขพันธุ์มาลินอยส์ หน้าที่ตรวจค้นยึดอายัดชิ้นส่วนจากสัตว์ป่า เช่น งาช้าง นอแรด ที่ซุกซ่อนมากับสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ (The EAGLE Network, 2015)

3.2.7 สุนัขพันธุ์แจ๊ค รัสเซลล์ เทอร์เรีย (Jack Russell Terrier) มีถิ่นกำเนิดในประเทศอังกฤษ เป็นสุนัขพันธุ์เล็ก มีความรวดเร็วและคล่องตัวสูงมาก ลักษณะขนมี 3 ประเภทคือ ขนเรียบ ขนแตก และขนหยาบ โดยมีขนสีขาวตั้งแต่ 51% หรือมากกว่าขึ้นไปในร่างกาย และมีมาร์คกิ้งเป็นสีน้ำตาลหรือดำ หรือทั้งน้ำตาลและดำ เรียกว่า "Tri Coloured Marking" ในอดีตเป็นสุนัขไล่ล่าไปตั้งแต่สุนัขจิ้งจอกจนถึงหนูตัวเล็กๆ โดยจะใช้เวลาในการสำรวจพื้นที่ก่อนจะทำการไล่ล่า เพื่อความแม่นยำ เป็นสุนัขที่ต้องการเวลา การเอาใจใส่ดูแลอย่างมาก เนื่องจากชอบเข้าสังคมและขี้เล่น ศูนย์ฝึกสุนัขดมกลิ่นแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้นำสุนัขแจ๊ค รัสเซลล์ เทอร์เรีย มาฝึกเพื่อใช้ในการภารกิจค้นหาและกำจัดงูเห่าที่เกาะกวม และ ชายฝั่งตะวันออกของรัฐแมริแลนด์เพื่อป้องกันการรุกรานการใช้ชีวิตของมนุษย์ และทำลายสัตว์ปีกหลายชนิดที่นั่นไม่ให้สูญพันธุ์ ดังตัวอย่างในภาพที่ 11 และ ภาพที่ 12

ภาพที่ 11 สุนัขพันธุ์แจ๊ค รัสเซลล์ เทอร์เรีย หน้าที่ค้นหาและกำจัด เพื่อป้องกันการรุกรานจากงูเห่า (Mariah Ha/U.S. Air Force, 2012) และ (Karina M. Bri/U.S. Air Force, 2015)

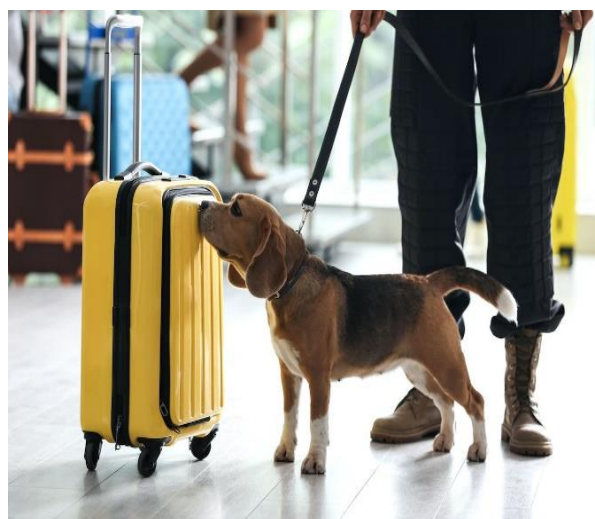

ภาพที่ 12 สุนัขพันธุ์แจ๊ค รัสเซลล์ เทอร์เรีย หน้าที่ค้นหาและกำจัด เพื่อป้องกันการรุกรานจากงูเห่า (USDA Wildlife Services, 2004)

3.2.8 สุนัขพันธุ์บีเกิลและพันธุ์ผสมบีเกิล (Beagle and Mixed Beagle) เป็นสายพันธุ์สุนัขมีถิ่นกำเนิดในประเทศสหราชอาณาจักร อยู่ในจำพวกกลุ่มสุนัขล่าเนื้อ (Hound) มีขนสั้นและหูปรก สีขนพบได้ทั้ง สามสี (สีขาวดำน้ำตาลในสัดส่วนเท่าใดก็ได้, ช็อกโกแลต 3 สี) และ สองสี (สีเลมอนและสีขาว, สีขาวและสีแทน, สีส้มและสีขาว, สีแดงและสีขาว, สีน้ำตาลและสีขาว) เป็นสุนัขที่มีประสาทด้านการดมกลิ่นเป็นเลิศ (Scent Hounds) ด้วยประสาทด้านการดมกลิ่นที่ไวมาก เป็นลักษณะดีที่พัฒนามาจากการเป็นสุนัขล่าเหยื่อ คุุใจนายพราน (Gun Dog) มีความเป็นมิตรกับผู้คนสูงประกอบกับนิสัยอยากรู้อยากเห็น จึงได้รับการคัดเลือกเป็นหนึ่งในสุนัขดมกลิ่น ที่ใช้ตรวจสอบหาวัตถุต้องสงสัย ในงานด้านความมั่นคง และทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ ตัวอย่างในภาพที่ 13 และ ภาพที่ 14 (ซ้าย)

ภาพที่ 13 สุนัขพันธุ์บีเกิล เจ้าหน้าที่ตรวจค้นป้องกันการรุกรานของเชื้อโรคจากพืชและสัตว์ (National Hog Farmer, 2019) และ (U.S. Customs and Border Protection, 2019)

ภาพที่ 14 สุนัขพันธุ์บีเกิล (ซ้าย) เจ้าหน้าที่ตรวจค้นป้องกันการรุกรานของเชื้อโรคจากพืชและสัตว์ (Lance Cheung/USDA, 2019) และ (ขวา) เจ้าหน้าที่ตรวจค้นยึดอายัดชิ้นส่วนจากสัตว์ป่า เช่น งาช้าง นอแรดที่ ชุกซ่อนมากับผู้โดยสาร (New Africa/Shutterstock, 2018)

เหล่าขุนพลบีเกิล (Beagle Brigade) กับบทบาทด้านความมั่นคงในการตรวจสอบตามสนามบิน ด้วยขนาดตัวกระทัดพอเหมาะ ไม่เล็กเกินไปและไม่ใหญ่เกินไป มีความคล่องตัวสูงในการเคลื่อนย้ายไปปฏิบัติภารกิจในสถานที่ต่างๆ สามารถทนต่อโรค ทนต่ออากาศร้อนได้ดีกว่าสุนัขพันธุ์ใหญ่บางสายพันธุ์ การจัดการด้านความเป็นอยู่ที่ไม่ยุ่งยาก การดูแลเรื่องการกินง่ายทำให้อ้วนง่ายหากมีกิจกรรมให้ทำในแต่ละวันน้อยเกินไป เพราะความตะกละของสุนัขพันธุ์นี้ จึงใช้อาหารเป็นเงื่อนไขรางวัลในการฝึกค้นหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้บีเกิลได้รับคัดเลือกให้ทำหน้าที่ค้นหาสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ในหลายประเทศ รวมถึงภารกิจควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดในประเทศไทยด้วย

3.3 คุณสมบัติของสุนัขพันธุ์บีเกิลที่เหมาะสมกับภารกิจควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดของกรมปศุสัตว์

แม้ว่าสุนัขพันธุ์บีเกิล จะมีความแข็งแรง ทนทานต่อโรคและความเจ็บป่วยต่างๆ ได้ค่อนข้างดี แต่การพิจารณาลักษณะพึงประสงค์เฉพาะตัวของสุนัข เป็นเกณฑ์คัดเลือกนำมาใช้ในการฝึกเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมปศุสัตว์ จำเป็นต้องพิจารณาให้ครอบคลุมตั้งแต่ การมีช่วงอายุและน้ำหนักตัวที่เหมาะสมสำหรับการฝึก การมีลักษณะทางกายภาพที่ถูกต้องตามมาตรฐานสายพันธุ์ การไม่มีแนวโน้มของโรคที่มีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมซึ่งพบอุบัติการณ์การเกิดได้มากในสุนัขพันธุ์บีเกิลอย่างโรคหนังตาที่สามไหล (Cherry eye) การผ่านการป้องกันโรคติดต่อที่สำคัญ มีโปรแกรมดูแลสุขภาพอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และจำเป็นต้องมีการทดสอบคุณลักษณะทางพฤติกรรมและสัญญาณที่เหมาะสมในการเป็นสุนัขตรวจสินค้าเกษตรด้วยรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ สุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล กองสารวัตรและกักกัน แสดงไว้ในภาพผนวกที่ 1 และ 2

3.4 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของสุนัข จิตวิทยาเกี่ยวกับการฝึกสุนัข

3.4.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของสุนัข พฤติกรรมที่สุนัขแสดงออกมา แต่ละตัว แต่ละพันธุ์จะมีพื้นฐานของนิสัยแตกต่างกันไป และแสดงท่าทางออกมาตามนิสัยนั้น เรียกว่าเป็นบุคลิกภาพที่แสดงออกมากมาจากแรงขับ สุนัขมีแรงขับด้านต่างๆที่แฝงอยู่ในสุนัขแต่ละตัว เพื่อที่จะทำให้มีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ แรงขับในการรวมกลุ่มฝูง แรงขับในการต่อสู้ แรงขับในการถอยหนี สุนัขที่ดีควรมีแรงขับหลาย ๆ อย่างผสมผสานกันไป สำหรับแรงขับในการล่าเหยื่อ (Prey Drive) สุนัขกลุ่มที่ใช้ประโยชน์ในการล่าสัตว์ ค้นหาซากสัตว์ จำเป็นต้องมีคะแนนพฤติกรรมในแรงขับด้านนี้มากกว่าแรงขับด้านอื่น โดยเกณฑ์การประเมินให้คะแนนแรงขับด้านการล่าเหยื่อของสุนัขพันธุ์บีเกิล ในการคัดเลือกมาใช้ฝึกเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกรมปศุสัตว์ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินแรงขับเคลื่อนการล่าเหยื่อ (Prey Drive Evaluation) ของสุนัข

ข้อ	พฤติกรรม	ทำเป็นประจำ	ทำบ้างบางครั้ง	ไม่ทำเลย
		10 คะแนน	5 คะแนน	0 คะแนน
1.	สุนัขทำท่าดมพื้นหรืออากาศ			
2.	สุนัขตื่นตัว เวลาที่เห็นสิ่งเคลื่อนไหวอย่างตัวนกพิราบ หนูข้างท่อระบายน้ำ			
3.	สุนัขเคยตามไล่ล่า แมว หรือสุนัขตัวอื่น			
4.	สุนัขเวลาตื่นตัว เคยเห่าเสียงสูง			
5.	สุนัขเคยกระโจนตะครุบของ			
6.	สุนัขเคยแสดงท่ากัด สะบัดของเล่น			
7.	สุนัขเคยขโมยอาหารที่วางไว้บนโต๊ะหรือจากถังขยะ			
8.	สุนัขชอบคาบของ			
9.	สุนัขกินอาหารอย่างตะกละตะกราม			
10.	สุนัขชอบขุดดินและฝังของ			
รวมคะแนน				
หมายเหตุ คะแนนที่เหมาะสมของแรงขับเคลื่อนการล่าเหยื่อควรอยู่ระหว่าง 30-50 คะแนน				

ที่มา : ปรับจาก Dogthailand (2554)

คะแนนที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 30-50 คะแนน หมายความว่าสุนัขควรมีพฤติกรรมตามที่กล่าวมาทั้ง 10 ข้ออยู่ในระดับที่ทำบ้างเป็นบางครั้ง การสังเกตว่าสุนัขของเรามีแรงขับเคลื่อนการล่าเหยื่อ มากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินว่าส่วนใดที่ขาดหรือมีน้อยเกินไปตรงไหน โดยเราสามารถเสริมสร้างและกำหนดทิศทางเพื่อให้สุนัขพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

สำหรับสุนัขที่มีแรงขับเคลื่อนการล่าเหยื่อมากเกินไปโดยเฉพาะพฤติกรรมข้อ 2. การตื่นตัวง่าย เวลาที่เห็นสิ่งเคลื่อนไหวและ ข้อ 3. มีพฤติกรรมการไล่ล่าสุนัขตัวอื่นเป็นประจำนั้น พบว่าไม่เหมาะในการนำมาฝึกเพื่อใช้งานเพราะมีแนวโน้มจะถูกกระตุ้นให้เสียสมาธิได้ง่ายจากสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นได้รอบตัว ดังตัวอย่างสุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ ของหน่วยงานตำรวจในเมืองเคนต์ ประเทศอังกฤษ สอบตกการฝึกเป็นสุนัขดมค้นหา เพราะมันวิ่งไล่ตามกระรอกแทนที่จะจับจ้องอยู่กับการฝึกทักษะด้านการดม แต่สอบผ่านการเป็นสุนัขบำบัด

ความเครียดให้กับผู้ที่คิดว่าตัวตาย ซึ่งในครั้งแรกสุนัขตัวนี้มีคุณสมบัติได้รับเกียรติคัดเลือกเข้าฝึกเป็นสุนัขดมกลิ่น เวลาผ่านไปเพียงแค่ 2 วัน ก็ได้รับการยืนยันว่าไม่สามารถฝึกเพื่อใช้งานด้านนี้ได้

3.4.2 จิตวิทยาเกี่ยวกับการฝึกสุนัข การใช้จิตวิทยา คือ ผู้ควบคุมสุนัขต้องปฏิบัติตัวเป็นจำฝูงให้กับสุนัขทุกตัวที่เราควบคุม บ่อยครั้งที่พบว่าสุนัขบางตัวมีแรงขับมากเกินไป ยิ่งเป็นแรงขับในการต่อสู้ยิ่งมีสูง ยิ่งหมายถึงภาวะจิตใจที่น่ากลัวและเข้มแข็งดุร้าย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับพฤติกรรมสุนัขให้สามารถอยู่ร่วมกับมนุษย์ได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข จิตวิทยาสุนัขเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการทางจิตของสุนัข ซึ่งหลักการทางด้านจิตวิทยาที่ใช้เพื่อควบคุมสุนัข คือหลักการ **จำฝูง-ลูกฝูง** อันเป็นพฤติกรรมสุนัขตามธรรมชาติ คือ

1) สุนัขต้องทำงานแลกอาหารและน้ำ อาหารไม่ได้มาฟรี ต้องออกแรงกำลังและแรงสมองเพื่อให้ได้มา

2) สุนัขต้องเดิน เดินไกลเพื่อหาอาหาร

3) สุนัขต้องทำงานเป็นทีม

4) สุนัขต้องทำตามกฎ ระเบียบของฝูง เพื่อความอยู่รอดของฝูง

5) สุนัขมีลำดับชั้นในการปกครอง

6) สุนัขแต่ละตัวมีตำแหน่งและหน้าที่ของตน

สุนัขจำฝูงตามธรรมชาติ มีหน้าที่เติมเต็มความต้องการของสมาชิกทุกตัวในฝูง ให้กินอิ่ม นอนหลับ ปกป้องจากศัตรู และ นำทางไปหาแหล่งอาหาร **ผู้ควบคุมสุนัขต้องปฏิบัติตัวเป็นจำฝูงให้กับสุนัขทุกตัวที่เราควบคุม** พลังอำนาจของการเป็น ‘จำฝูง’ ของสุนัขสามารถนำมาปรับใช้ประโยชน์ได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การใช้ประโยชน์จากพลังอำนาจของการเป็น ‘จำฝูง’ ของสุนัข

ข้อ	ประโยชน์	ตัวอย่าง
1.	ใช้ในการสร้างเงื่อนไขให้สุนัขเข้าใจภาษาและทำตามคำสั่ง ชั้นพื้นฐาน	- การฝึก นั่ง ชิด หมอบ คอย - ฝึกเดินในสายจูงโดยไม่ดึง (loose leash walking)
2.	ใช้ในการสร้างเงื่อนไขให้สุนัขทำงานตามหน้าที่	-การฝึกดมกลิ่นค้นหา ซากสัตว์ ยาเสพติด ระเบิด
3.	ใช้ในการสร้างเงื่อนไขให้สุนัขอยู่ในระเบียบวินัยที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน	-การฝึกคอยเพื่อรอรับคำสั่งอนุญาต ให้กินอาหาร ให้ออกจากกรง/คอก ให้ออกจากรถ
4.	ใช้ในการสร้างเงื่อนไข เพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสุนัข	-ฝึกหยุดการเห่าหอน เห่าพรวดพราด -ฝึกหยุดการกระโดดใส่คนเวลามีโอกาสดีใจ

ที่มา ปรับจาก ฌัฐกานต์ (2561)

3.5 การคัดเลือกสุนัข

การคัดเลือก สุนัขที่เหมาะสมในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์นี้ นอกจากใช้คะแนนการประเมินแรงขับ ด้านการล่าเหยื่อของสุนัขตามตารางที่ 3 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง 30-50 คะแนน และจะต้องผ่านการทดสอบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ทดสอบดังตารางที่ 5 ซึ่งต้องผ่านอย่างน้อย 4/6 ข้อ และ จึงจะได้รับคัดเลือก ตารางที่ 5 หลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ทดสอบเพื่อคัดเลือกสุนัขที่เหมาะสมในการกิจตรวจค้นหาซากสัตว์

หัวข้อการทดสอบและวิธีการทดสอบ	เกณฑ์การพิจารณา	ผลการทดสอบ	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. การทดสอบจิตประสาท โดยการจูงสุนัขด้วยสายจูง ยาวให้เป็นอิสระ ผู้ทำการทดสอบจะต้องเดินช้าๆ เข้าหาสุนัข สังเกตความเชื่อมั่นของสุนัขที่มีจิตประสาทดี (วิธีการทดสอบทั่วไป)	สุนัขจะแสดงลักษณะที่สง่างาม มั่นคงและไม่แสดงอาการเป็นมิตรหรือเป็นศัตรู		
2. การทดสอบแสดงความเป็นมิตรกับสุนัข โดยเรียกชื่อสุนัขพร้อมเคลื่อนที่เข้าหาตัวสุนัขอย่างช้าๆ (วิธีการทดสอบทั่วไป)	สุนัขแสดงความเป็นมิตรโดยการแสดงออกทางแววตาและกิริยา แสดงว่าสุนัขตัวนั้นมีจิตใจดี มีการตื่นตัวที่ใช้ได้		
3. การทดสอบเคลื่อนที่เข้าสู่สุนัขโดยเร็ว ทำท่าทางไม่น่าไว้วางใจ (วิธีการทดสอบทั่วไป)	ถ้าสุนัขแสดงอาการไม่ไว้วางใจ แต่มั่นคง ไม่หลบหลีก แสดงว่าสุนัขตัวนั้นไม่กลัวคน		
4. การทดสอบความสนใจในสิ่งแวดล้อม ใช้การปฏิบัติหลายๆอย่าง เช่น มีการกระโดดวิ่งไล่กัน เล่นลูกบอล โยนลูกบอลและของเล่นเด็กให้วิ่งไล่กัน ฯลฯ (วิธีการทดสอบทั่วไป)	สุนัขที่มีจิตประสาทบกพร่องรุนแรง จะแสดงอาการหวาดกลัว ดุและกัด เพราะเกิดอาการหวาดกลัวรุนแรง โมโห ฉุนเฉียว ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม		
5. การตรวจสอบลักษณะพิเศษ โดยนำลูกบอลหรือ ม้วนผ้าให้สุนัขเล่นและโยนให้สุนัขคาบและเล่นของนั้น (วิธีการทดสอบทั่วไป)	ถ้าสุนัขเล่นของและสนใจในการเล่น กับของนั้น แสดงว่าสุนัขตัวนั้น เหมาะสมที่จะนำมาเข้ารับการฝึก		
6. การทดสอบความกล้าต่อเสียงดัง โดยการจูงสุนัข เดินเป็นรูปวงกลม โดยอยู่ในสายจูงสั้น ให้ผู้ทดสอบทำเสียงดัง เช่น การยิงปืนแก๊ป หรือจุดประทัดจีน หรือตีปี่/สังกะสีให้เกิดเสียงดังอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเริ่มตั้งแต่ระยะ 7 เมตร แล้วเคลื่อนที่ใกล้เข้ามาเรื่อยๆ ทีละน้อยๆ จนถึงระยะประมาณ 1-5 ก้าว โดยผู้จูงสุนัขคอย ปลอดภัยสุนัขตลอดเวลา (ห้ามกระทำการใดๆ ให้สุนัขกลัวเสียงดังอย่างฝังใจ จะทำให้ยากต่อการแก้ไข)	ถ้าสุนัขแสดงอาการหวาดกลัวอย่างรุนแรง ไม่ควรนำเข้ารับการฝึก		
รวมคะแนน ____/6 คะแนน	ผลการทดสอบ	ผ่าน	ไม่ผ่าน

ที่มา ปรับจาก (กองบังคับการฝึกพิเศษ, 2559)

3.6 การอ่านใจสุนัข จากภาษากาย (Canine Body Language)

หลังจากคัดเลือกสุนัขเข้ามาอยู่ในความดูแล ในช่วงปรับตัวทั้งฝ่ายสุนัข และฝ่ายผู้ควบคุมดูแล จำเป็นต้องมีการสื่อสารกัน ซึ่งโดยธรรมชาติสุนัขสื่อสารกันโดยใช้ภาษากายอยู่เสมอ เหล่านี้คือภาษากายทั้งหมดตั้งแต่การแสดงสีหน้า ท่าทาง ส่งเสียง และส่งกลิ่น สุนัขจะใช้ปาก ตา หู และหางเพื่อแสดงอารมณ์ เป็นวิธีที่สุนัขสามารถสื่อสารกับมนุษย์ได้ เมื่อเรานำสุนัข/ลูกสุนัขมาเลี้ยง แล้วสุนัขเห็นเราเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวสุนัขเหมือนกัน จะมีความสามารถตีความอารมณ์และเจตนาของเราได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นตัวเราเอง หากเรียนรู้วิธีการตีความภาษากายของสุนัขก็จะสามารถตีความเจตนาของลูกสุนัขได้เช่นกัน ภาษากายของสุนัขที่มักใช้สื่อสาร แสดงออกได้แก่

3.6.1 การทำตัวใหญ่ หากลูกสุนัขรู้สึกกลัวหรือก้าวร้าว จะพยายามทำตัวให้ดูใหญ่ขึ้นโดยการยืนตัวตรง หูและหางตั้ง พยายามจะยึดอกผายและยกขนที่คอและหลังขึ้น (ขนที่หลังของสุนัข) สุนัขอาจคำรามและกระดิกหางอย่างซ้ำๆ ด้วย

3.6.2 การทำตัวเล็ก ในทางกลับกัน สุนัขที่ยอมจำนนจะทำตัวเองให้ดูตัวเล็กและทำตัวเหมือนกับลูกสุนัข นั่นเพราะสุนัขโตจะ ข่ม/วางตัวว่าเหนือกว่า ลูกสุนัข แต่จะไม่ทำร้าย ดังนั้นการยอมจำนนจึงอยู่ในรูปแบบของการเอียงตัวลงไปตามข้างแนบกับพื้น หางตก แต่ก็ยังคงกระดิกหาง สุนัขอาจพยายามเลียที่หน้าของสุนัขตัวที่แสดงว่าใหญ่กว่าเพื่อประจบ หรือเลียหน้าผู้เลี้ยงเพื่อแสดงความรัก และอาจนอนหงายท้อง

3.6.3 หางของสุนัข คนเราส่วนใหญ่จดจำว่าการกระดิกหางของสุนัขเป็นสัญญาณของความเป็นมิตร มีความสุข และความพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม เราอาจพบเห็นการกระดิกหางที่มากจนเกินไปในสุนัขที่ยอมจำนนในสุนัขที่มีหางสั้นมากๆ อีกทั้งหางยังสามารถบอกถึงอารมณ์อื่นๆ ได้เช่นกัน เช่น สุนัขมีการกระดิกหางซ้ำๆ และแข็งทื่อ นั่นเป็นการแสดงออกถึงความโกรธ หางที่ตกลงต่ำกว่าขาหลังหรือหดเข้าไปในขาหลังหมายถึงสุนัขกำลังกลัว สุนัขที่วิตกกังวลหรือประหม่าอาจลดระดับหางลงแต่ยังคงกระดิกหางอย่างทื่อๆ

รูปแบบปกติที่สุนัขยื่นหางออกไปจะแตกต่างกันไปตามสายพันธุ์ แต่โดยทั่วไปคือหางจะยื่นสูงกว่า 45 องศาทางด้านหลัง แสดงถึงความตื่นตัวและความสนใจ

3.6.4 การแสดงออกทางใบหน้าที่ของสุนัข ใบหน้าของลูกสุนัขจะบอกอะไรได้มากมายเกี่ยวกับอารมณ์ของเขา ไม่ว่าสุนัขจะตื่นกลัวหรือกังวล ทำหน้าเศร้าเวลาอยากขอของกิน ตื่นเต้นหรืออยากเล่นซน

1) หูตั้งหมายถึงความตื่นตัวหรือกำลังฟัง ในทางกลับกันหูตกอาจหมายถึงพึงพอใจหรือกลัว ดังนั้นในการอ่านอารมณ์ของสุนัขให้ถูกต้อง เราต้องดูภาษากายอื่นๆ ด้วย หากมีการขู่คำรามด้วยนั่นหมายถึงโกรธ กำลังป้องกันตัว

2) หากสุนัขล้มตาเพียงครั้งเดียว นั่นเป็นสัญญาณของความพึงพอใจหรือยอมจำนน แต่เมื่อดวงตาคู่หนึ่งเบิกกว้าง นั่นเป็นสัญญาณของความก้าวร้าว การมองลึกเข้าไปในดวงตาของลูกสุนัข ตามธรรมชาติแล้วสุนัขจะจ้องมองซึ่งกันและกันจนกว่าจะมีใครยอมถอยหรือทำท่าย่อตัว ดังนั้นเราไม่ควรพยายามเอาชนะโดยการจ้องตาสุนัขของเรากลับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเขากำลังประหม่า แต่การมองหน้าเพื่อสบตาเป็นประจำจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของเราและทำให้สุนัขมั่นใจในความรู้สึกมากขึ้น หากสุนัขมองมาที่เราแล้วแล้วทำท่าเหินห่างแสดงว่ากำลังสงสัย

3) รอยยิ้ม สุนัขที่ยอมจำนนและสุนัขบางสายพันธุ์อย่างลาบราดอร์รีทริฟเวอร์ มักอ้าปากในรูปแบบของการ ยิ้มยิงฟัน และที่จริงแล้วก็เป็นสัญญาณของความเป็นมิตร แต่เมื่อริมฝีปากมีการฉีกตึงออกมาเพิ่มขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นฟัน นั่นเป็นความก้าวร้าว ให้สังเกตและตีความให้ถูกต้อง

3.6.5 เชิญชวนให้เล่น หากลูกสุนัขต้องการเล่น จะยกอุ้งเท้าขึ้นหรือโค้งตัวลงและเห่าเพื่อเรียกร้องความสนใจ หางยักแกว่งไปมาให้เกาพุง หรืออาจคาบของเล่นมาให้ หรือให้ความสนใจกับสุนัขตัวอื่นเพื่อดึงดูดให้เล่นไล่จับ

3.6.6 ภาษากายของเรา หากต้องการยกระดับการสื่อสารกับสุนัขของเรา ทำได้โดยพัฒนาภาษากายให้คล้ายกับที่สุนัขทำ เช่น การโน้มตัวลงและอ้าแขนเป็นสัญญาณต้อนรับ แต่การยื่นเหนือกว่าสุนัขและจ้องเป็นสัญญาณของการคุกคาม ลูกสุนัขจะเฝ้าดูเราเพื่ออ่านสัญญาณกายมากกว่าที่จะฟังเรา และสุนัขจะเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วว่าเรารู้สึกอย่างไรแม้ว่าจะไม่พูดส่งเสียงสักคำ

3.7 การปลูกฝังทักษะที่จำเป็นสำหรับลูกสุนัขเพื่อเพิ่มศักยภาพเมื่อถึงอายุพร้อมสำหรับเข้ารับการฝึกเพื่อใช้งาน

สุนัขมีแรงขับที่เป็นสัญชาตญาณที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เมื่อยังเป็นลูกสุนัขแรงขับที่เป็นพฤติกรรมพึงประสงค์หากได้รับการกระตุ้นส่งเสริมให้แสดงออกอยู่เสมอ ก็จะกลายเป็นทักษะประจำตัวไปจนโต ในทางตรงกันข้ามพฤติกรรมบางอย่างจะน้อยลงหรือหายไป หากไม่ได้รับการกระตุ้นให้แสดงออกอย่างต่อเนื่อง ทักษะบางอย่างหากรอ หรือเลื่อนไปฝึกตอนโต จะทำให้สุนัขนั้นจะฝึกยากกว่าตอนยังเป็นลูกสุนัข ในการปลูกฝังเพื่อให้ลูกสุนัขโตมาเป็นสุนัขที่มีความพร้อมในการฝึกใช้ในสายงานด้านดมกลิ่นค้นหา ต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ โดยใช้หลักจิตวิทยาสุนัขเข้ามาช่วยในทุกขั้นตอน ดังนี้

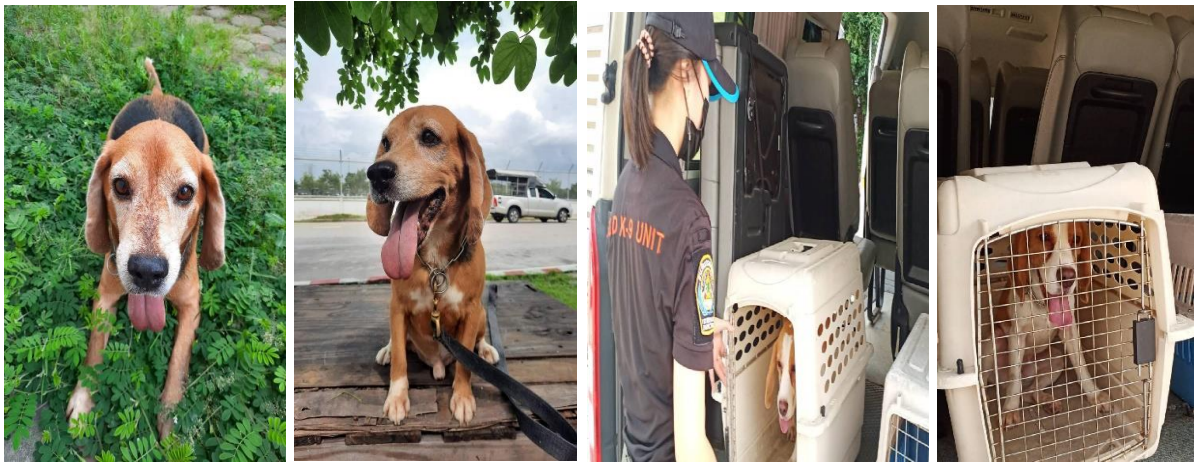
3.7.1 ฝึกเข้าสังคมกับคน เพื่อให้สุนัขสนใจคนมากกว่าสนใจสุนัขที่เคยอยู่ร่วมฝูงด้วยกันรวมถึงสุนัขตัวอื่น จึงต้องฝึกแยกออกมาอยู่คอกเพียงตัวเดียวได้ โดยไม่รู้สึกลัว ให้มีกิจกรรมร่วมกันกับคนมากขึ้น (ภาพที่ 15) ตั้งแต่ตื่นเช้า ขับถ่าย กินอาหาร ไปจนถึงเวลานอน อย่าวางอาหารทิ้งไว้ให้สุนัขกินเองโดยไม่รู้ว่าเป็นผู้ให้ ผู้ควบคุมสุนัขต้องให้อาหารด้วยตัวเองแล้วสอดแทรกการฝึกบางอย่างในช่วงเวลาที่สุนัขกินอาหาร

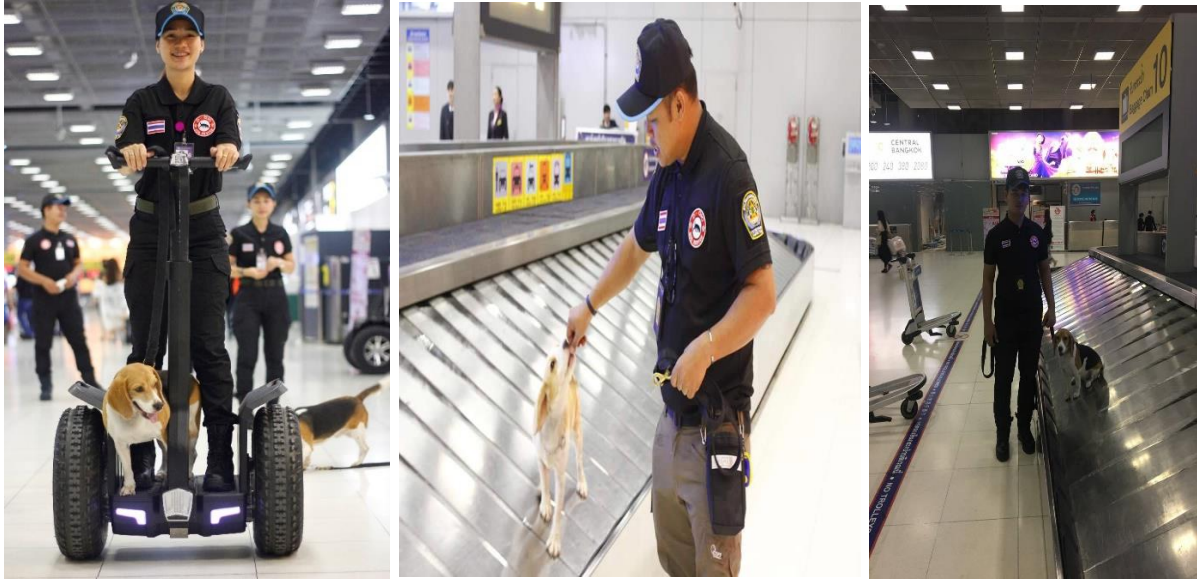
ภาพที่ 15 การให้สุนัขมีกิจกรรมร่วมกับคน (ผู้ควบคุมสุนัข)

3.7.2 การฝึกให้เชื่อฟังตามคำสั่งเบื้องต้น การฝึกเชื่อฟังคำสั่งและการฝึกภาษาให้สุนัข เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้เลย เพราะต้องทำควบคู่กันไปเสมอ การฝึกในเรื่องนี้ยิ่งเริ่มฝึกได้เร็วเท่าไรยิ่งดีเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการฝึกสุนัขในเรื่องอื่นๆต่อไป รายละเอียดการฝึก จะอยู่ในบทที่ 4 (หัวข้อ 4.3 และ 4.5)

3.7.3 ฝึกคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมและสถานที่ปฏิบัติงาน สุนัขควรถูกฝึกให้คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมนอกพื้นที่ส่วนตัวของตัวเอง เริ่มตั้งแต่สิ่งแวดล้อมใกล้ๆตัว ในรัศมีไม่กี่ร้อยเมตร ส่วนความพร้อมในการออกไปสู่โลกที่กว้างกว่าบริเวณรอบๆที่อยู่ นั้น ควรเริ่มหลังจากสุนัขได้รับการปลูกฝังระบบภูมิคุ้มกันครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว (หลังอายุ 16 สัปดาห์) โดยการให้สุนัขได้คุ้นเคยกับการขึ้น-ลงรถ การอยู่ในบล็อคอึ่สุนัข (ภาพที่ 16) การฝึกขึ้น-ลงบันไดเลื่อน ขึ้น-ลงลิฟท์โดยสาร การสร้างความคุ้นเคยขึ้นและเดินบนสายพานรับกระเป๋า (ภาพที่ 17 และ 18)

ภาพที่ 16 การฝึกสุนัขคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและคุ้นเคยกับการเดินทาง

ภาพที่ 17 การฝึกสุนัขคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น ขึ้นรถยืน 2 ล้อ ขึ้นและเดินบนสายพานรับกระเป๋า

ภาพที่ 18 การฝึกให้สุนัขคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น เดินบนทางเลื่อน การขึ้น-ลงลิฟท์โดยสาร

3.8 การบำรุงเลี้ยงสุนัขพันธุ์บีเกิล โดยรวมหมายถึง อาหาร การให้อาหารแก่สุนัข การให้น้ำแก่สุนัข และ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเมื่อให้อาหารและน้ำแก่สุนัข

3.8.1 อาหารสุนัข ต้องมีส่วนบำรุง เสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์เพียงพอ ให้พลังงานเพียงพอ มีปริมาณพอเหมาะ ต้องในรสนิยมของสุนัข

อาหารที่ถูกย่อยแล้วจะถูกดูดซึมเข้าไปในเซลล์ทั่วร่างกาย แล้วเปลี่ยนเป็นพลังงานและความร้อนโดยอาศัยออกซิเจนเป็นตัวทำปฏิกิริยาในการเผาผลาญ จะได้คาร์บอนไดออกไซด์และน้ำออกมา ความร้อนเหล่านี้จะช่วยรักษาระดับอุณหภูมิของร่างกายให้คงที่ (100.2 – 102.5 องศาฟาเรนไฮต์) พลังงานที่ได้จะ

ช่วยในการทำงานของส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น ทำให้หัวใจเต้น การหายใจ เส้นประสาทตอบสนองต่อการกระตุ้นและการเผาผลาญขั้นพื้นฐานอื่นๆ ทั้งหมดที่จำเป็นในการทำให้สุนัขมีชีวิตอยู่ พลังงานที่ถูกเปลี่ยนจากอาหารเราเรียกว่า แคลอรี (Calories) คือ จำนวนความร้อนที่ทำให้ น้ำซึ่งหนัก 1 กรัม มีอุณหภูมิสูง 1 องศาเซลเซียสโดยทั่วไปเมื่อพูดถึงแคลอรี จะหมายถึง กิโลแคลอรี (Kcal)

อาหารสำหรับสุนัขมี 2 ชนิด

- 1) อาหารหลัก
- 2) อาหารที่เป็นรางวัล/ขนมสำหรับฝึก

3.8.2 การให้อาหารสุนัขใช้งานหรือฝึก สุนัขใช้งานหรือฝึกมีความต้องการพลังงานอาหารมากกว่าปกติ ถ้าได้รับอาหาร (พลังงาน) เพียงพอ น้ำหนักจะคงที่ซึ่งไม่ควรแตกต่างกันเกิน 1 กก. ในช่วงเวลา 10 – 14 วัน

1) ให้อาหารแห้งชนิดเม็ด (ปัจจุบันสมาร์ท ฮาร์ท โกลด์ ฟิตแอนด์เฟิร์ม) ซึ่งสามารถให้พลังงานอย่างสูง 3,000 แคลอรีใน 1 กก. โดยสุนัขที่ปฏิบัติงานในหน่วยนี้จะได้รับอาหารมือหลักวันละ 1 ครั้ง ถ้าบางครั้งประสิทธิภาพของการฝึกหรือการทำงานลดลงในตัวสุนัขที่มีความตะกละสูง และมีระบบการเผาผลาญพลังงานสูงกว่าตัวอื่น (ในสายพันธุ์เดียวกัน) สามารถให้อาหาร 2 มือต่อวัน เพื่อรักษาระดับอาหารในร่างกายให้คงที่ ช่วยลดความหิวระหว่างมือ ลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น การขออาหาร และการขโมยอาหาร

2) การคำนวณปริมาณอาหาร จะต้องรู้ว่าสุนัขต้องการพลังงานเท่าไรใน 1 วัน โดยมีวิธีคิดคำนวณดังภาพที่ 19

คิดจากค่า RER (Resting Energy Requirement) คือความต้องการพลังงานของสุนัขขณะพัก

สูตรคำนวณ RER = $[30 \times (\text{น้ำหนักสุนัขหน่วยเป็นกิโลกรัม}) + 70]$

Calculating Energy Requirements

STEP 1

RER – Resting Energy Requirement

• Measure of the amount of energy needed based on animal's metabolic body size

Formula:

$$\text{RER} = 30 \times \text{BW}(\text{kg}) + 70$$

Expressed in kilocalories

ภาพที่ 19 สูตรคำนวณความต้องการพลังงานของสุนัขขนาดกลาง (Sunny Ulster/Slideshare, 2018)

ตัวอย่าง สุนัขบีเกิลน้ำหนัก 13 กก. ถ้าสุนัขทำงานขนาดปานกลาง จะกินอาหารแห้งซึ่งให้พลังงาน 3,000 แคลอรี/น้ำหนักอาหาร 1 กก. ในปริมาณเท่าใด

วิธีคำนวณ สุนัขทำงานขนาดปานกลางต้องการพลังงาน $[30 \times (\text{น้ำหนักสุนัขหน่วยเป็นกิโลกรัม}) + 70]$

สุนัขบีเกิลน้ำหนัก 13 กก. ใช้พลังงานทั้งสิ้น $[30 \times (13) + 70]$ เท่ากับ 460 แคลอรี/วัน

อาหารให้พลังงาน 300 แคลอรี ในปริมาณ 100 กรัม

$$\text{เพราะฉะนั้นความต้องการอาหารต่อวัน} \quad \frac{100 \times 460}{300}$$

$$= 153 \text{ กรัม}$$

ตอบ ให้อาหารแห้งเลี้ยงปริมาณ 153 กรัม (ลักษณะอาหารเม็ดที่ใช้บำรุงเลี้ยง ดังภาพที่ 20)

3) เมื่อสุนัขได้รับอาหารถูกต้องครบตามจำนวนที่ต้องการน้ำหนักจะคงที่ (มีการชั่งทุก 7-10 วัน)

ภาพที่ 20 อาหารแห้งชนิดเม็ด ใช้บำรุงเลี้ยงสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิล

4) การเพิ่มหรือลดปริมาณอาหาร เมื่อพบว่า

น้ำหนักลด → ให้เพิ่มอาหาร 10 เปอร์เซ็นต์

น้ำหนักเพิ่ม → ให้ลดอาหาร 10 เปอร์เซ็นต์

ตรวจสอบน้ำหนักภายใน 2 สัปดาห์ ถ้ายัง

น้ำหนักลด → เพิ่มอาหาร 5 เปอร์เซ็นต์

น้ำหนักเพิ่ม → ลดอาหาร 5 เปอร์เซ็นต์

5) จะต้องบันทึกการกิน การขับถ่ายของสุนัขทุกวัน และมีการชั่งน้ำหนักทุก 7-10 วัน

3.8.3 การให้น้ำแก่สุนัข

น้ำดื่มเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สุนัขอาจอดอาหารได้หลายวันโดยดื่มแต่น้ำ โดยเฉพาะเมื่ออากาศร้อนจัดและมีความชื้นสูง หรือช่วงที่น้ำทะเลหนุนทำให้น้ำประปามีความเค็ม สุนัขจะกระหายน้ำและต้องการดื่มน้ำมากกว่าปกติ ในการนำน้ำมาให้สุนัขควรนำมาผ่านเครื่องกรองน้ำให้เหมาะสมสำหรับดื่มเสียก่อน

- 1) ในคอกจะต้องมีน้ำที่สะอาดให้สุนัขกินตลอดเวลา รวมถึงขามน้ำต้องสะอาดด้วย
- 2) สุนัขที่กำลังเหนื่อย ห้ามให้น้ำมาก เพราะสุนัขอาจอาเจียนได้ ให้กินเพียงเล็กน้อยก่อน แล้วรอไปอีก 15 นาที จึงให้กินได้ตามต้องการ
- 3) หลังฝึกหรือทำงานแล้ว ถ้าเราต้องให้อาหารสุนัข ควรให้น้ำเพียง 100 – 200 ซีซี เพราะสุนัขจะอึมน้ำกินอาหารได้น้อย
- 4) ก่อนนำสุนัขไปฝึก/ทำงาน ห้ามสุนัขกินน้ำตามความพอใจ เพราะจะทำให้ปัสสาวะบ่อย ซึ่งเป็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ขณะฝึกหรือปฏิบัติงาน

3.8.4 สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเมื่อให้อาหารและน้ำแก่สุนัข

- 1) กำหนดรายการให้อาหารตามปกติ เมื่อกำหนดแล้วไม่ควรเปลี่ยน และกำหนดเวลาให้อาหารสุนัขในเวลาเดียวกันทุกวัน ซึ่งเมื่อสุนัขเคยชินกับการกินอาหารเป็นเวลาแล้วเมื่อถึงเวลาที่กำหนดให้อาหารนี้ จะเป็นเวลาที่สุนัขหิวที่สุด ทำให้ความอยากอาหารดีขึ้น การย่อยดีขึ้น และการขับถ่ายเป็นเวลา
- 2) ควรจัดที่ให้อาหารประจำตัวสุนัขแต่ละตัว เพื่อป้องกันการติดต่อของโรค
- 3) ควรเลี้ยงในสถานที่เดียวกันตลอดเวลา

4) ไม่ควรเปลี่ยนอาหารถ้าไม่จำเป็น หากจำเป็นต้องเปลี่ยน สามารถทำได้ดังนี้

- วันแรกอาหารใหม่ ¼ + อาหารเก่า ¾
- วันที่สองอาหารใหม่ ½ + อาหารเก่า ½
- วันที่สามอาหารใหม่ ¾ + อาหารเก่า ¼
- วันที่สี่อาหารใหม่ทั้งหมด

ถ้าเปลี่ยนอาหารบ่อยหรือทันทีทันใด สุนัขอาจไม่กิน กินน้อย หรือเกิดท้องเสียได้

5) ไม่ควรให้อาหารเหลืออยู่ในภาชนะนานเกิน 30 นาที เมื่อสุนัขไม่กิน

6) เมื่อให้อาหารสุนัขแล้วควรนำสุนัขออกไปถ่ายเป็นประจำเพื่อให้สุนัขเคยชินกับการถ่ายหลังอาหารเป็นเวลา กระตุ้นให้การย่อยอาหารที่ดีขึ้นเพื่อการใช้อาหาร และผู้เลี้ยงมีเวลาทำความสะอาดคอกสุนัขช่วงที่สุนัขไม่อยู่ในคอก

7) การให้อาหารควรให้แบบเดียวกันเวลาเดียวกันทุกวันคือ ต้องไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง ก่อนหรือหลังการทำงาน ถ้าให้เร็วกว่า 3 ชั่วโมง ก่อนออกทำงานจะทำให้สุนัขท้องอืด กระทบะบิด เป็นอันตรายแก่กระทบะอาหาร

ถ้าให้หลังการทำงานอนุโลมให้ได้ โดยพักอย่างน้อย 1 ชั่วโมงก่อน และช่วงพักก่อนให้กินอาหารอย่าให้กินน้ำมากเพราะสุนัขจะอึมน้ำ มีผลให้กินอาหารได้น้อย

8) กรณีการทำงานต้องเปลี่ยนเวลาไปเรื่อย ๆ ไม่จำเป็นต้องให้เป็นเวลา เพราะการให้อาหาร 3 ชั่วโมง ก่อนออกทำงานเป็นสิ่งสำคัญมากกว่า

เมื่อสุนัขเรียนรู้การให้อาหารเป็นเวลา สุนัขส่วนใหญ่จะเคยชินและปรับตัวให้เข้ากับการให้อาหาร 3 ชั่วโมง ก่อนออกทำงาน

เพื่อฝึกการควบคุมสุนัขระดับฝูง ในการฝึกตนเองให้เป็น จ่าฝูง สำหรับสุนัข ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.) ต้องเป็นผู้ให้อาหารสุนัข โดยใช้โอกาสที่สุนัขต้องการอาหาร เป็นเงื่อนไขเพื่อดูแลควบคุมสมาชิกในฝูงไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเวลาต้องการกินอาหาร เช่น พฤติกรรมเห่าเรียกเสียงดัง พฤติกรรมตะกุกตะกายกรง

3.9 การสัตวรักษ์สุนัขพันธุ์บีเกิล

เพื่อคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องเตรียมการสนับสนุนด้านสัตวรักษ์ให้เพียงพอในการปฏิบัติการ กรณีมีการเจ็บป่วยเล็กน้อยเกิดขึ้นภายในหน่วยฝึก มีความจำเป็นต้องมีสัตวแพทย์และเจ้าหน้าที่ให้การรักษาดูแล เพื่อให้สุนัขฟื้นตัว หายจากอาการป่วย สามารถกลับเข้าปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสัตวรักษ์อย่างน้อย 1 นายประจำหน่วยบำรุงเลี้ยงและประจำผลการปฏิบัติงาน ปัญหาสุขภาพที่พบส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความเสื่อมของร่างกายเนื่องจากอายุที่มากขึ้น ปัญหาโรคผิวหนังเป็นผื่นแพ้ ปัญหาความบกพร่องที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม จากอุบัติการณ์การเกิดโรคในสุนัขดมกลิ่นบีเกิล ตรวจสอบหาสินค้าปศุสัตว์ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในช่วงเวลา พ.ศ. 2555-2562 พบว่าสุนัขดมกลิ่นตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์พันธุ์บีเกิล มีอุบัติการณ์การเกิดโรค 3 โรคที่เกิดเยอะที่สุดจากอุบัติการณ์การเกิดโรคทั้งหมด พบอุบัติการณ์การเกิดโรคปริทันต์ (Periodontitis) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.63 ของจำนวนประชากรสุนัขทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในสุนัขที่มีอายุมากในช่วง 4 ปีขึ้นไป ถัดมาพบอุบัติการณ์การเกิดโรคหนังตาที่สามไหลย้อน (Cherry Eye) คิดเป็นร้อยละ 26.31 ของจำนวนประชากรสุนัขทั้งหมด และพบอุบัติการณ์การเกิดโรคหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศปิดไม่สนิท (Paraphimosis) และผื่นแพ้การสัมผัส คิดเป็นร้อยละ 15.79 ของจำนวนประชากรสุนัขทั้งหมด ตามลำดับ ปัญหาสุขภาพที่พบในสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิล ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ แสดงไว้ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 21 ปัญหาสุขภาพที่พบในสุนัขดมกลิ่นพันธุ์บีเกิล ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

แนวทางการดูแลแก้ปัญหาโรคปริทันต์ ฝ่ายสัตวรักษ์ดำเนินการดูแลสุขภาพช่องปากโดยการแปรงฟัน และใช้ผลิตภัณฑ์ขัดฟันกับสุนัขพร้อมจัดให้มีโปรแกรมนำสุนัขเข้ารับการขูดหินปูนปีละครั้ง ที่โรงพยาบาลสัตว์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำหรับสุนัขตัวที่มีปัญหาหนังตาสามไหลย้อน (Cherry Eye) ภายหลังจากได้รับการผ่าตัดหนังตาที่สามออกไป สุนัขมีแนวโน้มเกิดภาวะตาแห้งตามมา จึงต้องมีการดูแลเรื่อง

การขีดตา หยอดยากระตุ้นการสร้างน้ำตาและหยอดน้ำตาเทียมเป็นประจำทุกวัน เช่นเดียวกับกับสุนัขตัวอื่นที่มีปัญหาผิวหนังจากการสัมผัสสิ่งกระตุ้นให้แพ้ ซึ่งต้องมีการใส่ลำโพงกันการเลีย มีการทำแผล ทายา ป้อนยา ทุกวันจนกว่าอาการจะหายเป็นปกติ สุนัขเพศผู้ 2 ตัวที่มีปัญหาหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศปิดไม่สนิท (Paraphimosis) อาการนี้หายไปภายหลังจากได้รับการผ่าตัดทำหมันนำอวัยวะออกไป การดูแลสุขภาพสุนัขดมกลิ่นพันธุ์ปีเกิดตามโปรแกรมสรุปได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การดูแลสุขภาพสุนัขดมกลิ่นพันธุ์ปีเกิดตามโปรแกรม (Routine K-9 Healthcare)

ตารางการดูแลสุขภาพสุนัข			
ประจำวัน	ประจำสัปดาห์	ประจำเดือน	ประจำปี
1. Physical Examination	1. อาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกาย	1. โปรแกรมป้องกันพยาธิหัวใจ	1. ชูดินปืน
2. บันทึกการกิน การขับถ่าย	2. ตัดเล็บ เช็ดหู แปรงขน	2. ควบคุมพยาธิภายนอก (ทุก 3 เดือน)	2. ตรวจเลือด เช็คสุขภาพประจำปี
3. แปรงฟัน ขัดฟัน	3. ชั่งน้ำหนักเพื่อติดตามภาวะโภชนาการ	3. ป้อนยากำจัดพยาธิทางเดินอาหารทุกชนิด (ทุก 1 และ 3 เดือน)	3. วัคซีนรวมป้องกันโรคติดต่อสุนัข และ วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
4. หยอดตา เช็ดตา ล้างตา			
5. ทำแผล ป้อนยา			

กิจกรรมการปฏิบัติงานด้านการดูแลสุขภาพสุนัขดมกลิ่นพันธุ์ปีเกิดตามโปรแกรม ดังแสดงในภาพที่ 22 และ ภาพที่ 23

Beagle Routine Health Care

- ▶ Daily
- ▶ Monthly
- ▶ Weekly
- ▶ Annually

ภาพที่ 22 การดูแลสุขภาพสุนัขดมกลิ่นพันธุ์ปีเกิดตามโปรแกรม

ภาพที่ 23 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสัตว์รักษ์ประกอบด้วย สัตวแพทย์ สัตวบาล เทคนิคสัตวแพทย์

บทที่ 4

หลักการใช้งานสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์สำหรับเจ้าหน้าที่

การฝึกสุนัขให้มีทักษะในการดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ เจ้าหน้าที่ควรมีความเข้าใจหน้าที่ของชุดสุนัขดมกลิ่น และหลักการในการฝึกสุนัข เพื่อให้การดำเนินการฝึกสุนัขเป็นไปอย่างราบรื่น โดยบทนี้จะนำเสนอข้อมูลดังกล่าว รวมถึงแนวทางการฝึกสุนัขให้เข้าใจภาษา การฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์ การฝึกให้สุนัขเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้น การฝึกทักษะการใช้จมูก การฝึกสุนัขให้สามารถตรวจสัมภาระเพื่อค้นหาซากสัตว์ และการบันทึกข้อมูลการฝึกลงในแบบฟอร์ม เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพสุนัข รวมถึงผู้ควบคุมต่อไป โดยจะแบ่งหัวข้อเพื่อนำเสนอแนวทาง ดังต่อไปนี้

4.1 หน้าที่ชุดสุนัขดมกลิ่น

4.1.1 แนวความคิดในการใช้

- 1) ใช้ร่วมกับเจ้าหน้าที่สารวัตรกรมปศุสัตว์ในการเสริมประสิทธิภาพการตรวจสอบ ตรวจค้นสัมภาระ สิ่งของ พื้นที่ ที่มีการเคลื่อนย้ายเข้า-ออกประเทศ ในภารกิจการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์
- 2) ใช้ร่วมกับเจ้าหน้าที่สารวัตรกรมปศุสัตว์เพื่ออำนวยความสะดวก ความรวดเร็วในการตรวจสอบ ที่ต้องใช้เวลามาก เช่น ยานพาหนะ กล่อง หีบห่อ กระเป๋าเดินทางจำนวนมาก พื้นที่กว้าง
- 3) ใช้เพื่อผลทางจิตวิทยา

4.1.2 ขีดความสามารถ

- 1) สามารถค้นหาซากสัตว์ ผลิตรกษณ์ปศุสัตว์ ได้โดยใช้ประสาทสัมผัสทางจมูกในการพิสูจน์ทราบ
- 2) แจ้งเตือน ในรูปแบบอ่อนนุ่มไม่ดุตัน (Passive Alert) โดยการให้หมอบ หันหน้าไปทางสิ่งที่ค้นพบหรือหมอบข้างๆสิ่งที่ค้นพบ ในระยะห่างไม่เกิน 1 ก้าว
- 3) ทีมปฏิบัติการโดยจัดเป็นชุด เจ้าหน้าที่ 3 นาย (รวมผู้ควบคุมสุนัข) และสุนัขดมกลิ่น 1 ตัว
- 4) ร่วมปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 2 ชุดปฏิบัติการ ต่อ 1 ผลัด แล้วแต่ความเหมาะสมในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ
- 5) ให้มีการฝึกทบทวนประจำวันและฝึกปฏิบัติงานระยะสั้นอยู่เสมอ
- 6) ไม่ควรใช้ชุดสุนัขดมกลิ่น สองภารกิจในวัน/คืนเดียวกัน ควรจัด 2 ชุดแยกกัน

4.1.3 ขีดจำกัด

- 1) ในแต่ละผลัด รอบระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่เกิน 8 ชั่วโมง (ในพื้นที่มีระบบปรับอากาศ) และไม่เกิน 4 ชั่วโมง (ในพื้นที่เปิดโล่ง)
- 2) จากเสียงรบกวนและสิ่งรบกวนจากคนที่พยายามเข้าหาสุนัขเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ
- 3) สภาพอากาศร้อนจัด ลมแรง ฝนตกหนัก ไม่เอื้ออำนวยในการทำงานของสุนัข
- 4) ในพื้นที่ที่มีกลิ่นฉุนจัด เช่น น้ำมันรถยนต์ น้ำยาดับกลิ่น ควันไฟ ฯลฯ

4.2 หลักในการฝึกสุนัข

4.2.1 เครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการฝึกสุนัข การฝึกจะมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อเมื่อผู้ฝึก รู้จักใช้เครื่องมือทั้งสองอย่างนี้ อย่างถูกต้อง และ ระยะเวลาในการควบคุม จะต้องไม่ยาวนานหรือสั้นจนเกินไป

เราจะไม่สามารถฝึกสุนัขให้สำเร็จได้ หากใช้วิธีการลงโทษ หรือเน้นการควบคุมเพียงอย่างเดียว หรือใช้วิธีให้รางวัล หรือ การชมเชยเพียงอย่างเดียว เราจะต้องใช้เครื่องมือทั้ง 2 นี้ควบคู่กันไปเสมอ

ส่วนจะเลือกใช้เครื่องมือ เชิงบวก หรือ เชิงลบ ในจังหวะเวลาใด มากน้อยยาวนานเพียงใด นั้นคือศิลปะ หรือพรสวรรค์ของผู้ฝึกแต่ละคน อย่างไรก็ตามประสบการณ์และความชำนาญจะทำให้ผู้ฝึกแต่ละคน เลือกใช้เครื่องมือทั้ง 2 นี้ ในจังหวะที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น

การทำให้สุนัขมีความสุข ถ้า ปฏิบัติตามคำสั่ง กับการทำให้สุนัข มีความทุกข์ถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง แม้จะได้ผลลัพธ์ คือสุนัขต้องทำตามคำสั่งเหมือนกัน แต่วิธีที่จะได้ผลลัพธ์นั้นเป็นคนละแนวทาง และ ปฏิกริยาตอบสนองของสุนัขก็ต่างกัน

เครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการฝึกสุนัข มีอยู่ด้วยกัน 2 อย่าง คือ

4.2.1.1 รางวัล คือ เครื่องมือเชิงบวก ที่จะทำให้สุนัขเห็นดีเห็นงาม หรือมีความคิดร่วม ที่ จะทำตามความต้องการของผู้ฝึก (การมีผลประโยชน์ร่วมกัน) ผู้ฝึกที่ดี คือ ผู้ที่มองเห็นโอกาสที่จะจูงใจสุนัขให้ทำตามความต้องการ โดยให้รางวัลเป็นของแลกเปลี่ยน

ข้อแตกต่างที่สำคัญของสุนัขที่ฝึกโดยใช้ระบบรางวัลเป็นตัวผลักดัน หรือ เป็นแรงจูงใจให้สุนัขทำตาม คือ สุนัขจะมีความสุขและรู้สึกสนุกที่ได้ฝึก

การใช้อาหารเป็นแรงจูงใจหรือรางวัลในการฝึกสุนัข เป็นวิธีที่ง่ายและได้ผลดีที่สุด เพราะเป็นการสื่ออย่างตรงไปตรงมามากที่สุดระหว่างผู้ฝึกกับสุนัข เป็นการตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติ เกี่ยวกับความหิวกระหาย สุนัขจะพอใจที่ผู้ฝึกทำให้หายหิว หลังจากที่ใช้วิธีนี้สักพักสุนัขจะจับ

ความสำคัญอีกประการหนึ่งได้ก็คือ สิ่งที่คุณทำไปแล้วนั้น นอกจากจะทำให้ตัวเองหายหิวแล้ว ยังทำให้ผู้ฝึกพึงพอใจ อันเป็นรางวัลที่เห็นได้ชัดเจนว่าการกล่าวชมหรือตบปอบชมเชย อาหารเป็นสิ่งที่เห็นเป็นขึ้นเป็นอัน และทำให้สุนัขได้รับทั้งความสุขกาย หายหิว และสบายใจที่ทำให้ผู้ฝึกพอใจ

การใช้แรงกระตุ้นจากอาหารนี้จะได้ผลดี ควรต้องอดอาหารให้สุนัขเกิดความหิวก่อน ระยะเวลาที่หิวจัดของสุนัขคือ 36 ชั่วโมง ถ้าอดนานกว่านี้จะกลายเป็นผลลบคือสุนัขจะอ่อนล้าและตอบสนองต่ออาหารลดลง

ถ้าบริหารความหิวของสุนัขได้ถูกต้อง สุนัขก็จะมีใจจดใจจ่อต่อการฝึกได้เป็นเวลานาน ถ้าต้องการฝึกสุนัขโดยใช้อาหารฝึกในเช้าวันเสาร์ อาจต้องอดอาหารสุนัขตั้งแต่มื้อสุดท้ายของสุนัข คือเย็นวันพฤหัสบดีและ ตลอดวันศุกร์ ทั้งนี้ต้องสังเกตจาก ความตะกละและสุขภาพของสุนัขด้วย และต้องมนอนิสัย ของสุนัขแต่ละตัวประกอบกันด้วย

4.2.1.2 เครื่องมือเชิงลบ มีตั้งแต่การดุ โดยใช้เสียง ไปจนถึงการลงโทษทางร่างกาย ทำให้เกิดความเจ็บปวด หรือความตื่นกลัวด้วยวิธีต่างๆ ใช้เพื่อหยุดไม่ให้สุนัขกระทำการใด ตามความต้องการของตัวเอง โดยขัดกับคำสั่ง หรือความต้องการผู้ฝึก

เครื่องมือเชิงลบ จะใช้ได้ผลในการบังคับ หรือ ควบคุมให้สุนัข หยุดทำมากกว่าจะใช้เพื่อให้สุนัข ทำตามความต้องการของผู้ฝึก เช่น

บังคับ(ฝึก)ให้สุนัข “คอย” ได้ง่ายกว่า บังคับ(ฝึก)ให้สุนัข “มาหา” หรือ

บังคับ(ฝึก)ให้สุนัข “ปล่อย” ได้ง่ายกว่า บังคับ(ฝึก)ให้สุนัข “คาบ”

ดังนั้นการฝึกที่สุนัขจะต้องเป็นผู้กระทำ (ไม่ใช่หยุดกระทำ)นั้น ควรฝึกโดยใช้แรงจูงใจหรือรางวัล ให้สุนัขทำด้วยตัวเองตามความสมัครใจ จะได้ผลดีกว่าการบังคับ การควบคุม หรือแผนการฝึกที่ได้ผล คือ การวางแผนให้สุนัข ทำอะไรที่เราต้องการโดยความสมัครใจของตัวเอง การเปลี่ยนนิสัยที่สุนัขเคยชินอยู่แล้ว ให้มาทำตามความต้องการของผู้ฝึกจะต้องใช้เวลานานกว่า การที่สุนัขไม่เคยทำสิ่งนั้นมาก่อน เช่น การฝึกสุนัขให้หยุดเห่า

ในระยะเริ่มต้นของการฝึก โดยเฉพาะหากสุนัข ยังไม่เข้าใจว่าผู้ฝึก ต้องการให้ทำอะไร หรือไม่เข้าใจ คำสั่ง ที่ผู้ฝึกสั่ง ก็ไม่ควรไปลงโทษสุนัขอย่างเด็ดขาด

หลังจากที่ผู้ฝึก พยายามใช้วิธีการจูงใจ หรือหลอกล่อให้สุนัขทำตามความต้องการของผู้ฝึกได้สำเร็จ และทบทวน จนเห็นว่า สุนัข เข้าใจคำสั่งเป็นอย่างดีแน่นอนแล้ว หากสุนัข ตี้อดึง ฝ่าฝืน ไม่ยอมปฏิบัติตาม คำสั่ง จึงควรลงโทษสุนัขได้

การลงโทษสุนัขในขณะที่ยังไม่เข้าใจ หรือสับสนในความต้องการของผู้ฝึก ว่าจะให้ทำอะไรแน่เมื่อออกคำสั่งนั้นๆแล้ว จะเป็นการทำลายกระบวนการฝึกทั้งหมด และจะทำให้สุนัขยิ่งสับสนมากขึ้น

4.2.2 ในการฝึกควร สังเกต และ ควบคุม ระดับอารมณ์หรือความตื่นตัวของสุนัข ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับการฝึกเสมอ เช่น หากสุนัขรู้สึกเฉื่อยชา หรือหดหู่เกินไป ผู้ฝึกจะต้องกระตุ้นให้สุนัขเกิดความสนุกหรือตื่นเต้นขึ้นมา ก่อนจะทำการฝึกต่อไป ในทางตรงกันข้ามขณะที่หากสุนัขตื่นเต้นหรือเล่นมากเกินไป ผู้ฝึกต้องลดระดับอารมณ์ของสุนัขนั้นลงให้อยู่ในระดับที่มีสมาธิและสนใจต่อการฝึก ตัวอย่างการเพิ่มและลดระดับความตื่นเต้น และอารมณ์ของสุนัข มีหลายวิธี และเป็นผลในทางกลับกัน เช่น

หากสุนัขตื่นเต้นมีพลังสะสมมากเกินไป ให้นำสุนัขไปออกกำลังกายสักพัก 5-10 นาทีจนเริ่มควบคุมได้ง่ายขึ้น ระยะเวลาในการออกกำลังกายให้ประเมิตรายตัวเพราะสุนัขบางตัวมีพลังล้นเหลือซึ่งต้องใช้เวลาในการปลดปล่อยผ่านการออกกำลังกายนานขึ้น หรือถ้าสุนัขอ่อนแรงเกินไป ก็ต้องระวังไม่ให้สุนัขไปวิ่งหรือใช้กำลังก่อนฝึกมากเกินไปเช่นกัน

หากสุนัขกลัวหรือหดหู่ต่อการฝึก ต้องแก้ไขด้วยการให้รางวัล การปลอบใจ การชมเชย ตลอดจนการให้อาหารหรือสังเกตความชอบของสุนัขเป็นรายตัวต่อไป เช่น การได้ไล่ล่าเหยื่อหรือของเล่นที่ชอบ หรือ ถ้าสุนัขเล่นเกินไป จะต้องใช้วิธีควบคุม บังคับ หรือลงโทษด้วยคำสั่ง หรือ ใส่ปลอกคอสายจูงเป็นต้น

ไม่ควรฝึกสุนัขที่กำลังเจ็บปวด หรือป่วย เพราะสุนัขจะไม่สนใจสิ่งอื่น นอกจากความเจ็บปวดของตัวเอง ดังนั้น จึงควรทำให้สุนัขหายเจ็บ หรือปลอบและคอยให้สุนัขหายก่อนเริ่มบทเรียนใหม่ๆ

4.3 การฝึกสุนัขให้เข้าใจภาษา

สุนัขมีความฉลาดสามารถเข้าใจคำพูดมนุษย์และปฏิบัติตามคำพูด/คำสั่งได้อย่างถูกต้องไม่น้อยกว่า 100 คำ เทียบกับมนุษย์ที่มีอายุประมาณเท่ากับเด็กอายุ 8 ขวบ ซึ่งเพียงพอในการสั่งการให้สุนัขช่วยในการทำงาน

เราสอนภาษาให้กับสุนัขโดยการพูด “คำ” ที่ต้องการให้สุนัขเรียนรู้ไปพร้อมกันกับขณะที่สุนัขกำลังแสดงกิจยานั้นอยู่โดยพูดซ้ำๆบ่อยๆ พร้อมกับให้รางวัลทันทีเมื่อสุนัขทำถูกต้อง (รางวัลสำหรับสุนัข คือสิ่งที่สุนัขชอบและต้องการ เช่น ขนมหรืออาหาร ของเล่น รวมถึงคำชมและการสัมผัสลูบหัว) พึงระลึกว่าสุนัขไม่ได้เข้าใจ (ภาษาคน) อย่างที่เราเข้าใจ สำหรับสุนัขแล้ว ภาษากาย มีความหมายมากกว่า ภาษาพูด

การฝึกสุนัขช่วงเริ่มฝึกใหม่คือช่วงใส่ภาษาให้สุนัข และบางครั้งเริ่มต้นโดยให้ถือหลัก การพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส เช่น เวลาที่สุนัขวิ่งมาหาเราแล้ว นั่งทันที หรือ หมอบทันที ให้เรารีบพูดคำสั่งนั้นและตามด้วยคำชม/ขนมทันที เช่น สุนัข -> วิ่งมา แล้วหมอบ : ผศส. -> พูด “หมอบ” ตามด้วยคำชม “ดีมาก” ทันทีเช่นกัน

คำว่า “ดี”/ “ดีมาก” เป็นคำชม ใช้เมื่อเวลาสุนัขทำดี ทำถูกต้อง ซึ่งต้องชมหรือพูดทันทีเมื่อสุนัขทำสิ่งที่ดีนั้นด้วยน้ำเสียงที่มีลักษณะแหลมสูง และภาษากายที่เป็นมิตร เช่น การสัมผัส ลูบหัว สัมผัสตัวสุนัข ไปด้วยดี ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 การสอนคำว่า “หมอบ” ทันที ที่สุนัขหมอบเอง และ การชมเวลาสุนัขทำดีร่วมกับการสัมผัสตัวสุนัขไปด้วย

คำว่า “ไม่” เป็นคำสั่งห้าม เวลาสุนัขทำ พฤติกรรม ใดๆ ที่ไม่เหมาะสม หรือสั่งเมื่อไม่ต้องการให้สุนัขทำสิ่งนั้น ซึ่งต้อง สั่งหรือพูดทันทีเมื่อสุนัขทำสิ่งไม่ดีนั้นด้วยน้ำเสียงหนักแน่นแสดงถึงอำนาจที่เหนือกว่าสุนัข เพื่อให้สุนัขชะงัก และหยุดกระทำสิ่งนั้นได้

หลักในการฝึกสุนัขใหม่ที่ยังไม่รู้จักภาษาหรือคำ ให้เริ่มต้นด้วยคำเดียวกันและเหมือนกันในการเรียก โดยการเริ่มต้นด้วยคำว่า “มา” พูดคำเดียว พูดบ่อยๆ เพื่อให้สุนัขจำได้และปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูก เมื่อสุนัขจำได้แล้ว ก็สามารถเพิ่มคำเป็น “มานี่” “มา” “ซิด” “มามา” “ซิดซิด” “ซิดมา” ในกิริยาเดียวกันได้ทั้งนั้น ไม่จำเป็นจะต้องไปยึดติดที่คำ คำเดียว จงจำไว้ว่าสมองสุนัข สามารถเรียนรู้และจดจำคำสั่งได้มากกว่า 100 คำสั่ง เวลาฝึกเพื่อใช้งาน เราจะใช้คำสั่งยังไงก็ได้ เพื่อให้สุนัขปฏิบัติตามในสิ่งที่เราต้องการ สามารถปรับเปลี่ยนคำสั่งเพื่อเริ่มฝึกกับสุนัขที่เราไม่เคยฝึกมาก่อนเลย

วิธีการเริ่มต้นฝึกเรียกสุนัขเข้ามา ให้เรียกชื่อสุนัข เช่น “[ริชชี]” แล้ว ย่อตัวลงนั่ง ปรบมือ ออกคำสั่งเรียก “มา” พอเข้ามาใกล้ให้รีบคว้าสุนัขดึงเข้ามาหาตัวอย่างรวดเร็ว แล้วชม “ดี”/ “ดีมาก” ให้ขนมพร้อมคำชม (เพื่อให้สุนัขเชื่อมโยงคำชมกับการได้ขนมที่สุนัขชอบ) แล้วก็อาจจะสั่งต่อ สั่ง “นั่ง”(เมื่อสุนัขเริ่มนั่งด้วยตัวเอง) “คอย” และชม “ดีมาก” ถ้าฝึกบ่อยๆสุนัขเก่งแล้ว คำนึงกับภาษา และคำสั่งแล้ว แค่เรียกชื่อ ออกคำสั่ง ครั้งเดียว สุนัขก็จะปฏิบัติตามทันที

คำว่า “ดม”/ “หา”/ “ดมหา” คำนี้สำคัญมากสำหรับฝึกสุนัขดมกลิ่นค้นหา ที่ต้องรู้และเข้าใจเพื่อปฏิบัติ เริ่มสอนโดยการพูดว่า “ดมดม” เมื่อสุนัขแสดงพฤติกรรมสุดดมทำเสียงฟุดฟิด “หา”/ “ดมหา” เมื่อสุนัขเคลื่อนที่มีการใช้จมูกยื่นเข้าไปใกล้สิ่งของใด รวมถึงการใช้จมูกยื่นเข้าไปแตะสิ่งของนั้น ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 สุนัขแสดงพฤติกรรมสุดดม ผู้ฝึกใส่คำพูดว่า “ดม”

ในคำสั่งที่ซับซ้อน หลายๆ ขั้นตอน จะต้องนำขั้นตอนต่างๆ มาแบ่งซอยออกเป็นแบบฝึกหัดทีละอย่าง และฝึกให้สุนัขทำแต่ละอย่างให้ได้ก่อน แล้วจึงนำมาประกอบเป็นการทำตามคำสั่งที่ซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างคำสั่งที่ใช้พูดกับสุนัข สามารถดูได้ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตัวอย่างคำสั่ง/คำพูด ที่กำหนดเองเพื่อใช้กับสุนัข ให้เป็นคำที่สั้นที่สุด 1-2 พยางค์เท่านั้น

ลำดับ	คำพูด	คำอธิบาย
1.	มา	เรียกให้สุนัขมาหา อาจเริ่มด้วยชื่อสุนัข แล้วตามด้วยคำว่า “มา”
2.	หมอบ	เมื่อสุนัขอยู่ในท่านอนหมอบ หรือต้องการให้สุนัขหมอบ
3.	คอย / รอ	สั่งเมื่อต้องการให้สุนัขอยู่ในกริยาใดนิ่งๆ โดยไม่เปลี่ยนแปลง
4.	นั่ง	พูดเมื่อสุนัขนั่งด้วยตัวเอง หรือต้องการสั่งให้สุนัขเปลี่ยนกริยาเป็นนั่ง
5.	ยืน	สั่งให้ยืนเวลาหมอตตรวจ หรือยืนบนโต๊ะตรวจ
6.	มอง / จ้อง	สั่งเมื่อต้องการให้สุนัขมอง หรือ สนใจที่ตัว ผคส.
7.	ดี !!!! / เก่ง	คำชม พูดเวลาสุนัขทำดี ทำถูกต้องตามคำสั่ง ถือเป็นรางวัลอย่างหนึ่ง
8.	ไม่ !!!!	สั่งห้าม เวลาสุนัขทำ พฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสม หรือ ไม่ต้องการให้สุนัขทำ
9.	โอด	สั่งเมื่อต้องการให้สุนัขกระโดดข้ามสิ่งที่ยาวอยู่ด้านหน้าสุนัข
10.	ดม	เริ่มสอนให้รู้จักคำนี้เวลาสุนัขใช้จมูกฟุดฟิด สุดดม ให้พูดคำนี้ไปด้วย
11.	หา	สั่งเมื่อต้องการให้สุนัขสอดส่อง หาของที่ซ่อนไว้ ในลักษณะเดินหรือวิ่งเคลื่อนที่
12.	ไป	เมื่อต้องการให้สุนัขเคลื่อนที่ไปข้างหน้า
13.	กิน	เมื่อสุนัขกิน สั่งเมื่อ อนุญาตให้สุนัข กินได้

ลำดับ	คำพูด	คำอธิบาย
14.	บ้าน	สิ่งเมื่อ อนุญาตให้สุนัข กลับเข้ากรง หรือ คอก ของตัวเอง
15.	ซ้าย	เมื่อต้องการให้สุนัขรู้จักข้างซ้าย (อาจเริ่มต้นจากขาซ้ายของตัวเอง)
16.	ขวา	เมื่อต้องการให้สุนัขรู้จักข้างขวา (อาจเริ่มต้นจากขาขวาของตัวเอง)
17.	หน้า	เมื่อต้องการให้สุนัขรู้จักตำแหน่งด้านหน้า
18.	หลัง	เมื่อต้องการให้สุนัขรู้จักตำแหน่งด้านหลัง
19.	เร็ว	เมื่อต้องการให้สุนัขเคลื่อนที่เร็วขึ้น กระตุ้นค่านี้อาสาสุนัขวิ่ง
20.	ช้า	เมื่อต้องการให้สุนัขเคลื่อนที่ช้าลง กระตุ้นค่านี้อาสาสุนัขวิ่งแล้วลดความเร็ว
21.	วาง	เมื่อต้องการให้สุนัขที่กำลังคาบสิ่งของอยู่แล้วปล่อยออกจากปาก ที่ตำแหน่งใด
22.	คาบ	เมื่อสุนัขคาบสิ่งของใดไว้ในปาก
23.	ปล่อย	เมื่อสุนัขเลิกขบ หยุดคาบ หรือหยุดแรงบีบจากขากรรไกร
24.	เห่า	การฝึกให้สุนัขแจ้งเตือนด้วยการเห่า พูดคำนี้ตั้งแต่สุนัขเริ่มส่งเสียงใดใดออกมา
25.	เงียบ	สั่ง เมื่อสุนัขเห่า หอน หรือ ส่งเสียงดังสร้างความรำคาญ
26.	คลาน	เมื่อสุนัขใช้ศอกและเข่าแตะถึงพื้นเคลื่อนที่ไปข้างหน้า
27.	เริ่ม	เมื่อต้องการให้สุนัขเริ่มทำอะไร
28.	หยุด	เมื่อต้องการให้สุนัขที่กำลังทำอะไรอยู่แล้วหยุดทำสิ่งนั้น
29.	ซิด	สั่ง เพื่อให้สุนัขวิ่งเข้ามาหาซิดด้านซ้ายหรือเดินซิดติดด้านซ้ายของตัว ผคส.
30.	เข้า	เมื่อต้องการให้สุนัขเข้าไปในสถานที่ใด หรือบริเวณใด
31.	ออก	เมื่อต้องการให้สุนัขออกจากสถานที่ใด หรือบริเวณใด
32.	เดิน	เมื่อต้องการให้สุนัขเคลื่อนที่โดยใช้ขาทั้ง 4 แบบไม่เร็วมาก
33.	วิ่ง	เมื่อต้องการให้สุนัขเคลื่อนที่ด้วยขา 4 ข้างเร็วขึ้น กระตุ้นค่านี้อาสาสุนัขวิ่ง
34.	ขึ้น	สั่งเมื่อต้องการให้สุนัขขึ้นรถ ขึ้นเก้าอี้ หรือขึ้นไปอยู่บนที่ ที่สูงขึ้น
35.	ลง	สั่งเมื่อต้องการให้สุนัขลงจากรถ ลงจากเก้าอี้ หรือลงจากที่สูงที่สุนัขขอยู่ก่อน
36.	ฉี่	เมื่อสุนัขขับถ่ายปัสสาวะ พูดซ้ำๆ
37.	อึ	เมื่อสุนัขขับถ่ายอุจจาระ พูดซ้ำๆ
		ฯลฯ

เพื่อให้จดจำง่าย ช่วงแรกฝึกต้องให้รางวัลทันที และให้รางวัลทุกครั้งที่สุนัขทำถูกต้อง เมื่อสุนัขเข้าใจ คำ/คำสั่งดีแล้วก็สามารถข้ามการให้รางวัลไปได้ในบางครั้ง และควรสลับชนิดรางวัล เพื่อให้สุนัขไม่เบื่อ เราต้องให้สุนัขตื่นตื่น ลึนอยู่ตลอดเวลาว่ารางวัลจะเป็นอะไร

ขนมที่เป็นรางวัลควรมีขนาดเล็กและนิ่ม มีกลิ่นอร่อยยาวนาน เพื่อจะได้กินง่าย หมดเร็ว (ภาพที่ 26) ไม่ทำให้สุนัขขมง่าย กระตุ้นความอยากมากขึ้นด้วยหากได้กินเพียงแต่น้อย

ภาพที่ 26 ขนมรางวัลในการฝึก (Dogland Plus, 2021) และ (Browvo Pet Shop, 2021)

เมื่อสุนัขของเราทั้งหมดผ่านการเรียนรู้ภาษามือแล้ว เข้าใจความหมายของคำที่สอนแล้ว ก็ยังมีความจำเป็นต้องคอยใช้คำพูดเพื่อสื่อสารและฝึกทบทวน ให้สุนัขจดจำคำสั่งและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องอยู่เสมอด้วย

4.4 การฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์

คลิกเกอร์ (Clicker) หรือปุ่มกดที่มีเสียงดังคลิก เป็นอุปกรณ์การฝึกที่คนนิยมใช้ฝึกทริคต่างๆ ให้สุนัข โดยการกดให้เกิดเสียงเมื่อสุนัขปฏิบัติในสิ่งที่เราต้องการ แล้วตามด้วยการให้รางวัล เป็นเทคนิคที่สนุกทั้งคนและสุนัข อีกทั้งยังเห็นผลรวดเร็วด้วย การฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์นั้นมาจากแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ว่า สุนัขจะเชื่อมโยงเสียงคลิกกับรางวัล (รางวัลคือสิ่งที่สุนัขชอบเช่น ขนมหหรืออาหาร ของเล่น รวมถึงคำชม) ทำให้ทำตามคำสั่งของผู้ฝึก เมื่อสุนัขเข้าใจแล้วว่าเสียงคลิกหมายถึงอะไร ทำให้สุนัขตั้งใจปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมที่จะได้รับเสียงคลิกบ่อยๆ จนผู้ฝึกสามารถใช้เป็นเงื่อนไขการฝึกอื่นๆ ได้ สิ่งสำคัญต้องเตรียมรางวัลไว้เยอะๆ ในการเริ่มฝึกช่วงแรก

ภาพที่ 27 ลักษณะการถือคลิกเกอร์ (Shopee, 2021) หน้าตาของคลิกเกอร์แบบต่าง ๆ (PETclub, 2021) และ (Starmark/Amazon, 2021)

4.4.1 เตรียมตัวก่อนการฝึก

4.4.1.1 หัดใช้คลิกเกอร์ คลิกเกอร์ (clicker) นั้นมีขนาดเล็ก 4x6 เซนติเมตร หยิบจับพกง่าย ทำจากพลาสติกโดยจะมีปุ่มหรือแผ่นเหล็กเล็กๆ ไว้กดให้มีเสียงดังคลิก (ภาพที่ 27) หลักการฝึกสุนัขด้วยคลิก

เกอร์ คือต้องกด **ทันที** ที่สุนัขทำถูกต้องตามที่เราต้องการ หลังเสียงคลิกให้ตามด้วยการให้รางวัลทันที (ภายใน 3 วินาทีหลังเสียงคลิก)

- 1) หน้าที่ของคลิกเกอร์คือสัญญาณบอกว่าถูกแล้ว!รางวัลกำลังจะมา ไม่ใช่เป็นรางวัล
- 2) เวลาฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์ สุนัขจะจับจุดสำคัญได้ 2 จุด ก็คือจังหวะไหนที่ตัวเองทำถูก และรางวัลจะมาหลังได้ยินเสียงคลิกเสมอ
- 3) เปรียบเทียบเสียงคลิกให้เข้าใจง่ายๆว่าเป็นเสียงปิงปองเวลาที่มีการตอบคำถาม ถูกในรายการเกมโชว์ ในการฝึกจึงเป็นเหมือนสัญญาณบอกสุนัข ว่าตัวเองทำตัวดีหรือทำท่าทำได้ถูกต้องแล้ว
- 4) คลิกเกอร์นั้นเป็นวิธีสื่อสารกับสุนัขระหว่างการฝึก ที่เห็นผลเร็วกว่าการออกคำชม (อย่างคำว่า “ดี” “ดีมาก” หรือ “เก่งมาก”) จึงช่วยให้สุนัขจะสามารถจดจำเงื่อนไขใหม่ๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

4.4.1.2 ให้สุนัขรู้จักกับคลิกเกอร์ ก่อนจะใช้คลิกเกอร์ฝึกสุนัข ควรเริ่มต้นทำให้สุนัขตื่นตัว เมื่อได้ยินเสียงคลิกเกอร์ โดยขณะอยู่ในห้องด้วยกันกับสุนัขแล้ว (ห้องไหนก็ได้ที่เงียบๆ) ให้ถือขนมไว้ในมือข้างหนึ่ง (ควรเป็นมือขวา) ส่วนอีกมือถือคลิกเกอร์ (ควรเป็นมือซ้าย) จากนั้นให้กดคลิกเกอร์ 1 ที พอสุนัขสนใจเสียงคลิกจนหันมามองแล้วให้รีบให้ขนมทันที (ภายใน 3 วินาทีหลังเสียงคลิก)

- 1) ต้องมีขนมอย่างน้อยหนึ่งกำมือ เพราะต้องฝึกซ้ำไปซ้ำมา จึงควรมีกระเป๋าใส่ขนม คาดเอาผู้ฝึกเวลาฝึก
- 2) ทำซ้ำหลายๆ ครั้ง แต่แต่ละครั้งให้ทิ้งช่วงรอ ก่อนให้ขนมต่างกันออกไป แล้วค่อยเริ่มกดคลิกเกอร์ เพื่อสุนัขจะได้ไม่ชิน เพราะคิดว่าเดี๋ยวขนมก็มา
- 3) หากสุนัขพยายามดมจะกินขนม ให้รีบกำมือไว้รอจนสุนัขเลิกสนใจขนมแล้วค่อยกดคลิกเกอร์

4.4.1.3 สังเกตท่าทางของสุนัขที่มีต่อคลิกเกอร์ สุนัขบางตัวค่อนข้างไวกับเสียงคลิกเกอร์ ถ้าหากสุนัขตัวใดได้ยินเสียงคลิกแล้ววิ่งหนีไปหรือตกใจหางตก แสดงว่าเสียงแหลมหรือดังเกินไปสำหรับสุนัข ให้ใช้ผ้าขนหนูมาพันห่อคลิกเกอร์เพื่อช่วยห่อเสียงให้เบาลงได้ หรือจะเปลี่ยนคลิกเกอร์ไปเลย อีกอย่างที่เราแนะนำคือเราสามารถใช้เสียงคลิกเวลาตกปากกา ลูกกลิ้งแทนก็ได้ ซึ่งจะได้เสียงที่นุ่มนวลกว่า

หากสุนัขยังคงวิ่งหนีเสียงคลิก เราอาจต้องกลับไปฝึกสุนัขตัวนั้นด้วยวิธีดั้งเดิมคือการใช้ภาษาออกคำสั่ง และให้คำชม ตามด้วยขนม ได้เช่นเดียวกัน

4.4.2 เริ่มฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์

4.4.2.1 ทามุมสงบ เมื่อสุนัขเริ่มเรียนรู้ว่าอะไรจะตามมาหลังเสียงคลิก ในการเริ่มใช้คลิกเกอร์ฝึกให้สุนัขทำตามเงื่อนไขหรือทำตามคำสั่ง (เช่น “นั่ง” “หมอบ” “คอย”) สถานที่ที่เหมาะสม สำหรับฝึกต้องเงียบสงบ ไม่มีคนหรือสิ่งเร้าอื่นมาคอยเบี่ยงเบนความสนใจ

การฝึกให้สุนัขคุ้นเคยกับการฝึกด้วยคลิกเกอร์มากเท่าไร จะทำให้สุนัขสามารถจดจ้องกับเสียงคลิกเกอร์เพียงอย่างเดียว แม้ไปในสถานที่จอแจหรือเต็มไปด้วยสิ่งรบกวนต่างๆ (เช่น ในห้องที่เปิดทีวีไว้ หรือสวนสาธารณะสำหรับสุนัข) ผู้ฝึกก็ยังสามารถใช้คลิกเกอร์กับสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4.2.2 คลิกทันทีที่สุนัขทำถูก การกดคลิกเกอร์ทันทีที่ จับได้ ว่าสุนัขทำถูกต้องโดยไม่ต้องรอคำสั่ง เช่น กำหนดสิ่งที่ต้องการฝึกไว้ในใจคือการหมอบ ถ้าสุนัขอยู่ในสถานที่ใดด้วยกับกับผู้ฝึก แล้วสุนัขนอนหมอบขึ้นมาเอง ผู้ฝึกต้องรีบคลิกทันทีที่สุนัขหมอบ -> แล้วตามด้วยขนม (ภายใน 3 วินาทีหลังเสียงคลิก) พอสุนัขลุกขึ้นนั่งเพื่อกินขนม ให้ผู้ฝึกรอจนกว่าสุนัขจะหมอบลงไปเองอีกครั้ง จากนั้นก็ฝึกซ้ำต่อไป โดยการคลิก -> แล้วให้ขนมเป็นรางวัล

- 1) วิธีนี้จะได้ผลก็ต่อเมื่อสุนัขรู้จักทำตามที่เราฝึกโดยที่ไม่ต้องออกคำสั่งแล้วเท่านั้น
- 2) การฝึกด้วยคลิกเกอร์เป็นการบอกให้สุนัขรู้ว่าตัวเองทำถูกแล้ว ทำให้สุนัขนั้นยังทำพฤติกรรมหรือท่าทางนั้นซ้ำๆ เพื่อได้รางวัลเป็นการตอบแทน

4.4.2.3 ฝึกเงื่อนไขใหม่โดยกดคลิกเกอร์ทุกครั้งที่สุนัขปฏิบัติถูกต้องในขั้นตอนรายละเอียด ย่อย โดยใช้คลิกเกอร์แล้วให้รางวัลตามทันทีทุกครั้งที่ทำขั้นตอนรายละเอียดย่อยถูก เป็นเหมือนการ shape หรือปรับพฤติกรรมใหม่ให้สุนัขนั้นเอง เช่น ถ้าอยากฝึกให้สุนัขหมอบในจุดที่กำหนด ให้คลิก -> แล้วตามด้วยขนมทันทีตั้งแต่ขณะที่สุนัขหันไปทางจุดที่เรากำหนดเลย จากนั้นค่อยคลิก -> แล้วให้รางวัลอีกเรื่อยๆ ตามจุดต่างๆ ที่สุนัขทำถูก เช่น ตอนเดินไปยังจุดที่กำหนด ตอนไปถึงจุดที่กำหนด เริ่มนอนลง สุดท้ายคือหมอบอยู่ตรงจุดนั้นเรียบร้อย

- 1) เวลากดคลิกเกอร์แล้วตามด้วยรางวัลแบบยิบย่อยทีละขั้นตอน จะเป็นเหมือนการให้กำลังใจสุนัขแบบต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้เงื่อนไขใหม่ สุนัขจะรู้สึกว่าการฝึกนี้สนุกจึงทำให้กระตือรือร้นอยากจะทำตามเงื่อนไขใหม่ ที่เราสอน
- 2) ผู้ฝึกอาจต้องคอยย้ำแต่ละขั้นตอนของเงื่อนไขใหม่ซ้ำไปซ้ำมาก่อน แล้วค่อยขยับไปขั้นตอนถัดไป

4.4.2.4 ใช้ขนมล่อ คือการใช้อาหารหรือขนม ดึงดูดใจ ให้สุนัขยอมทำตามที่เราสั่ง การฝึกด้วยขนมนั้นมักนิยมใช้เวลาสั่งให้สุนัข “หมอบ” เวลาฝึกให้ผู้ฝึกถือขนมไว้ตรงหน้าให้สุนัขเห็นชัดๆ แล้วค่อยๆ ขยับขนมลงไปวางที่พื้น สุนัขจะขยับตามขนมเอง พอศอกของสุนัขแตะพื้นเมื่อไหร่ ให้รีบคลิก -> แล้วตามด้วยขนมเป็นรางวัลทันที

- 1) ถ้าสุนัขตอบสนองต่อการฝึกด้วยขนมเป็นอย่างดี ครั้งต่อไปให้ขนม แล้วยกมือเปล่าขึ้นมาตรงหน้าสุนัขเหมือนยังมีขนม และถ้าสุนัขหมอบลงเมื่อไหร่ ให้รีบคลิก -> แล้วตามด้วยขนมทันที
- 2) สุดท้ายสุนัขจะสามารถหมอบลงได้โดยทำตามแค่มือเปล่าของผู้ฝึก โดยไม่ต้องพึ่งขนมแต่อย่างใด
- 3) วิธีนี้ บางครั้งเห็นผลเร็วกว่าวิธีที่ 4.4.2.2 และ 4.4.2.3

4.4.2.5 ออกคำสั่งร่วมด้วย ใช้คลิกเกอร์เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการช่วยฝึกการเรียนรู้ภาษากับสุนัข การออกคำสั่งร่วมด้วยจะเป็นการช่วยให้สุนัขเชื่อมโยงภาษากับการปฏิบัติตามคำสั่งและรางวัล โดยให้ผู้ฝึกพูดภาษาหรือออกคำสั่งกับสุนัขก่อน แล้วรอให้สุนัขทำพฤติกรรมตรงตามคำสั่ง(ตามภาษาที่สอน) เมื่อสุนัขทำได้ปั๊บ ก็ให้คลิก -> แล้วให้รางวัลปั๊บ

1) คำสั่ง/ภาษาที่ฝึก ต้องสั้นกระชับได้ใจความ เช่น "นั่ง" หรือ "หมอบ" ไม่ควรเกินสองพยางค์ ไม่ควรยาวเป็นประโยคหากต้องการให้สุนัขเข้าใจและจดจำเป็นคำ (ดูการฝึกภาษา/การใส่ภาษาให้สุนัข หัวข้อ 4.3)

2) ต้องออกคำสั่ง ก่อน สุนัขทำ สุนัขจะได้รู้จักรอฟังคำสั่ง แล้วค่อยทำตาม

3) ถ้าเราฝึกด้วยวิธีที่ 4.4.2.4 ไปแล้ว ให้ยกมือเป็นสัญญาณหลังออกคำสั่งเท่านั้น

4.4.3 คำแนะนำในการฝึกให้ได้ผลดี

1) เวลาฝึกสุนัขด้วยคลิกเกอร์ต้องใช้เวลาแค่ช่วงสั้นๆ (ครั้งละ 15 นาทีหรือน้อยกว่านั้น)

2) การฝึกสุนัขวิธีใดก็ตาม ให้ฝึกตอนที่สุนัขยังไม่กินอาหาร เพราะถ้าสุนัขอิ่มจะไม่กระตือรือร้นในการฝึก

3) ใช้คลิกเกอร์ฝึกตอนที่ผู้ฝึกอารมณ์ดี จะได้สนุกทั้งสุนัขและผู้ฝึก ถ้าผู้ฝึกอารมณ์ดี สุนัขก็ยิ่งทำตามเพราะรับรู้ถึงพลังงานทางบวกจากผู้ฝึก

4.5 การฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งเบื้องต้น

จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.) สามารถควบคุมสุนัขให้จับจ้องอยู่กับภารกิจ ไม่ออกแวก รวมถึงการไม่ส่งเสียงเห่าหอนขณะปฏิบัติงาน คำสั่งขั้นพื้นฐานสำคัญ 4 อย่าง ที่สุนัขตรวจค้นหาซากสัตว์ควรรู้ คือ

4.5.1 สอนให้สุนัขนั่ง (ตัวอย่างตามภาพที่ 28)

4.5.1.1 เริ่มการฝึกโดยสอนสุนัขให้รู้จักนั่งตามคำสั่ง การนั่งเป็นรูปแบบของสุนัขที่สื่อถึงความสุขภาพ เป็นท่าทางโดยธรรมชาติ แสดงว่าสุนัขตัวนั้นไม่ก้าวร้าวและมีความเต็มใจที่จะเฝ้ารอ

1) เมื่อเราออกคำสั่ง "นั่ง" สุนัขต้องเรียนรู้ว่าในเวลาที่เราต้องการอะไรสักอย่าง การนั่งรอเป็นสิ่งถูกต้องที่จะต้องทำ

2) เป้าหมายคือให้สุนัขได้เรียนรู้ว่าเวลาที่ได้ยินคำสั่ง/คำพูด "นั่ง" เป็นเวลาที่ต้องให้ความสนใจหรือสงบลง

3) ยื่นเบื่องหน้าสุนัขที่จะฝึก ผู้ฝึกจะต้องแสดงความสงบแต่มีพลังแน่นอน เรียกความสนใจของสุนัขโดยการจ้องตา เวลาที่เราเรียกชื่อสุนัขแล้วสั่งว่า "[ไอโรท์]/[มอลลี], นั่ง!" ให้ถืออาหารหลอกล่ออยู่เหนือจมูกของสุนัข

4) เพื่อที่จะมองเห็นสิ่งจูงใจ สุนัขจำเป็นต้องผงกหัวขึ้น ซึ่งจะทำให้ก้นแตะลงไปในพื้นที่โดยอัตโนมัติ

ภาพที่ 28 การฝึกให้สุนัข โอไรท์ และ มอลลี่ รู้จักคำสั่ง นั่ง

4.5.1.2 กล่าวชมเมื่อสุนัขนั่งลง ทันทีที่สุนัขนั่งลง พูดขึ้นว่า "ดีมาก!" -> แล้วให้ขนมเป็นรางวัล เป้าหมายคือให้สุนัขเชื่อมโยงการกระทำ คำสั่ง หรือคำสั่งกับรางวัลและคำชม

4.5.1.3 เปลี่ยนรางวัลเป็นสัญญาณมือ เมื่อสุนัขได้เรียนรู้คำสั่งด้วยเสียงแล้ว ให้หยุดการช่วยเหลือแล้วเริ่มใช้สัญญาณมือประกอบ เริ่มง่ายๆ โดยการวางฝ่ามือไว้ข้างหน้าหัวสุนัข ตอนที่สั่งว่า "นั่ง" ให้ดึงนิ้วมือขึ้นมาทำเป็นกำปั้นหลวมๆ หรือยกขึ้นในท่าตัว J และจบลงโดยฝ่ามือหงายขึ้น

4.5.1.4 ทำซ้ำจนกระทั่งสุนัขตอบสนองต่อคำสั่งทุกครั้ง อาจจะใช้เวลาบ้างในสุนัขบางตัวที่มีความสามารถในการเรียนรู้ที่น้อยกว่าตัวอื่น

4.5.2 สอนสุนัขให้คอย

4.5.2.1 สอนสุนัขให้ "คอย" มีคำสั่งบางคำสั่งที่สามารถช่วยชีวิตสุนัขและคำสั่ง "คอย" เป็นการทำให้สุนัขไม่เข้าไปยุ่งกับสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายกับตัวสุนัขเอง

ลูกสุนัขมีความเข้าใจตามสัญชาตญาณว่าจะต้องคอยอยู่หนึ่งๆ เวลาที่ถูกข่มและแม่สุนัขจะใช้คำสั่งให้ "คอย" ด้วยสัญชาตญาณ และหากเริ่มฝึกแต่ยังเป็นลูกสุนัขจะช่วยให้ฝึกสุนัขให้ทำตามคำสั่งคอยหนึ่งๆ นานๆ ได้ง่ายขึ้น

4.5.2.2 เริ่มฝึกสุนัขในท่า "นั่ง" เวลาสุนัขนั่ง ให้ยื่นโดยให้สุนัขอยู่ทางข้างซ้ายของเรา หันหน้ามองไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งทำนี่จะเป็นท่า เริ่มต้น ในการฝึก

4.5.2.3 จับปลอกคอสุนัขเอาไว้ เรียกชื่อสุนัขแล้วพูดว่า "[ออสเตรย์]/[ฮีโร่], คอย!" ขณะที่วางฝ่ามืออยู่เบื้องหน้าสุนัขโดยไม่สัมผัสโดนตัว ปลายนิ้วควรชี้ขึ้นและฝ่ามือควรจะประจัญหน้ากับสุนัข รอ 2 วินาที ถ้าสุนัขไม่ขยับไปไหน ให้ชมว่า "ดีมาก!" แล้วให้ขนมรางวัลพร้อมกับลูบหัว (ตัวอย่างตามภาพที่ 29)

1) ถ้าสุนัขลุกขึ้น ให้สั่งทันทีว่า "ไม่!" แล้วเริ่มต้นใหม่ เริ่มด้วยสั่ง "นั่ง" แล้วค่อยออกคำสั่งอีกครั้งให้ "คอย"

2) ฝึกซ้ำๆจนกระทั่งสุนัขสามารถคอยอยู่กับที่อย่างน้อย 10 วินาที แล้วจึงค่อยชม "ดีมาก!"

ภาพที่ 29 การฝึกสุนัข ออเดรย์ และ ฮีโร่ คอยในท่านั่ง

4.5.2.4 ค่อยๆ เพิ่มจำนวนเวลาที่ให้สุนัขฝึกคอย พอสุนัขเริ่มเรียนรู้คำสั่งนี้ได้ดี ก็เริ่มเพิ่มระยะเวลาในขณะที่ค่อยๆ เพิ่มระยะห่างจากสุนัขในขณะที่คอยด้วย หากสุนัขลุกขึ้นมาหรือขยับในขณะที่อยู่ในคำสั่งคอย ให้ย้อนกลับไปเริ่มตอนท่านั่งและสั่งซ้ำ สุนัขต้องสามารถอยู่ในท่าคอยนิ่งได้ แม้ว่าผู้ฝึกจะเคลื่อนที่ไปมาได้อิสระหรือเดินวนรอบตัวสุนัขนั้น (ตัวอย่างตามภาพที่ 30)

ภาพที่ 30 การฝึกสุนัข โอไรท์ นั่งคอย เพื่อรอบปฏิบัติหน้าที่

สามารถกำหนดคำสั่งเฉพาะให้สุนัขออกหรือสิ้นสุดการคอยอาจใช้คำสั่งว่า "โอเค!" หรือ "มานี่" วิธีนี้เพื่อสุนัขจะรู้ว่าเมื่อไหร่จึงจะถึงขยับตัวได้

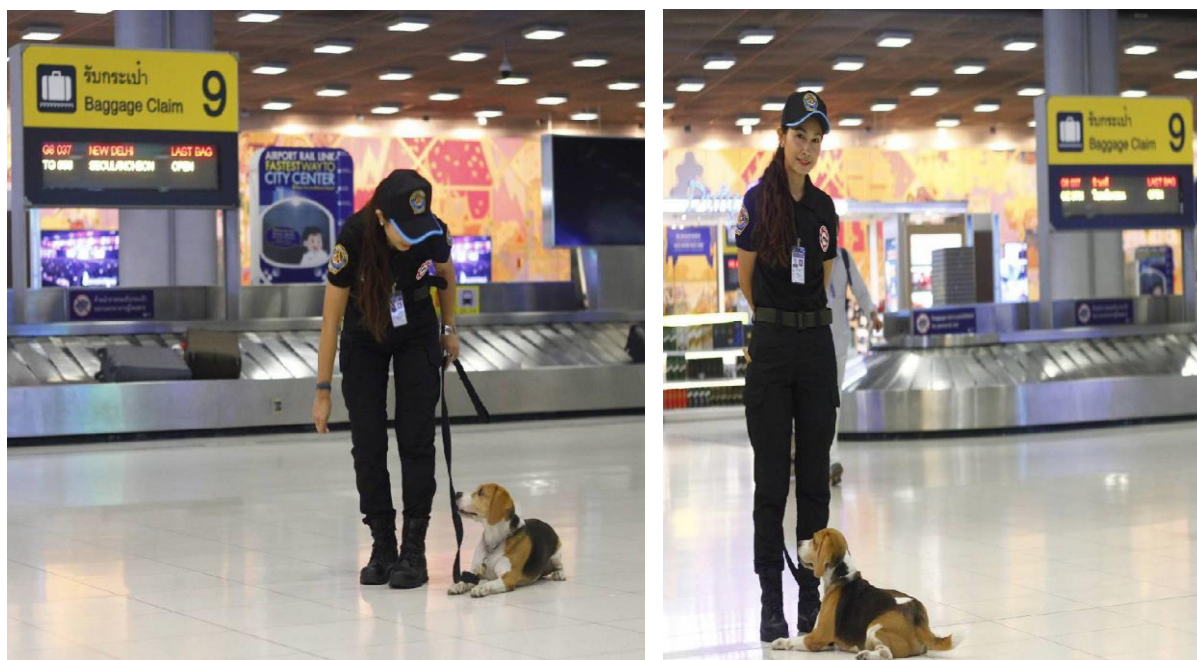
4.5.3 สอนสุนัขให้หมอบ (ตัวอย่างตามภาพที่ 31)

4.5.3.1 สอนสุนัขให้หมอบ "หมอบ" มักจะใช้ร่วมกับ "คอย" และตั้งใจให้เป็นคำสั่งที่ต้องการฝึกให้สุนัขแจ่งเตือนเมื่อมีการค้นพบซากสัตว์ในสัมภาระที่ต้องการให้สุนัขค้นหาด้วย

4.5.3.2 ให้สุนัขเริ่มที่ท่า 'นั่ง' ต่อมาเมื่อเราพูดว่า "[ยูโร, หมอบ!]" ให้ยื่นมือซ้ายไปเหนือหัวสุนัข โดยคว้าฝ่ามือไปที่พื้น ส่วนมือขวาถือขนมราววัลและลดมือลงไปที่พื้นซ้ายๆ โดยให้อยู่ใกล้ๆ กับตัวสุนัข

4.5.3.3 ให้แรงเสริมแก่สุนัขเมื่อสามารถทำตามคำสั่งได้สำเร็จ พอทั้งนั้นท้ายกับศอกของสุนัขแนบลงแตะพื้น ให้พูดว่า "ดีมาก!" และให้รางวัล ตรงนี้จะทำให้ในใจของสุนัขเกิดความเชื่อมโยงระหว่างการกระทำกับรางวัล

4.5.3.4 ทำกระบวนการทั้งหมดซ้ำหลายๆ ครั้ง การทำซ้ำเป็นกุญแจสำหรับการเรียนรู้และทำตามคำสั่งของสุนัข เป้าหมายคือให้สุนัขได้ทำตามคำสั่งของเรา ไม่ว่าสุนัขจะกำลังทำอะไรอยู่ในตอนที่ได้ยินคำสั่ง เป็นวิธีที่ทำให้สุนัขหากกำลังเล่นชุกชอนอะไรอยู่ก็ตาม ผู้ควบคุมสุนัขสามารถหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้อย่างรวดเร็วและได้ผล

ภาพที่ 31 การฝึกสุนัข ยูโร หมอบคอย

เช่นเดียวกับกับคำสั่งอื่นๆ หากสุนัขไม่ทำตามคำสั่งหรือทำอย่างอื่น ให้เริ่มต้นใหม่ จับสุนัขมาอยู่ในท่านั่งอีกครั้งและเริ่มจากขั้นตอนแรก

4.5.4 สอนสุนัขให้ซิด (ตัวอย่างตามภาพที่ 32)

4.5.4.1 สอนสุนัขให้ "ซิด" คำสั่งนี้เป็นหนึ่งในคำสั่งที่สำคัญ แม้การเรียนรู้อาจจะซับซ้อน แต่สุนัขส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้และปฏิบัติได้ถ้าเราฝึกอย่างต่อเนื่อง การสอนสุนัขให้ซิดจะช่วย

แก้ปัญหา เรื่องสุนัขสนใจอย่างอื่นแล้วดึงสายจูงเพื่อจะนำหน้าเราไป แต่ให้กลายเป็นการเดินชิดติดไปพร้อมกัน กับผู้ควบคุมสุนัข

โดยธรรมชาติแล้วสุนัขอาจอยากวิ่งไปมา เพื่ออยากรู้อยากเห็นในทุกที่ เราจะต้อง แสดงให้สุนัขเห็นว่าบางเวลาก็ไม่อนุญาตให้ไปสำรวจสถานที่ต่างๆตามความพอใจ

4.5.4.2 นำสุนัขมาเริ่มที่ท่า นั่ง ใช้สายจูงปกติ ให้สุนัขอยู่ในท่า "นั่ง" ด้านข้างทางซ้ายของเรา โดยหันหน้าไปทางเดียวกัน ซึ่งท่านี้จะเป็นที่เริ่มต้น ในการฝึก ให้สุนัขอยู่ทางด้านซ้ายของเราเสมอเพื่อให้ สุนัขจำและป้องกันการสับสน

4.5.4.3 บอกสุนัขให้ "ซิด" เรียกชื่อสุนัขแล้วพูดว่า "[โอไรท์], ซิด!" ระหว่างที่ก้าวไป ข้างหน้าด้วยเท้าซ้าย การเริ่มต้นด้วยเท้าซ้ายจะกลายเป็นสัญญาณว่าได้เวลาเดินหน้า สุนัขอาจขัดขืนไม่เดิน ตามหรือรีบวิ่งแข่งหน้าไป ในกรณีทั้งคู่นี้ให้กระตุกสายจูงรั้งไว้เบาๆ และทวนคำสั่ง "ซิด" ใหม่อีกครั้ง

4.5.4.4 กระตุ้นเตือนสุนัขให้อยู่ข้างๆ ผู้ฝึก ถ้าสุนัขอยู่ห่างออกไปทางด้านข้าง ให้ตบไปที่ขา ซ้ายของเราแล้วบอกว่า "ซิดซิด!" หรือ "ซิดมา!" หรือคำสั่งๆ อื่น ให้พูดคำเดิมสำหรับการสื่อความหมาย เฉพาะอย่างเสมอ

4.5.4.5 แก้พฤติกรรมที่ผิด ถ้าสุนัขเดินแข่งไปข้างหน้า ให้เรียกชื่อสุนัขพร้อมรีบพูดว่า "ไม่!, [โอไรท์], ซิด" ด้วยน้ำเสียงนิ่งสงบ ถ้าหากจำเป็นก็ให้กระตุกสายจูงได้ เวลาที่หยุดเดิน ให้หยุดด้วยเท้า ซ้ายเสมอ และพูดว่า "[โอไรท์], นั่ง" ถ้าสุนัขยังเดินนำหน้าเราอีก ให้กระตุกสายจูงเบาๆ แล้วออกคำสั่งว่า "ไม่!, นั่ง" เพื่อให้สุนัขหยุดและนั่งข้างเท้าซ้ายเรา

1) ถ้าการควบคุมไว้เริ่มไม่ไหว ให้หยุดแล้วสั่งสุนัขอยู่ในท่า นั่งด้านข้างอีกครั้งหนึ่ง กล่าวเริ่มต้นใหม่ เวลาฝึกควรปรับสุนัขให้อยู่ตำแหน่งเดียวกับเราเสมอ ไม่ใช่ปรับตำแหน่งผู้ฝึกให้ไปอยู่ข้างสุนัข และห้ามมิให้สุนัขล้ำหน้าเรา

2) ควรให้สุนัขรู้สึกที่เราไม่ชอบ และไม่ยอมให้สุนัขรั้งดึงสายจูงนำหน้าเราไป ให้ แก้ไขพฤติกรรมโดยการหันกลับไปเดินในทิศทางตรงกันข้ามกับที่สุนัขต้องการไปทันที เมื่อหันกลับหลังสุนัขจะ อยู่ข้างหลังและจะรีบเดินมาเพื่อให้ทันเรา ให้เราพูดว่า "ซิดซิด!"

4.5.4.6 กล่าวชมเชยเวลาที่สุนัขซิด เวลาที่สุนัขมาซิดได้ดี สามารถชมเชย "ดีซิด!" "ซิดดี!" แต่ลดระดับความยินดีลงเพื่อไม่ทำให้เสียสมาธิ พอสุนัขเริ่มเชื่อฟังเสียงคำสั่งอย่างต่อเนื่องแล้ว ให้เงียบและจะ ใช้เสียงออกคำสั่งเฉพาะตอนต้องการแก้ไขให้ถูกเท่านั้น ระยะเวลาที่ใช้เรียนรู้นั้นขึ้นอยู่กับสุนัขแต่ละตัว ฉะนั้น ควรฝึกบ่อยๆ สม่ำเสมอ

ภาพที่ 32 การฝึกสุนัข โอไรท์ ซิต

4.5.4.7 สอนสุนัขให้นั่งเวลาที่ผู้ควบคุมสุนัขหยุดเดิน เมื่อใดที่พร้อมจะหยุดเดิน ควรหยุดด้วยเท้าข้างซ้ายและพูดชื่อสุนัขว่า "[โอไรท์], นั่ง" หลังจากทำซ้ำเพื่อให้สุนัขจำทุกครั้งเมื่อหยุดเดินด้วยเท้าซ้าย สุนัขก็สามารถเรียนรู้ว่าต้องนั่งทันทีโดยอาจจะไม่ต้องใช้คำสั่งนั่งเลย

4.5.4.8 ฝึกคำสั่งผ่านทางท่าทางอย่างเดียว เมื่อสุนัขเชื่อฟังคำสั่ง "ซิต" ได้ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง ให้เริ่มการออกเดินด้วยเท้าซ้ายแบบไม่ทันตั้งตัวและหยุดโดยไม่ต้องออกเสียงสั่งหรือใช้สัญญาณมือ นอกจากนี้ เมื่อสุนัขอยู่ในท่า เริ่มต้น บางครั้งก็ให้ออกเดินด้วยเท้าขวา สุนัขอาจจะอยากตามออกมา ฉะนั้นให้ใช้คำสั่ง "คอย" และเดินอ้อมหลังสุนัขกลับมายังท่า เริ่มต้น

อีกทางเลือก ให้ก้าวเดินด้วยเท้าซ้ายและใช้คำสั่ง "ซิต" จากนั้นหยุดเดินด้วยเท้าขวาและใช้คำสั่ง "คอย" หลังจากนั้นไม่นานการฝึกจะพัฒนาไปถึงขั้นสามารถสลับเท้าเดินได้ตามสะดวกและยับยั้งพฤติกรรมของการ "ซิต" หรือ "คอย" ได้ เมื่อผู้ฝึกกับสุนัขเรียนรู้ได้คล่องแคล่วแล้ว ก็จะสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ราบรื่นไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ใด

4.5.5 คำแนะนำในการฝึกสุนัขเชื่อฟังตามคำสั่งเบื้องต้นให้ได้ผลดี

1) สุนัขชอบรางวัลและช่วยให้เกิดแรงกระตุ้นได้ดี เช่น ทันทีที่สุนัขนั่งเองเป็นครั้งแรก ให้รางวัลหรือลูบบริเวณท้อง เมื่อสุนัขเชื่อมโยงการนั่งกับรางวัลได้ ก็จะทำตามได้ง่าย

2) ให้ฝึกสุนัขในตอนแรกๆ ณ พื้นที่บริเวณบ้านหรือ ใช้สายจูงถ้าอยู่นอกบ้านและอยู่ในที่เงียบๆ เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งรบกวนสุนัข หลังจากสุนัขเรียนรู้คำสั่งได้ดีแล้ว จึงค่อยเริ่มฝึกในสถานที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้สุนัขยังคงรับฟังคำสั่งจากผู้ควบคุมแม้จะมีสิ่งอื่นดึงดูดใจ

3) การฝึกตั้งแต่ยังเป็นลูกสุนัขเป็นการปลูกฝังวินัยที่ดี สำหรับสุนัขโตแล้วก็ฝึกได้เช่นกัน แต่อาจต้องใช้เวลาานกว่าในการสลายพฤติกรรมที่ไม่ดีก่อน

4) ให้แน่ใจเสมอว่าการฝึกนั้นไม่ยากจนเกินไปและสุนัขยังสนุกได้ มิเช่นนั้น สุนัขอาจไม่ยอมมีส่วนร่วมกับการฝึกเลย

4.5.6 ข้อควรระวังในการฝึกเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้น

1) อย่าแสดงอาการโมโหหรือหงุดหงิดในระหว่างการฝึก เพราะจะมีผลทำสุนัขสับสนและรู้สึกกลัว ทำให้การฝึกกลายเป็นประสบการณ์ด้านลบไปสำหรับสุนัข ถ้าเริ่มโมโห ให้ข้ามไปหรือย้อนกลับไปออกคำสั่งที่สุนัขทำตามได้ดี และให้จบการฝึกในเชิงบวก

2) อย่ายอมให้สุนัขเอาเปรียบเราโดยการไม่ทำตามคำสั่ง จงทำกับสุนัขอย่างนุ่มนวลแต่หนักแน่น

3) อย่าเลื่อนหรือหยุดการฝึก สุนัขนั้นจะฝึกง่ายที่สุดตอนยังเป็นลูกสุนัขมากกว่าตอนโตเต็มวัยแล้ว

4) พยายามอย่าให้มีคนหลายคนอยู่ด้วยในระหว่างที่ฝึกช่วงแรก ถ้าสุนัขได้ยินเสียงหลายเสียงพร้อมกัน จะเกิดความสับสน

5) อย่าปล่อยสุนัขหลุดจากสายจูงจนกว่าเราจะฝึกให้ทำตามคำสั่งได้ถูกต้อง 100% สุนัขแค่ไม่เชื่อฟังคำสั่งเพียงครั้งเดียวและหลุดจากการควบคุมไป เราจะเข้าใจถึงการไม่สามารถบังคับสิ่งที่ไล่จับไม่ได้ ดังนั้นผู้ควบคุมสุนัขจำต้องมีทักษะทำให้สุนัขเชื่อฟังตามคำสั่งอย่างแม่นยำก่อน จึงเริ่มปล่อยสุนัขออกเดินโดยไม่ต้องพึ่งสายจูง

การฝึกสุนัขต้องใจเย็น ห้ามใจร้อน ต้องใส่ใจ ต้องใช้เวลา เราต้องรักเค้า ทำให้เค้ารักเรา เมื่อนั้นเราจะใช้ จะสั่งอะไรเค้าก็ได้ หาแรงจูงใจให้เค้า (ใช้อาหารฝึกจะง่าย สุนัขพร้อมจะยอมทำตาม) ในการฝึกสุนัขมีหลายวิธีสิ่งที่ดีควรใช้เป็นอย่างแรกคือใช้แรงจูงใจเชิงบวก (อาหาร/ขนม) วิธีสุดท้ายที่ควรเลือกใช้ คือการบังคับ ผดส. คนไหนที่พยายามหมั่นฝึกซ้อมทบทวน เพื่อแก้ไขปัญหาคา ผากเพียรฝึกสุนัขจนเก่ง ประโยชน์ที่ได้จะเกิดกับตัวเอง ยิ่งไปเจอสุนัขที่ฝึกยาก ความสามารถก็จะเพิ่มขึ้น พอมาเจอสุนัขที่ฝึกง่ายก็จะกลายเป็นเรื่องง่าย

4.6 การฝึกทักษะการใช้จมูก (Nose Work Exercises)

ขั้นตอนของการฝึกทักษะการใช้จมูกให้กับสุนัขดมกลิ่นสายงานพิสูจน์กลิ่น/ค้นหากลิ่นควบคู่กับการใส่ภาษาให้สุนัขได้เรียนรู้ท่าทาง และเข้าใจคำว่า “ดม” “ดมหา” “ดมไป” “ดมหาไป” ตรงนี้สำคัญมากๆ เพราะการใช้ภาษาเป็นไกด์ให้สุนัขรู้จักคำว่า ดม เชื่อมโยงกับพฤติกรรมตามสัญชาตญาณ จะช่วยให้สามารถเรียนรู้การทำงานได้เร็วยิ่งขึ้นกว่าการปล่อยให้สุนัขคิดเองเพียงอย่างเดียวทั้งหมด เพราะงานตรวจค้นหาซากสัตว์ในสภาวะผู้โดยสารที่เดินทางเข้าประเทศ เป็นงานที่สุนัขปฏิบัติภารกิจร่วมกับเจ้าหน้าที่ สุนัขไม่ได้ปฏิบัติงานเพียงลำพัง การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ในขั้นตอนการฝึกให้กับสุนัขจึงเป็นสิ่งที่ดีควรทำ

ซึ่งการฝึกจะเริ่มต้นด้วย การใช้กลิ่นของกิน ที่สุนัขคุ้นเคย ที่สามารถกระตุ้นจมูกสุนัขได้ดีมากๆ นั่นคือ อาหารเม็ด ที่สุนัขกินทุกวัน

4.6.1 บทเรียน 1 นำอาหารมาใส่ไว้ในชามอาหาร ครอบปิดไว้ด้วยชามอาหารเปล่าอีกใบ วางไว้ที่พื้น ตรงหน้าสุนัข (ตัวอย่างตามภาพที่ 33)

ภาพที่ 33 การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ตม และฝึกทักษะการใช้จมูก ด้วยอาหารเม็ดที่สุนัขคุ้นเคย

ผู้ฝึกพูดว่า “ตมตม” “ตมตม” “ตมตม” “ตมตม” เมื่อสุนัขแสดงพฤติกรรมสุดตมทำเสียง ฟุตฟิต จุดประสงค์เพื่อให้สุนัขเข้าใจภาษาของการกระทำของตัวเอง

สลับมาพูดว่า “หา” “ตมหา” “หาหา” “ตมหา” “ตมตม” สลับไปเมื่อสุนัขเคลื่อนที่ไป โดยรอบภาชนะพร้อมกับการใช้จมูกสุดตมและยื่นจมูกเข้าไปใกล้ชามอาหาร รวมถึงการที่สุนัขใช้จมูกยื่นเข้าไปแตะชามอาหารที่มีอาหารสุนัขอยู่ข้างใน พฤติกรรมของสุนัขจะพยายามเปิดฝาครอบชามเพื่อเข้าถึงอาหาร ให้ผู้ฝึกกดฝาครอบไว้ไม่ให้สุนัขเปิดได้ และพูดคำด้วยน้ำเสียงกระตุ้นเร้าให้สุนัขยิ่งตมยิ่งหาที่รุนแรงขึ้น ยิ่งสุนัขทำดี ให้พูดชมเชยแก่สุนัขสลับกันได้ สุดท้ายลูบหัวและชมสุนัข “ดีมาก” แล้วเปิดชามอาหารให้สุนัขกินอาหารในชามเพื่อเป็นรางวัล (ตัวอย่างตามภาพที่ 34) ฝึกซ้ำๆบ่อยๆ จนสุนัขเชื่อมโยงคำกับพฤติกรรมนี้ของตัวเองได้

ภาพที่ 34 การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ตม และฝึกทักษะการใช้จมูก ด้วยอาหารเม็ดในภาชนะที่สุนัขคุ้นเคย

4.6.2 บทเรียน 2 นำอาหารเม็ดไปโรยไว้ตามพื้นสนามหญ้า (ตัวอย่างตามภาพที่ 35) ลักษณะเป็นเส้นตรง ระยะทางประมาณ 5 เมตร และเตรียมอาหารเม็ดไว้ในชามอาหารครอบปิดไว้ด้วยชามเปล่า เป็นรางวัล ตั้งรออยู่ปลายทาง (ตัวอย่างตามภาพที่ 36)

ภาพที่ 35 อาหารเม็ดที่คั่นเคย โรยตามพื้นเป็นเส้นตรง เพื่อฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ตม และ หา

ภาพที่ 36 การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ตม และฝึกทักษะการใช้จมูก ด้วยอาหารเม็ดที่คั่นเคย โรยตามพื้น และรอที่ปลายทาง

สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกในบทเรียนนี้ ต้องได้รับการฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งมาแล้ว โดยใช้คำสั่งพื้นฐาน “นั่ง” “คอย” และคำสั่งเสริมอื่นๆ บทเรียนนี้สุนัขจะเริ่มคุ้นกับคำว่า “ดมหา” “ดมดม” มาบ้างแล้ว ให้ผู้ฝึกพาสุนัขไปยังจุดเริ่มต้นที่กำหนดไว้ ผู้ฝึกสั่งสุนัข “นั่ง” แล้วเปลี่ยนสายจูงมาจับไว้ด้วยมือข้างซ้าย จากนั้นใช้มือขวาตบที่อกสุนัขเบาๆ เป็นสัญญาณ (Signal) เริ่มต้น พร้อมกับพูดว่า “ไปไป เริ่มหา ไปดมหา” เริ่มเดินไปตามเส้นทางที่มีอาหารเม็ดนั้นบนพื้น เวลาสุนัขได้กลิ่นอาหารเม็ด จะแสดงพฤติกรรมดมคือจมูกติดพื้น ทำท่าสุดดม เราก็จะใส่ภาษา โดยการพูดออกมาว่า “ดมดม” “ดมหา” “ดมไป” “หahaha” “หาไป” “ดมดม” (ตัวอย่างตามภาพที่ 37) พร้อมกันนี้ ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.)/ผู้ฝึก ก็จะกวาดมือไปด้านหน้าเพื่อชี้แนะให้สุนัขดมไปข้างหน้าและเมื่อดมไปตามเส้นทาง จนถึงจุดสุดท้ายที่มีชามอาหาร สุนัขควรได้รับการลูบหัวพร้อมกับคำชม “ดีมาก” แล้วเปิดชามอาหารให้กิน (ตัวอย่างตามภาพที่ 38)

ภาพที่ 37 สุนัขสุดดมทำเสียงฟุตฟิต และ เดินหาอาหารเม็ดที่โรยเป็นทางตามพื้น ผู้ฝึกใส่คำพูดว่า “ดม” “หา

ภาพที่ 38 การฝึกสุนัขรู้จักคำว่า ดม และฝึกทักษะการใช้จมูก ดมอาหารเม็ดโรยตามพื้นและ สุดท้ายได้กินเป็นรางวัลที่รอปลายทาง

ครั้งต่อไปในการฝึกสามารถปรับการโรยอาหารเม็ดเป็นเส้นทางที่มีกลิ่นอาหารไม่ต่อเนื่องตลอดทาง ให้เป็นกลิ่นขาดๆ หายๆ หรือโรยสลับเป็นฟันปลา จนถึงจุดสุดท้ายที่มีขนมอาหาร

4.6.3 บทเรียน 3 วิธีการเปลี่ยนกลิ่นที่สุนัขจะต้องดมค้นหาจากอาหารเม็ดไปเป็นสิ่งอื่นใด สามารถทำได้โดยบรรจุสิ่งนั้นลงไปนในขนมอาหารคู่กับอาหารเม็ดก่อน (มี 2 กลิ่นคู่กัน) ฝึกตามบทเรียนข้างต้น แล้วจึงค่อยๆ ถอดกลิ่นอาหารเม็ดออกไปจนเหลือเฉพาะกลิ่นของสิ่งที่ต้องการให้ดมค้นหาเพียงอย่างเดียว (ตัวอย่างตามภาพที่ 39-40)

ภาพที่ 39 การใส่กลิ่นที่ต้องการฝึกสุนัขคู่กับอาหารเม็ด (มี 2 กลิ่นคู่กัน) จากนั้นถอดอาหารเม็ดออกเหลือเฉพาะกลิ่นของสิ่งที่ต้องการให้ดม

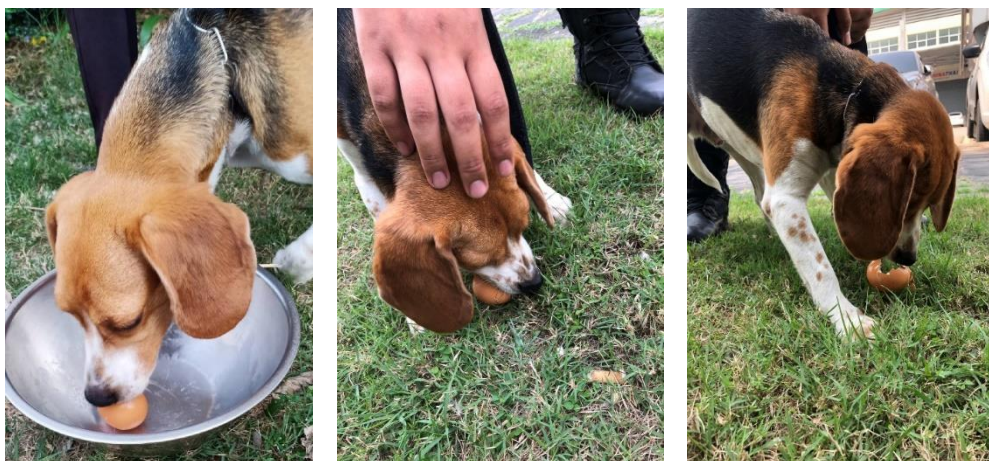

ภาพที่ 40 การใส่กลิ่นที่ต้องการฝึกสุนัข ในขนมอาหารคู่กับอาหารเม็ด (มี 2 กลิ่นคู่กัน)

เมื่อสิ่งที่ดมค้นหาไม่ใช่สิ่งที่สุนัขสามารถกินได้อีกต่อไป ช่วงที่เริ่มถอดอาหารเม็ดออกจึงต้องเปลี่ยนมาให้ขนมรางวัลจากผู้ฝึกแทน โดยใช้การลูบหัวและคำชม “ดีมาก”/ “เก่งมาก” ตามด้วยขนมรางวัล

หรือ ใช้เสียงคลิกเกอร์ 1 คลิกแล้วตามด้วยขนมรางวัล (โยนให้สุนัขในตำแหน่งใกล้ๆ จุด/สิ่งที่สุนัขดมค้นหา เพื่อให้สุนัขเรียนรู้ว่าหากดมหาเจอกลิ่นนี้ จะมีรางวัลตามมา)

ในการฝึกเรื่องภาษาเชื่อมโยงกับการใช้จมูกในการดมกลิ่นนี้ ใช้เวลาประมาณ 10 วัน จนกว่าสุนัขจะคุ้นเคยและคล่องกับคำสั่งให้ “ดมหา” และเรียนรู้ว่ากลิ่นที่จะต้องดมหานั้นคือกลิ่นอะไร (ตัวอย่างตามภาพที่ 41)

ภาพที่ 41 สุนัขเรียนรู้ว่ากลิ่นที่จะต้องดมหานั้นคือกลิ่นอะไร และบางตัวอาจชอบกินหรือเล่นกับสิ่งที่ต้องหา

4.7 การฝึกในหน้าที่ตรวจสอบสัมภาระเพื่อค้นหาซากสัตว์

4.7.1 อุปกรณ์ เครื่องมือช่วยฝึกสำหรับสุนัขตรวจค้นหาซากสัตว์

1) ตัวอย่างซากสัตว์ ตามคำนิยามซากสัตว์ในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 (แสดงตามภาพที่ 42)

ภาพที่ 42 ตัวอย่างซากสัตว์ในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

2) ภาชนะบรรจุ ที่ป้องกันการปนเปื้อนได้ แต่ต้องสามารถปล่อยให้กลิ่นฟุ้งกระจายออกมา เช่น ท่อพีวีซีเจาะรู ครอบป้องกันเลสเจาะรู ขามอาหารสแตนเลสคลุมด้วยพลาสติกใส (wrap) ห่ออาหารแล้วเจาะรู ตะกร้าพลาสติกมีฝาปิด กล่องกระดาษ กล่องโฟม คุลเลอร์เก็บความเย็น กระเป๋าเดินทางมีหูหิ้ว กระเป๋าเดินทางล้อลาก หีบห่ออื่นๆที่อาจพบนำมาบรรจุเพื่อซุกซ่อนซากสัตว์ได้ในสถานการณ์จริง ฯลฯ

3) ถุงมือยางและปากคีบ สำหรับหยิบจับตัวอย่างซากสัตว์เพื่อป้องกันการปนเปื้อน

4) ของรางวัลสำหรับให้รางวัลเมื่อสุนัขดมค้นหาจนพบกลิ่นเป้าหมาย (ควรเป็นของรางวัลที่สุนัขชอบที่สุด และใช้สำหรับการฝึกค้นหาและจดจำกลิ่นเท่านั้น เพื่อเพิ่มแรงกระตุ้นในการต้องการรางวัลของสุนัข)

5) คลิกเกอร์

6) สายจูงขนาดความยาว 1.5 เมตร

7) ปลอกคอ หรือ สายรัดอก หรือเสื้อสำหรับใส่เวลาปฏิบัติหน้าที่

4.7.2 สถานที่ฝึก เริ่มต้นจากการฝึกในพื้นที่ของศูนย์ฝึกก่อน แล้วต่อไปก็ทำการฝึกในสถานที่จำลองพื้นที่การปฏิบัติงานเสมือนจริง ฝึกขั้นสุดท้ายในสถานที่จริงของการปฏิบัติงานและให้มีสถานการณ์สมมติประกอบด้วย โดยสถานที่ฝึกมีดังนี้

1) อาคาร หรือ ห้องที่มีพื้นที่เท่ากับหรือเล็กกว่าขนาด กว้าง 20 เมตร ยาว 30 เมตร (มีหรือไม่มีก็ได้พวกเฟอร์นิเจอร์ขนาดเล็ก เช่น ตู้ลิ้นชัก โต๊ะ ชั้นวางของแบบเตี้ย ฯลฯ)

2) สนามหญ้า หรือ สนามซีเมนต์ขนาดเล็ก ฯลฯ

3) โถงอาคารผู้โดยสาร ท่าอากาศยานนานาชาติขาออก และขาเข้า บริเวณสายพานรับกระเป๋า

4) ยานพาหนะรถยนต์ รถเข็น

5) สถานที่อื่น ๆ ที่มีความเหมาะสม ในการฝึกสุนัข

4.7.3 การฝึกค้นหาและจดจำกลิ่นซากสัตว์เป้าหมาย พร้อมของรางวัล

เป้าหมาย

1) เพื่อให้ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.) ทราบแนวทาง วิธีการข้อมูลต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการฝึกสุนัข ให้สามารถปฏิบัติภารกิจเป็นชุดสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์ ได้ตามความมุ่งหมาย

2) เพื่อให้ผู้ควบคุมสุนัข สามารถอ่านภาษากายสุนัขและลักษณะสัญญาณแจ้งเตือนเฉพาะตัวได้อย่างถูกต้องทุกสถานการณ์

3) เพื่อให้ผู้ควบคุมสุนัข เรียนรู้ขีดความสามารถและขีดจำกัดเฉพาะตัวของสุนัขตามกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์

4) เพื่อฝึกให้ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.) มีความสามารถในการกระตุ้น ระวังสุนัขก่อนทำการค้นหาเป้าหมาย และสามารถให้รางวัลสุนัข อย่างถูกต้องในห้วงเวลาที่เหมาะสมเมื่อสุนัขค้นพบกลิ่นเป้าหมาย

สุนัขที่จะเข้ารับบริการฝึกในขั้นตอนนี้ต้องได้รับการฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งมาแล้ว โดยใช้คำสั่งพื้นฐาน เช่น นั่ง ชิด หมอบ คอย และคำสั่งเสริมอื่นๆ ไป

หลักการ สาม(3)แรง สี่(4)ระยะ ถูกคิดขึ้นมาเพื่อให้เกิดความง่ายต่อการปฏิบัติและการประเมิน ในขั้นการฝึกและการทำงานของสุนัขซึ่งจะสามารถประเมิน ตามแรง และ ระยะการทำงานของสุนัข ตลอดทั้งวิธีการฝึก การแก้ไขสุนัขให้ง่ายขึ้น ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่ายรายละเอียดมีดังนี้

สาม(3)แรง ก่อนการค้นหา

- 1) แรงกระตุ้น คือ แรงที่ ผคส. สร้างขึ้นเพื่อผลักดันให้สุนัขปฏิบัติตามวัตถุประสงค์/เป้าหมาย
- 2) แรงขับ/ความกระตือรือร้น คือแรงที่สุนัขมีความกระตือรือร้นที่จะทำตามที่ ผคส.กระตุ้น ระวังมา
- 3) แรงจูงใจ คือ เป้าหมายของการกระทำจะต้องจูงใจให้เกิดความอยากได้ อยากค้นหา

หลักการประเมิน ผคส.ต้องมีการกระตุ้นสุนัข และสุนัขต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นหาเป้าหมาย (Target) จะต้องมีแรงจูงใจให้อยากค้นหา แรงทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์กันเสมอ

สี่(4)ระยะ ในกระบวนการค้นหา

ระยะที่ 1 ระยะจุดเริ่มต้น เป็นระยะแรกของการเริ่มการฝึกหรือการออกทำงานซึ่งมีความสำคัญมาก ดังนั้นถ้าออกจากจุดเริ่มต้นดี อย่างอื่นก็ดีตามเหมือนกัน การเริ่มต้นทำงานนั้น สิ่งที่จะต้องทำคือ ตรวจสอบพื้นที่ ประเมินสถานการณ์ ตรวจสอบทิศทางลม วางแผนการทำงาน สวมรัดอกหรือปลอกคอปฏิบัติงาน กระตุ้นระวังแล้วส่งสุนัขออกทำงาน

การประเมินในขั้นนี้ ผคส.จะต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว รัดกุม ต่อเนื่องเพื่อให้สุนัขที่ออกทำงานไม่เกิดความชะงัก การเดินออกทำงาน สุนัขจะต้องแสดงออกว่ามีความกระตือรือร้น อยากทำงาน อยากค้นหาและมุ่งต่อเป้าหมายข้างหน้า

การเสริมในจุดนี้ โดยการฝึกค้นหาและคาบของ (หัวข้อ 4.7.4.1 บทเรียน 4)

ระยะที่ 2 ระยะค้นหา คือเมื่อออกจากจุดเริ่มต้นจนถึงเป้าหมาย สุนัขจะต้องค้นหาโดยใช้สายตา จมูก ตามหน้าที่ การประเมินในขั้นนี้สุนัขจะต้องเดินดี ดมดี ค้นหาดี ตอบสนองต่อการสั่งการดี มีความกระตือรือร้นในการค้นหา

การเสริมในจุดนี้ โดยการฝึกค้นหาแบบวิ่งไล่ตาม

ระยะที่ 3 ระยะการแจ้งเตือน คือระยะที่เมื่อสุนัขค้นหาจนพบเป้าหมายแล้วสุนัข สุนัขจะแสดงการแจ้งเตือนออกมาเพื่อให้ ผคส. เห็นการแจ้งเตือนนั้นซึ่งแล้วแต่หน้าที่ของสุนัข หรือเทคนิคการฝึก

สำหรับสุนัขตรวจค้นหาซากสัตว์นั้น ฝึกให้แจ้งเตือนโดยการหมอบ ซึ่งการแจ้งเตือนของสุนัขจะแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

- 1) ชั้นสะดุด - สุนัขหยุด สงสัย เดินวน ดมละเอียดขึ้น ใช้งมูกจ่อหนึ่งๆ
- 2) ชั้นเตือนภัย - หมอบ
- 3) ชั้นยืนยัน - ถามแล้วต้องตอบ/ตอบสนอง มองหน้า ผคส.

การเสริมในจุดนี้ โดยการฝึกเตือนภัยระยะสั้น (หัวข้อ 5.1)

ระยะที่ 4 ระยะการให้รางวัล คือระยะเมื่อสุนัขเตือนเป้าหมายแล้ว คือว่าการทำงานเสร็จสิ้น สุนัขจะได้รับของรางวัลที่เหมาะสม ตรงเวลาและปลอดภัย เสริมสร้างแรงจูงใจที่จะทำงานในครั้งต่อไปได้ เช่น ได้เล่นของรางวัล ได้กิน (อะไรก็ได้ที่สุนัขชอบ) ได้พักได้เล่น เป็นต้น

การเสริมในจุดนี้ การฝึกค้นหาและคาบของ (หัวข้อ 4.7.4.1 บทเรียน 4)

4.7.3.1. ขั้นต้นเตรียมการฝึก

จัดพื้นที่สำหรับฝึกเริ่มแรก ไม่ให้มีสิ่งของอื่นดึงดูดความสนใจสุนัขนอกจากสิ่งที่ต้องการให้สุนัขค้นหา หากทำการฝึกภายในห้องที่พื้นที่ไม่กว้างมากนัก สามารถปล่อยสุนัขอิสระนอกสายจูง หากเป็นพื้นที่เปิดเช่นสนามหญ้า หรือสนามซีเมนต์ ขั้นต้นอาจจำเป็นต้องฝึกในสายจูง จะเริ่มปล่อยนอกสายจูงเมื่อสุนัขชำนาญแล้ว และปฏิบัติตามคำสั่งผคส.อย่างเคร่งครัด

เตรียมจัดวางเส้นทางฝึกโดยการจัดวางภาชนะบรรจุซากสัตว์ไว้ภายใน เริ่มจาก 1 ชั้น ชนิดกลิ่นตัวอย่าง 1 ชนิด วางเพียง 1 จุด ภาชนะเริ่มแรกที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เราใจสุนัขให้วิ่งเข้าหามากที่สุด คือ ชามอาหาร

เตรียมของรางวัล ขนม คำชม คลิกเกอร์สำหรับใช้เชื่อมโยงการได้กลิ่น การค้นหา เจอ การได้รางวัล ให้สุนัขเรียนรู้และจดจำ

ขณะฝึกหรือปฏิบัติงาน สุนัขจะสวมปลอกคอ หรือ สายรัดอก หรือเสื้อสำหรับใส่เวลาปฏิบัติหน้าที่

การแบ่งชั้นของการฝึกค้นหา สามารถแบ่งได้ 5 ชั้น ดังนี้

ชั้น 1 ฝึกค้นหาจากสิ่งที่น่าสนใจไปสู่การค้นหาตามเป้าหมาย เช่น ชามอาหาร ของเล่น หรือสิ่ง
ที่สุนัขเคยฝึกคาบแล้วนำเอาส่วนของซากสัตว์บรรจุไว้

ชั้น 2 ฝึกสุนัขค้นหากลิ่นเป้าหมาย โดยวางเปิดเผยให้เห็นในภาชนะอื่น

ชั้น 3 ฝึกสุนัขค้นหากลิ่นเป้าหมาย โดยวางเปิดเผยให้เห็นบางส่วนในภาชนะ

ชั้น 4 ฝึกสุนัขค้นหากลิ่นเป้าหมาย โดยซ่อนพรางโดยสมบูรณ์ทางสายตาในภาชนะ แต่ยังมี
การแง้มฝาปิด หรือปิดฝาอย่างหลวม

ชั้น 5 ฝึกสุนัขค้นหากลิ่นเป้าหมาย โดยซ่อนพรางโดยสมบูรณ์ทางสายตาในภาชนะ ที่ปิด
มิดชิด รวมถึงมีการ แรปด้วยพลาสติกอีกชั้น

ภาพที่ 43 ภาชนะบรรจุกลิ่นให้สุนัขฝึกค้นหา ชั้น 1 (ชามอาหาร) และ ชั้น 2 (ให้เห็นในภาชนะอื่น)

ภาพที่ 44 ภาพขณะบรรจุกลืนให้สุนัขฝึกค้นหา ชั้น 3 ชั้น 4 และ ชั้น 5

หมายเหตุ

เริ่มฝึกการค้นหาจากชั้น 1 (ใช้ชนิดซากสัตว์ที่มีความแรงของกลิ่นน้อยที่สุด หรือใช้ปริมาณของกลิ่นน้อยๆในการฝึกก่อน เมื่อสุนัขจดจำกลิ่นได้แล้วจึงค่อยเพิ่มปริมาณกลิ่น หรือเปลี่ยนชนิดซากสัตว์ที่มีกลิ่นแรงขึ้นชั้นต่อไป)

ในการฝึกชั้นที่ 2 เป็นต้นไป จะเริ่มมีการวางภาชนะบรรจุกลืนซากสัตว์มากกว่า 1 ใบ/จุด (ซึ่งยังคงเป็นกลิ่นซากสัตว์ชนิดเดิมเพียงชนิดเดียว)

เพิ่มจำนวนภาชนะ/หีบห่อ ที่วางจนถึง 10 ชั้น/จุด (แสดงตามภาพที่ 45) หากสุนัขตัวใดที่ผ่านการฝึกไปจนถึงชั้น 5 แล้ว พบว่ามีวันใดการค้นหาพบสิ่งของต่ำกว่า 90% ให้กลับไปเริ่มการฝึกตั้งแต่ชั้น 3 ใหม่ในวันถัดไป

ในการฝึกค้นหา การจัดวางตำแหน่งภาชนะ/หีบห่อที่บรรจุกลิ่นซากสัตว์ อาจให้ผู้ร่วมฝึกหรือผู้ช่วยครูฝึกเป็นผู้กำหนดตำแหน่งการวาง โดยไม่ให้ผู้ควบคุมสุนัขและสุนัขที่ฝึกในชั้นนั้นๆทราบว่ามีซากสัตว์บรรจุในภาชนะกี่ชั้น/จุด และวางอยู่ที่ตำแหน่งใด

ภาพที่ 45 การเพิ่มจำนวนภาชนะ/หีบห่อ ที่วาง

การเปลี่ยนฝึกค้นหากลิ่นซากสัตว์ชนิดอื่นที่มีกลิ่นรุนแรงขึ้น ให้ฝึกตามชั้นการฝึก 1-5 เช่นเดียวกัน

4.7.3.2 ลำดับการฝึก

นำสุนัขเข้าพื้นที่การฝึก เข้าจุดเริ่มต้นการฝึกที่กำหนดไว้ เปลี่ยนโซ่คอเป็นปลอกคอ หรือ สายรัดอก หรือเสื้อสำหรับใส่เวลาปฏิบัติหน้าที่

ในการฝึกครั้งแรกหากใช้สายจูง นำสุนัขเข้าหาสิ่งของที่บรรจุซากสัตว์ไว้ เมื่อสุนัขใช้ จมูกกับสิ่งของที่บรรจุกลิ่นเป้าหมาย กดคลิกเกอร์ 1 คลิกแล้วตามด้วยขนมรางวัล กดคลิกเกอร์ซ้ำ 1-2 ครั้ง ถ้าสุนัขยังคงจ้องจมูกไว้ที่ภาชนะนั้น แล้วให้ขนมรางวัล (นิยามพฤติกรรมใช้จมูกของสุนัข หมายถึงการใช้จมูก ยื่นเข้าไปใกล้ภาชนะ/หีบห่อ การใช้จมูกยื่นเข้าไปแตะภาชนะ การที่สุนัขสุดดมเมื่อเข้าใกล้ภาชนะบรรจุซาก สัตว์)

ฝึกให้สุนัขมุ่งความสนใจไปที่กลิ่นครั้งละ 2-3 วินาที ด้วยการฝึกให้สุนัขกลับไปดม กลิ่นซ้ำ กดคลิกเกอร์ แล้วตามด้วยขนมรางวัล ทุกครั้ง

ฝึกให้สุนัขค้นหาและมุ่งความสนใจไปที่แหล่งกำเนิดของกลิ่นนั้น โดยไม่สนใจต่อสิ่ง ต่างๆรอบข้าง ตลอดจนการรบกวนของบุคคลอื่น

การจัดรูปแบบการฝึกอ้างอิงตามพื้นที่ค้นหาซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

- 1) สิ่งของ คือพื้นที่ทำงานขนาดเล็ก เช่น กล่อง กระเป๋า ใช้การค้นหาแบบจุดต่อจุดหรือแบบกลุ่ม
- 2) พื้นที คือ พื้นที่กว้าง พื้นดิน ถนน สนามหญ้าหรือพื้นบ้าน ใช้การค้นหาแบบจุดต่อจุดและแบบสลับพื้นปลา (หัวข้อ 4.6.2 บทเรียน 2)
- 3) อาคาร คือ บ้านเรือน อาคาร สิ่งก่อสร้างต่างๆ ใช้การค้นหาแบบผสม
- 4) ยานยนต์ คือ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ซึ่งถือได้ว่ายากที่สุด ใช้การค้นหาแบบผสมอย่างละเอียด
- 5) บุคคล คือ บุคคล เสื้อผ้า กระเป๋าคาดเอว รองเท้า

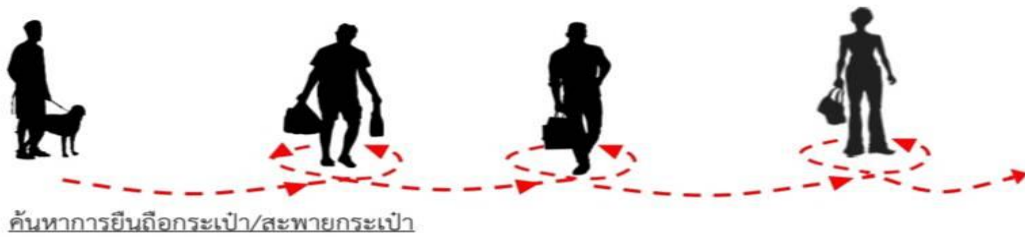
การค้นหาในแต่ละประเภทจะต้องมีความละเอียดสูงมากโดยอาศัยประสบการณ์ของ ผคส. รวมถึง รายละเอียดของพื้นที่ค้นหาและความเป็นไปได้ในการชุกซ่อนด้วย โดยมางานของสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหา ซากสัตว์ในภารกิจกรมปศุสัตว์ มีโอกาสพบรูปแบบการค้นหาประเภทสิ่งของ ที่อยู่บนสายพานรับกระเป๋า พื้น อาคาร บนยานพาหนะ และอยู่กับบุคคลซึ่งถือหรือสะพายไว้

การค้นหาสิ่งของ

ภาพที่ 46 ทิศทางการเข้าเพื่อตรวจค้นหากระเป๋า สิ่งของ (ณรินธร, 2558)

การค้นหาสิ่งของ เริ่มค้นหาโดยวน ทวนเข็มนาฬิกา (ตามภาพที่ 46) สุนัขอยู่ติดสิ่งของ และอยู่ทางด้านซ้ายมือของ ผคส. ซึ่งอยู่ด้านนอก คอยสังเกต สั่งการและช่วยเหลือสุนัขตลอดเวลา

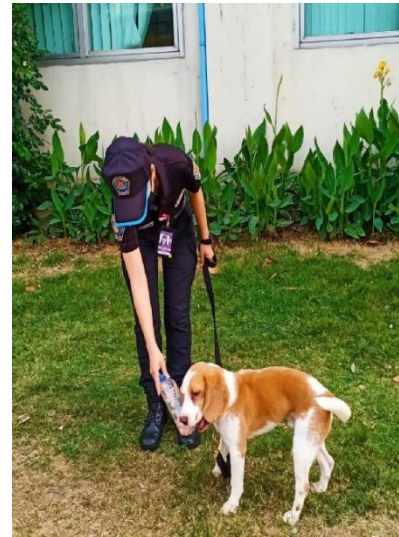
ภาพที่ 47 ทิศทางการเข้าเพื่อตรวจบุคคลเพื่อค้นหาสิ่งชุกซ่อนในกระเป๋าถือ (ณรินธร, 2558)

การฝึกตรวจค้นบุคคล จะต้องเริ่มฝึกโดยการให้คนนั่งใช้กระเป๋าคาดเอว และยืนใช้กระเป๋าสะพายเป็นเครื่องช่วยฝึกเป็นต้น (ตามภาพที่ 47) เมื่อการทำงานจริง การตรวจค้นผู้หญิงจะต้องระมัดระวังและเป็นไปตามกฎหมายอันพึงปฏิบัติด้วย

4.7.4 การสร้างแรงขับของการล่าเหยื่อเพื่อเสริมความเชื่อมั่นในกระบวนการค้นหา ตรวจจับกลิ่น
ในหน้าที่ แรงขับในการล่าเหยื่อ (Prey Drive) สุนัขกลุ่มที่ใช้ประโยชน์ในการล่าสัตว์ ค้นหาซากสัตว์ จำเป็นต้องมี ซึ่งแรงขับที่ควรส่งเสริมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ค้นหา ในช่วงระหว่างการฝึกนอกจาก บทเรียนการใช้จมูกแล้ว ควรต้องเสริมสร้างแรงขับในการล่าเหยื่อผ่านการวิ่งเล่นวิ่งไล่ และการคาบด้วย การสังเกตว่าสุนัขของเรามีแรงขับในการล่าเหยื่อ มากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินว่าส่วนใดที่ขาดหรือมีน้อยเกินไป ตรงไหน โดยเราสามารถเสริมสร้างและกำหนดทิศทางเพื่อให้สุนัขพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากขึ้น โดยพฤติกรรม สุนัขทำท่าดมพื้นหรืออากาศ เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมความสามารถโดยกระตุ้นให้สุนัขใช้จมูกบ่อยผ่านการซ่อนหา ของกิน วิ่งเล่นหาของเล่น ด้วยการขว้างและโยนของรวมถึงการฝึกเล่นคาบของที่มีกลิ่นของที่ชอบให้สุนัขหา เพื่อให้สุนัขสนใจมากยิ่งขึ้น (แสดงตามภาพที่ 48)

4.7.4.1 บทเรียน 4 ใช้ขวดน้ำดื่มพลาสติกใส บรรจุซากสัตว์ชนิดเดียวกันกับที่สุนัขกำลังอยู่ในบทเรียนการฝึก เสร็จแล้วปิดฝาขวด เจาะรู 2 – 3 รูที่ขวดเพื่อให้กลิ่นผ่านออกมาข้างนอกได้ นำขวดมาให้สุนัขดม แกว่งด้านหน้าให้สุนัขเห็นเพื่อกระตุ้นให้สุนัขสนใจ แล้วขว้างให้สุนัขวิ่งตาม เพื่อคาบกลับมา เริ่มแรกให้ขว้างไปในระยะที่สุนัขมองเห็นได้ ต่อมาให้ขว้างไปไกลขึ้น หรือให้ไปตกในที่ ที่มีสิ่งอื่นบังตา เพื่อให้สุนัขได้ใช้จมูกในความพยายามเพื่อหาให้เจอ สุนัขที่ชอบแทะและคาบมากๆ จะดีใจที่ได้เล่นและคาบขวดพลาสติกซึ่งถือเป็นรางวัลสำหรับการดมหาเจอ กลิ่นของที่บรรจุไว้ในขวดขณะฝึกในบทเรียนนี้จะซึมซับเข้าไปในสมองสุนัขให้จดจำได้ดียิ่งขึ้น

หมายเหตุ บทเรียนนี้สุนัขควรต้องผ่านการเรียนรู้ภาษาคำว่า “คาบมา” “ไปหา” เบื้องต้นมาบ้างแล้ว

ภาพที่ 48 การฝึกค้นหาและคาบของ หัวข้อ 4.7.4.7 บทเรียน 4

4.7.5 ฝึกจำแนกกลิ่นเป้าหมายออกจากกลิ่นอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับภารกิจค้นหาซากสัตว์

4.7.5.1 บทเรียน 5 การเริ่มฝึก (วิธีการคล้ายหัวข้อ 4.6.1 บทเรียน 1) เพิ่มภาชนะเป็น 2 ใบ ใช้บรรจุกลิ่นเป้าหมาย 1 ใบ และ อีก 1 ใบไม่มีกลิ่นเป้าหมาย (แสดงตามภาพที่ 49-50) เมื่อสุนัขใช้จมูกกับภาชนะที่บรรจุกลิ่นเป้าหมายกดคลิกเกอร์ 1 คลิกแล้วตามด้วยขนมรางวัล หากไม่มีคลิกเกอร์ให้ลูบหัวสุนัขพร้อมกับคำชม “ดีมาก” แล้วเปิดชามอาหารให้กินผลิตภัณฑ์สัตว์นั้นเป็นรางวัลหากเป็นสิ่งที่สุนัขกินได้ หรือให้ขนมรางวัลจากมือผู้ฝึกก็ได้ (แสดงตามภาพที่ 51)

ภาพที่ 49 การเตรียมภาชนะ 2 ใบ ที่บรรจุกลิ่นเป้าหมาย 1 ใบ ด้านขวา และ ภาชนะว่างเปล่า 1 ใบ ด้านซ้าย

ภาพที่ 50 การฝึกจำแนกกลิ่น เริ่มจากภาชนะ 2 ใบ (ใช่/ไม่ใช่)

ภาพที่ 51 การฝึกสุนัขหาและใช้จมูกกับภาชนะที่บรรจุกลิ่นเป้าหมายได้ถูกต้อง จะได้รับรางวัล

4.7.5.2 บทเรียน 6 วางภาชนะ/หีบห่อที่บรรจุกลืนเป้าหมายจำนวน 1 ชิ้น ในจุดสุดท้ายหรือจุดที่อยู่ไกลที่สุด (หากวางเรียงเป็นแถวตอน) และภาชนะ/หีบห่อที่ไม่มีกลืนเป้าหมายเพิ่มอีกจำนวน 2-4 ชิ้น (ระมัดระวังการปนเปื้อนของกลืนเป้าหมายบนภาชนะส่วนนี้ซึ่งจะทำให้สุนัขสับสนได้) วางสลับไว้เพื่อให้สุนัขฝึกตามจำแนกกลืน โดยให้แต่ละจุดห่างกันประมาณ 20 เซ็นติเมตร ขั้นตอนนี้อาจสามารถปล่อยสุนัขนอกสายจูงได้เพื่อความอิสระในการเคลื่อนที่ค้นหา หรือให้สุนัขอยู่ในสายจูงเพื่อความง่ายในการนำสุนัขเข้าหาสิ่งของ/หีบห่อ ได้ครบทุกจุดที่วางไว้

- 1) เมื่อสุนัขใช้จมูกกับสิ่งของที่บรรจุกลืนเป้าหมาย กดคลิกเกอร์ 1 คลิกแล้วตามด้วยขนมรางวัล
- 2) เมื่อสุนัขใช้จมูกกับสิ่งของที่ไม่มีหรือไม่ได้บรรจุกลืนเป้าหมาย ขึ้นใดก็ตาม **ไม่ต้องทำอะไร**
- 3) เมื่อสุนัขวนกลับมาหาและใช้จมูกกับกับสิ่งของที่บรรจุกลืนเป้าหมายอีกครั้ง กดคลิกเกอร์ 1 คลิกแล้วตามด้วยขนมรางวัล กดคลิกเกอร์ซ้ำ 1-2 ครั้งแล้วให้ขนมรางวัลถ้าสุนัขยังคงจ้องมองไว้ที่ภาชนะนั้น (บางตัวอาจออกแรงใช้จมูกค้นหาด้วย) จากนั้นพาสุนัขออกไปจากบริเวณที่ฝึก และพากลับมาฝึกใหม่อีกรอบในจุดเริ่มต้นคนละมุม/จุดจากครั้งแรก โดยย้ายตำแหน่งภาชนะ/หีบห่อที่บรรจุกลืนเป้าหมายซึ่งอาจจัดเรียงใหม่เป็นรูปวงกลม จุดประสงค์เพื่อไม่ให้อยู่ในจุดเดิมด้วย **คลิกแล้วให้รางวัล**เมื่อสุนัขมุ่งไปหากลืนเป้าหมายได้ถูกต้อง (แสดงตามภาพที่ 52)
- 4) สัญญาณ**ตบที่อก**เมื่อเริ่มฝึกทุกครั้งจะทำให้สุนัขก็จะกระตือรือร้นที่จะค้นหา มากยิ่งขึ้น เพราะรู้ว่าสุดท้ายจะได้ของกินเป็นรางวัล

ภาพที่ 52 การฝึกจำแนกกลืน ตามหัวข้อ 4.7.5.1 บทเรียน 6

- 5) เพิ่มจำนวนภาชนะ/หีบห่อ ที่วางจนถึง 10 ชิ้น (ตำแหน่ง) หากสุนัขตัวใดที่ผ่านการฝึกไปจนถึงขั้น 5 แล้ว พบว่ามีวินโศกการค้นหาพบสิ่งของต่ำกว่า 90% ให้กลับไปเริ่มการฝึกตั้งแต่ขั้น 3 ใหม่ในวันถัดไป (ดูการแบ่งขั้นของการฝึกค้นหาใน หัวข้อ 4.7.3.1)

4.7.6 การฝึกการแจ้เงื่อนของสุนัขตรวจค้นหาซากสัตว์

เป้าหมาย เพื่อให้สุนัขได้รับการฝึก ให้สามารถใช้ประสาทสัมผัสทางจมูกและตา ในการค้นหา จดจำ และแจ้เงื่อนให้ทราบว่าซากสัตว์ ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ซุกซ่อนอยู่ตรงหน้า

การฝึกแจ้เงื่อน การฝึกนี้จะเน้นที่ปฏิกิริยาแจ้เงื่อนจากสุนัขและการแปรผลปฏิกิริยาแจ้เงื่อนของผศ.เป็นหลัก ทั้ง 2 ส่วนจะต้องประสานสอดคล้องกันจึงจะสมบูรณ์แบบ เมื่อสุนัขเริ่มรู้จักกลิ่น เป้าหมายที่ต้องการให้ค้นหาเป็นอย่างดีแล้ว สามารถเพิ่มเงื่อนไขให้สุนัขแจ้เงื่อนที่จำเพาะเจาะจงกับภารกิจ ได้ (ผู้ฝึกกำหนดเอง) จุดมุ่งหมายของการฝึกสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์ให้แจ้เงื่อนโดยการหมอบ หันหน้าไปทางสิ่งที่ค้นพบ หรือ หมอบข้างๆสิ่งที่ค้นพบ ระยะห่างไม่เกิน 1 ก้าว (แสดงตามภาพที่ 53)

4.7.6.1 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์ขั้นต้นและการแจ้เงื่อน (ชั่วโมงที่ 1-54) ในการฝึก ครั้งแรกใช้สายจูงนำไปเพื่อตามค้นหาตามภาษาขณะ เมื่อสุนัขพบสิ่งที่ต้องค้นหา (พฤติกรรมให้ความสนใจ ใช้จมูก) -> ให้กดคลิกเกอร์ -> ตามด้วยคำสั่งหมอบ -> เมื่อสุนัขหมอบ -> กดคลิกเกอร์ -> ให้รางวัล แล้วนำสุนัข อ้อมผ่านสิ่งนั้นไป เริ่มการตามค้นหาต่อไปของขั้นต่อไป (ถ้ามี) แต่ถ้ามีจุดเดียวหรือมีเป็นจุดสุดท้ายให้นำสุนัข ผ่านไปชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วถอดปลอกคอ หรือ สายรัดคอ หรือเสื้อสำหรับใส่เวลาปฏิบัติหน้าที่ออก

ฝึกไประยะเวลาหนึ่ง เมื่อประเมินได้ว่าสุนัขเริ่มเข้าใจเงื่อนไขของการได้รางวัลแล้ว เริ่มถอดคำสั่งหมอบ โดยเมื่อสุนัขพบสิ่งที่ต้องค้นหา -> ให้กดคลิกเกอร์ 1 ครั้ง -> รอสุนัขหมอบเอง -> เมื่อสุนัขหมอบ -> กดคลิกเกอร์ 1 ครั้ง -> ให้รางวัล

สุนัขแต่ละตัวเรียนรู้ช้าเร็วไม่เหมือนกัน ผู้ฝึกสามารถประเมินความพร้อมสุนัขในการ ถอดคำสั่งหมอบในขั้นนี้ได้ กรณีที่ถอดคำสั่งหมอบ แล้วสุนัขไม่หมอบให้ย้อนกลับไปฝึกเหมือนการฝึกแจ้เงื่อนครั้งแรก จนสุนัขปฏิบัติถูกต้อง

- 1) ใช้เทคนิคเดียวกันซ้ำๆจนกว่าสุนัขจะมีประสิทธิภาพในการฝึก
- 2) ฝึกจนสุนัขมีขีดความสามารถในการค้นหา ในลำดับการฝึกขั้น 5 เพิ่มสัมผัสการค้นหาจนถึง 10 ชั้น (แสดงตามภาพที่ 54-55)
- 3) การวางภาษา/หีบห่อ ที่ใช้ในการฝึกค้นหา หากเป็นพื้นที่เปิดโล่งให้วางสวนทิศทางลม และฝึกแก้ไขเมื่อลมเปลี่ยนทิศทาง
- 4) หมุนเวียนโจทย์ที่ฝึกและพื้นที่ฝึกเสมอ
- 5) ชมสุนัขทุกครั้งที่สุนัขปฏิบัติได้ถูกต้อง และแก้ไขทันทีที่สุนัขผิดพลาด

เมื่อพิจารณาโดยละเอียดสามารถจำแนกการแจ้เงื่อนจากสุนัขออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้น 1 สะดุด สุนัขหยุด วกกลับ ตมละเอียดย จี้จุมกึ่งนานกว่าปกติ เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด บ่งบอกว่าสุนัข จดจำกลิ่นโดยใช้จมูกได้ ผศส.จะต้องรู้ เข้าใจ และชมเชยได้อย่างทันท่วงทีและพร้อมที่จะกระตุ้นเร้าใจหรือช่วยเหลือสุนัขต่อไป ในขั้นนี้ ผศส. ต้องสังเกตสุนัขที่ตัวเองฝึก ว่ามีภาษากายใดที่จำเพาะแตกต่างจากตัวอื่นด้วย

ขั้น 2 แจ้งเตือน สุนัขตัดสินใจแสดงอาการแจ้งเตือนตามที่เรฝึก (หมอบ)

ขั้น 3 ยืนยัน การมองหน้าแล้วจ้องตอบ ตอบสนองต่อการเร้าใจของ ผบส. ยืนยันว่าแจ้งเตือนถูกต้องตรงจุดตรงทิศทาง

ภาพที่ 53 การฝึกสุนัขให้แจ้งเตือนการค้นพบซากสัตว์โดยการหมอบ

ภาพที่ 54 ภาพประกอบลำดับการฝึกขั้น 4-5 จำนวนสัมภาระ 10 ชิ้น (Beef Central, 2019)

ภาพที่ 55 ลำดับการฝึกขั้น 5 จำนวนสัมภาระ 10 ชิ้น

การฝึกในขั้นต้นให้ผู้ฝึก และผู้ควบคุมสุนัขรู้ที่ซ่อนของซากสัตว์ที่จะให้สุนัขค้นหา เมื่อสุนัขมีประสบการณ์ดีแล้ว ก็จะเริ่มการฝึกเป็นชุด ทั้งผู้ควบคุมสุนัขทั้งสุนัขต่อไป

การทดสอบการฝึกแบบวงกลม หรือ การวางหักหลัง การฝึกแบบนี้ออกมาเพื่อทดสอบสุนัข เพื่อเพิ่มความแม่นยำและความละเอียด ซึ่งแบ่งการฝึกออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

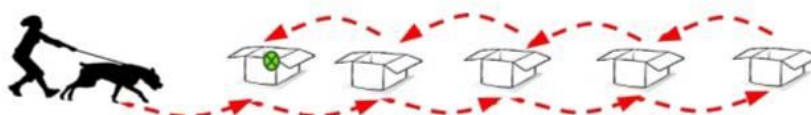
- 1) วางสัมภาระเป็นเส้นตรง (ภาพที่ 56)
- 2) วางสัมภาระเป็นรูปแบบวงกลม (ภาพที่ 57)
- 3) วางสัมภาระแบบคละรวม

รูปแบบและการฝึกคือ การค้นหารอบแรกจะยังไม่ใส่กลิ่นเป้าหมายไว้ในกล่อง/สัมภาระ เมื่อ ผคส. เริ่มการค้นหาผ่านไปแล้ว ผู้ฝึกอาศัยจังหวะที่ ผคส. และสุนัขผลอ ออกกลับไปซ่อนตามหลัง เมื่อสุนัข วนกลับมาที่เดิมครั้งที่ 2 จึงจะหาเจอ การเดินครั้งแรกเป็นการค้นหาในสัมภาระเปล่าๆ เมื่อฝึกขั้นนี้สุนัขจะทำงานละเอียดขึ้น จะไม่ค่อย เลยกกล่องที่ 1 , 2

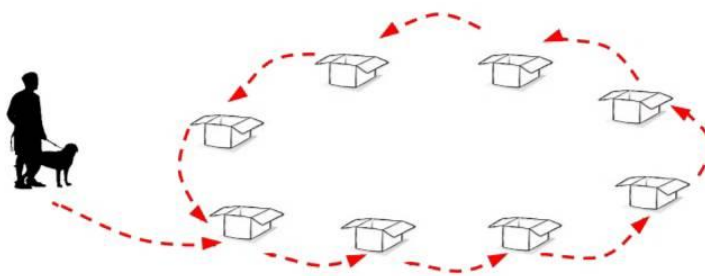
**หักหลังได้ทั้งสุนัขและ ผคส. โดยเฉพาะ ผคส. ที่คิดว่าสุนัขตัวเองเก่ง ให้ผู้ฝึกหักหลังแล้ว สอน ผคส. ให้ละเอียดกว่าเดิม

***แต่ต้องอย่าให้ ผคส. รู้ว่าเราวางที่หลังโดยเด็ดขาด

เส้นตรง

ภาพที่ 56 การทดสอบการฝึกแบบวงกลม วางสัมภาระเป็นเส้นตรง (ณรินธร, 2558)

ภาพที่ 57 การทดสอบการฝึกแบบวงกลม วางสัมภาระเป็นรูปวงกลม (ฉรินธร, 2558)

4.7.7 การฝึกปฏิบัติการตรวจค้นหาซากสัตว์ และการแจ้งเตือน

4.7.7.1 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์ชั้นกลางและการแจ้งเตือน (ชั่วโมงที่ 55-85) ลำดับชั้นในการฝึกเหมือนกับการฝึกขั้นต้น เพียงแต่สร้างบรรยากาศสถานที่ฝึกเหมือนสถานที่ปฏิบัติงานจริง ฝึกค้นหาซากสัตว์บรรจุในภาชนะหรือสัมภาระเหมือนจริงที่พบว่ามี การนำมาบรรจุซากสัตว์นำเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต เหล่านี้ได้แก่ คูลเลอร์เก็บความเย็น กระเป๋าเดินทางมีหูหิ้ว กระเป๋าเดินทางล้อลาก กล่องกระดาษ กล่องโฟม หีบห่ออื่นๆ ฯลฯ (แสดงตามภาพที่ 58)

ภาพที่ 58 ภาพประกอบลำดับการฝึกชั้น 5 จำนวนสัมภาระมากกว่า 10 ชิ้น (Josie T. Turner/Animal Wised, 2018)

ในตอนฝึกขั้นสุดท้ายของขั้นนี้ ให้ผสมการฝึกค้นหาซากสัตว์ทุกอย่างเข้าด้วยกัน ในภาชนะเดียวกัน และ/หรือ แยกสัมภาระกัน

ในการเพิ่มความยากของกลิ่น จำนวนสิ่งของที่ค้นหา ฯลฯ นั้น ควรกระทำทีละอย่างอย่าเพิ่มพร้อมกันหลายอย่างในคราวเดียวจะทำให้สุนัขสับสน (แสดงตามภาพที่ 59-60)

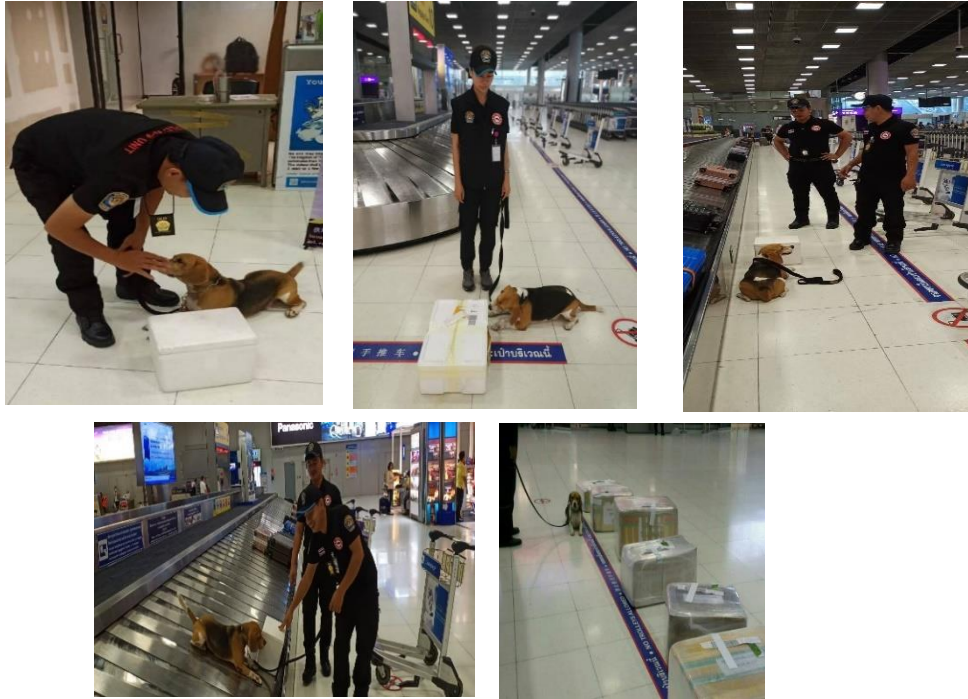

ภาพที่ 59 การเพิ่มความยากของจำนวนสิ่งของที่ค้นหา กล่องโฟม กล่องกระดาษ กระเป๋าเอกสาร

ภาพที่ 60 การเพิ่มความยากของจำนวนสิ่งของที่ค้นหา มีการคละ กล่องโฟม กระเป๋าเดินทาง กล่องกระดาษ

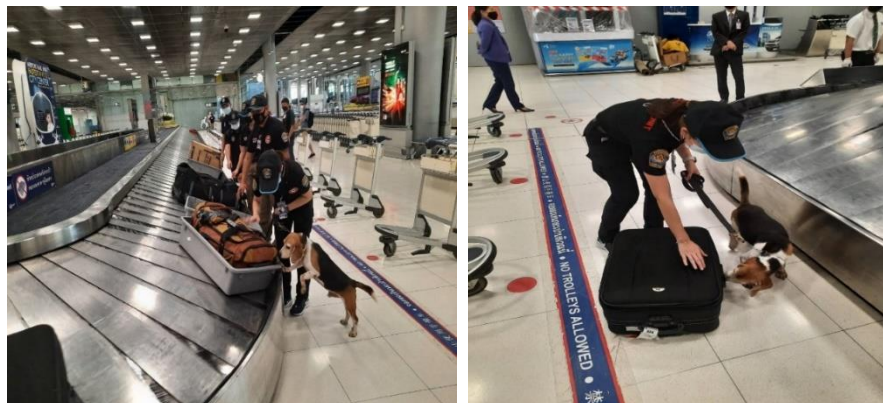
4.7.7.2 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์ชั้นสูงและการแจ้งเตือน (ชั่วโมงที่ 86-156) สถานที่และบรรยากาศการฝึก ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง สายพานรับกระเป๋าจริง สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกในขั้นตอนนี้ต้องได้รับการฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งมาแล้ว โดยใช้คำสั่งพื้นฐาน และคำสั่งเสริมอื่นๆ การฝึกให้คุ้นเคยกับการขึ้นรถ ฝึกอยู่ในบล็อกลใส่สุนัข ฝึกโดยสารขึ้นลงลิฟท์ กระโดดผ่านเครื่องกีดขวาง เดินและวิ่งบนสายพานรับกระเป๋าเดินบนทางเลื่อนและบันไดเลื่อน (แสดงตามภาพที่ 61-66)

ภาพที่ 61 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง

สุนัขจะได้รับการฝึกปฏิบัติการในหน้าที่ โดยมีเหตุการณ์สมมติประกอบให้คล้ายกับสถานการณ์จริง ฝึกค้นหาซากสัตว์บรรจุในยานพาหนะ ภาชนะ หรือสัมภาระเหมือนจริง แทรกอยู่ด้วยกันกับสัมภาระจริงของผู้เดินทางเข้าประเทศ

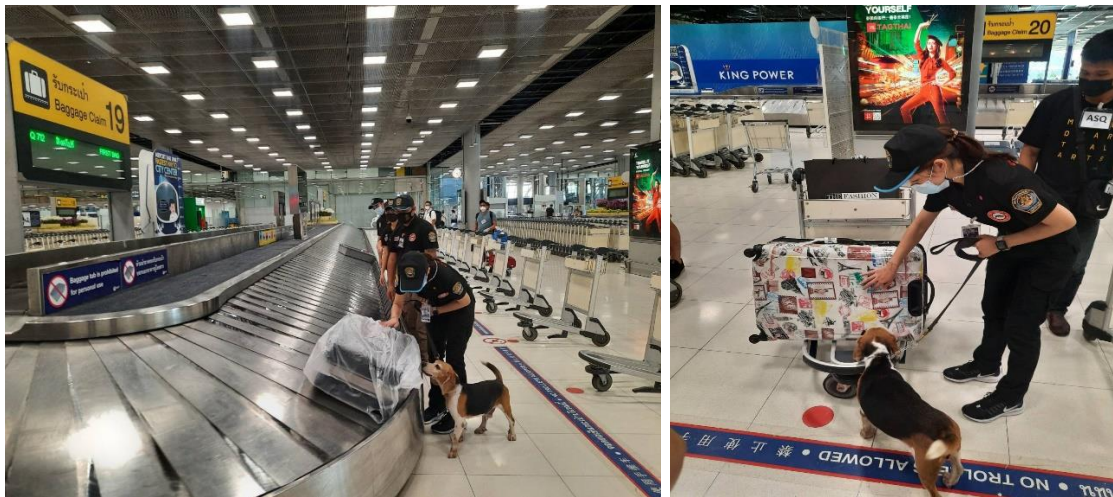
ในขั้นนี้จำเป็นฝึกถอดการให้ขนมเป็นรางวัล โดยอาจต้องดัดให้ในบางครั้ง และเหลือเพียงคำชมพร้อมการสัมผัสหัวสลับบ้าง หรือเลือกให้ขนมเป็นรางวัลเพียงครั้งเดียวของการดมค้นหาเจอในสัมภาระชิ้นสุดท้ายของการฝึกในวันนั้น ส่วนการฝึกก่อนหน้านี้สุนัขได้รับคำชม “ดีมาก” / “เก่งมาก” พร้อมการสัมผัสหัว

ภาพที่ 62 การตรวจสอบสิ่งของบนสายพาน แล้วนำสัมภาระต้องสงสัยลงมาวางให้สุนัขดมตรวจพิสูจน์อีกครั้ง

ภาพที่ 63 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง (ท่าอากาศยานนานาชาติหัวหิน)

ภาพที่ 64 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง (ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิช่วงที่มีการระบาดของ COVID -19)

ภาพที่ 65 การฝึกตรวจค้นหาซากสัตว์และแจ้งเตือน ณ สถานที่ปฏิบัติงานจริง (ด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ)

1) กรอกข้อมูลรายชื่อผู้ควบคุมสุนัข (Handler) วันที่ ชื่อสุนัข (K-9) น้าหนักสุนัข และพื้นที่ทำงานในการจัดการฝึก ลงในส่วนนี้

2) อธิบายวัตถุประสงค์ของการฝึกในช่อง หมายเหตุ (REMARKS)

3) บันทึกรูปแบบสัมภาระในการฝึก ลงในช่อง ประเภทการฝึก (Exercise Type)

4) ข้อมูลรวม พวกความเข้มข้นของกลิ่น ลักษณะภาชนะที่ใส่ รวมถึงตำแหน่งการวาง ให้เติมลงในหัวข้อ (Con/Cnt/Pl) ความเข้มข้นของกลิ่นสูง (High/H) ปานกลาง (Medium/M) น้อย (Low/L)

ลักษณะภาชนะที่ใส่ หมายความรวมถึง พื้นผิว/การทำจากวัสดุ เช่น H (แข็ง) หมายถึงบรรจุอยู่ในกระเป๋าเดินทางพลาสติกแข็ง M (ปานกลาง) หมายถึงบรรจุในกระเป๋าไนลัน S (อ่อนนุ่ม) หมายถึงบรรจุอยู่ในกระเป๋าผ้า

ควรพิจารณาตำแหน่งที่วางหลังจากเตรียมกลิ่นใส่ภาชนะเรียบร้อยแล้วคือ วางสูง (High/H) วางต่ำ (Low/L) ซ่อนไว้ (Concealed/C)

5) บันทึกการตอบสนองของสุนัขแต่ละชนิดกลิ่นเป้าหมายในแต่ละภาชนะบรรจุ ตรงคอลัมน์ใต้หัวข้อการฝึกดมกลิ่นเป้าหมาย (TARGET ODORS)

6) สำหรับการฝึกแต่ละครั้งให้ทีมงาน จดบันทึกจำนวนครั้งทั้งหมด ที่ทำการตรวจสอบภาชนะบรรจุกลิ่นเป้าหมาย ลงใต้ช่องจำนวนการฝึกทั้งหมด (Total Trials)

ถ้าสุนัขไม่ได้เข้าไปดมภาชนะที่บรรจุกลิ่นเป้าหมายเลย ก็ไม่ถือว่าเป็นการตรวจสอบและไม่ต้องบันทึกรวมลงไปในช่วงจำนวนการฝึกทั้งหมด แต่ให้บันทึกเป็น ความผิดพลาดของผู้ควบคุมสุนัข (-) Handler Error

7) บันทึกรายการเด่นของสิ่งที่ไม่ใช่กลิ่นเป้าหมายที่รวมอยู่ในการฝึก ลงในช่องไม่ใช่กลิ่นเป้าหมาย (NON-TARGET ODORS)

8) บันทึกการตอบสนองของสุนัข ต่อกลิ่นที่ไม่ใช่เป้าหมาย ว่าตอบสนองผิด (I False Response) ในช่องการตอบสนอง (Response) ใต้รายการช่อง NON-TARGET ODORS

9) เมื่อสรุปการฝึก ให้บันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นในการฝึกและข้อคิดเห็นต่างๆลงในช่อง REMARKS

บทที่ 5

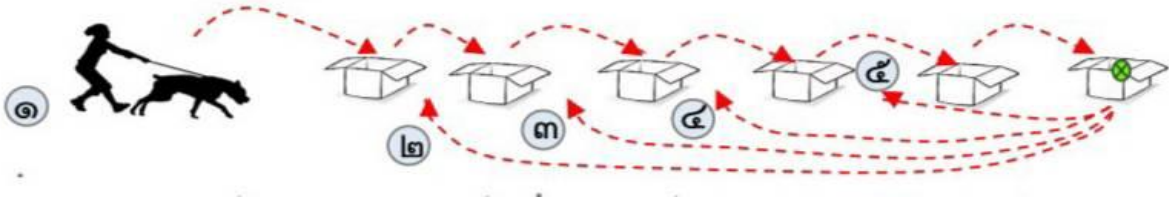
สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างฝึกและการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์

คู่มือการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ (Manual for K9 Training: Meat and Animal Products Detection) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์-ซากสัตว์ ให้มีความสามารถควบคุมสุนัขและฝึกสุนัขให้ปฏิบัติงานตรวจค้นหาซากสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดได้ การใช้งานสุนัขดมกลิ่น (K9) นั้น เป็นการนำข้อได้เปรียบด้านการใช้จมูกของสุนัขมาช่วยในการค้นหา ตรวจจับซากสัตว์ที่อาจซุกซ่อนมาในสัมภาระผู้เดินทางเข้าประเทศ แต่การควบคุมและฝึกสุนัขให้เป็นสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ผู้ควบคุมสุนัข/ผู้ฝึก ต้องรู้จักใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ผู้ฝึกจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการฝึกสุนัขหลายด้าน ต้องนำความรู้ด้านจิตวิทยา สุนัขมาประยุกต์ใช้ ตั้งแต่ขั้นตอนการบำรุงเลี้ยง การสัตว์รักษ์ การฝึกสุนัขให้เข้าใจภาษา การฝึกสุนัขให้ปรับตัวคุ้นเคยกับพื้นที่ปฏิบัติงาน (Site Adaptation) การฝึกสุนัขใช้จมูก (Nose Work Exercises) การฝึกสุนัขให้เชื่อฟังคำสั่งขั้นพื้นฐาน (Basic Obedience) เหล่านี้เป็นส่วนของขั้นตอนการเตรียมความพร้อมสุนัขก่อนเข้าฝึกในสายงาน แล้วจึงเข้าสู่ขั้นตอนของการฝึกดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์จนสามารถปฏิบัติงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ได้ ดังนั้นทุกขั้นตอนการฝึก ผู้ฝึกต้องสนใจ ใส่ใจแก้ไขเมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาเรื่องอากาศไม่อำนวย หรือมีพื้นที่ในการฝึกทบทวนน้อย ปัญหาระหว่างสุนัขกับผู้ควบคุมสุนัข และปัญหาด้านพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการฝึกมีผลทำให้ศักยภาพด้านการดมกลิ่นของสุนัขลดลง หากป้องกันและแก้ไขในจุดนี้ได้ จะทำให้มีจำนวนสุนัขดมกลิ่นที่ผ่านการฝึกเพิ่มขึ้น สามารถนำมาช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่เกิดประโยชน์ต่อภารกิจของกรมปศุสัตว์ด้านการควบคุมโรคระบาด ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ต่อไป

5.1 ปัญหาที่พบบ่อยระหว่างฝึก ด้านสิ่งแวดล้อมอากาศไม่อำนวย หรือมีพื้นที่ในการฝึกทบทวนน้อย

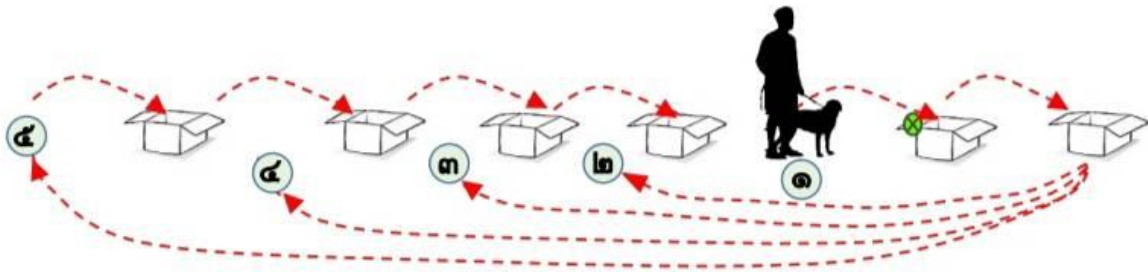
หลายครั้งในบางวันที่เกิดปัญหาสุนัขแจ่งเตือนไม่แม่นยำ เพราะบางพื้นที่อากาศไม่อำนวย มีพื้นที่ฝึกน้อยหรือ เมื่อต้องการฝึกสุนัขก่อนออกทำงาน เทคนิคการฝึกเตือนภัยระยะสั้นจะถูกนำมาใช้ เป็นการฝึกการเชื่อมต่อขั้น "ค้นหา" กับขั้น "แจ่งเตือน" สามารถแบ่งรูปแบบการฝึกเป็น 2 ลักษณะ คือ

5.1.1 แบบเข้าหา คือการฝึกแบบทำซ้ำการแจ่งเตือนระยะสั้น โดยในการทำซ้ำแบบต่อเนื่อง จุดเริ่มต้นจะเลื่อนเข้าใกล้วัตถุที่ค้นหาเรื่อยๆ เน้นการแจ่งเตือนเป็นหลัก ไม่เน้นการค้นหา เมื่อฝึกแต่ละครั้งสุนัขแจ่งเตือน --> ชมสุนัข แล้ววิ่งกลับมาจุดเริ่มต้นจุดต่อไป ทำซ้ำจนครบ 1 รอบ แล้วค่อยให้รางวัล 1 ครั้ง พัก แล้วทำต่อ/หรือให้รางวัลทุกรอบก็ได้แล้วแต่กรณี (แสดงตามภาพที่ 69)

ภาพที่ 69 การฝึกเตือนภัยระยะสั้นแบบเข้าหา (ณรินธร, 2558)

5.1.2 แบบถอยออก วิธีการฝึกเหมือนแบบเข้าหา แต่แบบนี้จะเน้นที่การค้นหา เพราะทุกครั้งที่ถอยออกจะเพิ่มวัตถุ 1 ชิ้นเสมอและระยะจะไกลออกไปเรื่อยๆ แต่วัตถุจะอยู่ที่เดิม ซึ่งสุนัขจะจดจำและจดจำได้ การฝึกจะง่าย สนุก สั้น ไม่เหนื่อยแต่จะได้ผลดีมากและแก้ไขได้ตรงจุด (แสดงตามภาพที่ 70)

ภาพที่ 70 การฝึกเตือนภัยระยะสั้นแบบถอยออก (ณรินธร, 2558)

5.2 ปัญหาที่พบบ่อยระหว่างฝึก ด้านพฤติกรรมสุนัข

- 1) สุนัขมีอาการเหนื่อย เหนื่อย ขาดความสนใจ ในการฝึก
- 2) มีสิ่งดึงดูดความสนใจของสุนัข ทำให้ส่งเสียง เสียสมาธิ
- 3) พฤติกรรมด้านการขับถ่ายไม่เหมาะสม
- 4) ความสามารถของผู้ควบคุมสุนัขไม่เท่ากับความสามารถของสุนัข

จากข้อแนะนำของครู ผู้มีประสบการณ์สามารถสรุปข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรม ได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมสุนัข

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1.	สุนัขมีอาการเหนื่อย เหนื่อยขาดความสนใจ ในการฝึก	<ul style="list-style-type: none"> - หากสาเหตุเกิดจากสุนัขขี้ม ครึ่งต่อไปอย่าให้อาหารก่อนการฝึก - หากเกิดจากสาเหตุอื่น ให้ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.)/ผู้ฝึก พักการฝึก หรือการปฏิบัติงาน หากกลับไปพักในบล็อกล่าสุนัขแล้วถอดปลอกคอ หรือ สายรัดอก หรือเสื้อสำหรับใส่เวลาปฏิบัติหน้าที่ออก
2.	มีสิ่งดึงดูดความสนใจของสุนัข ทำให้เสี่ยง เสียสมาธิ	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าหา ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.)/ผู้ฝึก ด้วยกันทางด้านตรงข้ามกับสุนัขเท่านั้น เพื่อลดการดึงดูดความสนใจของสุนัข - ขณะอยู่ในพื้นที่การฝึก ผู้ควบคุมสุนัข (ผคส.)/ผู้ฝึก พึงระวังอย่ากระโดดข้ามสุนัขหรือเข้าไปใกล้สุนัขและผู้ควบคุมสุนัขชุดอื่นเกินไป - ประเทศไทยมีประชากรที่รักสุนัขมากมาย เวลาเดินไปที่ไหนพบเจอสุนัขน่ารักก็อยากทักทาย และเข้ามาเล่นด้วย โดยที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับข้อห้ามปฏิบัติกับสุนัขทำงาน ไม่ได้ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากตรงนี้ จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆให้ความรู้เกี่ยวกับข้อปฏิบัติและข้อห้ามที่มีผลทำให้สุนัขระหว่างการปฏิบัติทำงาน เสียสมาธิ - ไม่อนุญาตให้ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง มาเล่น แหย่ ล้อ กับสุนัขขณะฝึกหรือขณะปฏิบัติงาน เนื่องจากสุนัขพันธุ์บีเกิลเป็นพันธุ์ที่น่ารัก มีความเป็นมิตรสูง จึงเป็นขวัญใจของคนส่วนใหญ่ ผู้ที่พบเห็นก็มักจะโบกมือทักทาย และเข้ามาเล่นด้วย แต่ผลเสียที่ตามมาคือเวลาปฏิบัติงานสุนัขจะไม่สนใจในภารกิจตรวจค้นหาซากสัตว์ แต่สนใจเล่นมากกว่า พึงระลึกว่าสุนัขเราไม่ใช่สุนัขรับแขกแต่เป็นสุนัขทำงาน ควรหลบเลี่ยงไม่ให้ติดเล่น อย่าให้สุนัขไปสร้างความคุ้นเคยกับผู้อื่นที่ไม่ใช่ ผคส. เราสามารถปฏิเสธเพื่อไม่ให้คนอื่นมาเล่นกับสุนัขเรา เพื่อไม่ให้คนทั่วไปเข้าถึงได้ต้องให้สุนัขอยู่ในบล็อกล่าสุนัขในเวลาที่ต้องละจากสุนัขเพื่อไปทำธุระส่วนตัว หรือแม้ขณะที่พาสุนัขเดินในสายจูงแล้วมีคนมาขอถ่ายรูป หากปฏิเสธไม่ได้เราก็ยืนตรงพร้อมถ่ายรูปคู่กับสุนัขโดยหลีกเลี่ยงการจับและเล่นกับสุนัข เสร็จแล้วให้เดินไปจากจุดนั้นทันที

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
3.	พฤติกรรมด้านการขับถ่ายไม่เหมาะสม	<p>-สุนัขยกขาฉี่ ในการแก้ไขปัญหานี้ให้อาศัยหลักธรรมชาติการเอาใจใส่รู้เท่าทันพฤติกรรมสุนัข เวลาจูงสุนัขเดินไปต้องรู้จักสังเกตอาการสังเกตปฏิกิริยาสุนัข สายตาจดจ้องอยู่ที่สุนัขสังเกตเห็นอาการเริ่มตมมากขึ้น การเริ่มเดินวนรอบสิ่งใดนั้น ต้องรู้ทันทีว่าต่อมาสุนัขจะเริ่มยกขา ผู้ควบคุมสุนัขต้องเร็ว ให้นำสุนัข รับผิดชอบออกจากจุดนั้น (ไม่ต้องกระชากแรง) พร้อมกับพูด “ไม่” ขณะดึงสุนัขออกจากจุดที่กำลังจะยกขา สุนัขบางตัวตั้งใจที่จะยกขาฉี่ใส่กระเป๋าคือจำเป็นต้องแก้พฤติกรรม โดยการนำกระเป๋ามาให้สุนัขฝึกซ้อมดม พอเริ่มจะฉี่จะยกขาเราก็จับดึงให้ทันแล้วบอกว่า “ไม่” ทุกครั้ง การแก้พฤติกรรมไม่เหมาะสมทุกอย่างต้องทำซ้ำๆ ต้องอาศัยเวลา แต่ในสุนัขที่ตื้อมากๆ บางครั้งการดึงหรือกระตุกเบาแล้วยังไม่ดีขึ้น อาจจะต้องปรับเป็นการลงโทษกระตุกให้แรงครั้งเดียว (เพื่อให้สุนัขจำ เพียงครั้งเดียว) พร้อมเสียงดุที่เข้มข้น แต่สิ่งสำคัญ คือการฝึกนิสัยขับถ่ายให้สุนัข และถ้าหากจะต้องมีการทำโทษ ให้ฝึก และทำในพื้นที่ฝึกจนสุนัขเข้าใจและไม่ทำพฤติกรรมนั้นอีก สิ่งสำคัญ ไม่ควรทำโทษในพื้นที่ปฏิบัติงานจริงเพราะนอกจากทำให้สุนัขมี ความรู้สึกไม่ดีต่อสถานที่ปฏิบัติงานแล้ว จะเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีใน สายตาผู้พบเห็นทั่วไป อีกพฤติกรรมที่สุนัขเรียกร้องความสนใจเวลา ที่อยู่ลำพังโดย ปล่อยปัสสาวะ ถ่ายอุจจาระบนอาคารผู้โดยสาร เบื้องต้นแก้ไขโดยการอยู่กับสุนัขไม่ทิ้งไว้ หรือพาไปด้วย</p> <p>-นำสุนัขออกขับถ่ายให้เป็นเวลาในตอนเช้าต้องให้สุนัขขับถ่าย ก่อน ขึ้นทำงานต้องพาขับถ่ายอีกรอบให้เรียบร้อย การใส่ภาษาเข้าไปใน กิริยาที่สุนัขกำลังจะทำ “ฉี่” “อึ” ต้องฝึกให้สุนัขรู้ภาษาคำนี้ หาก ไม่มีพื้นที่ หรือไม่สามารถปล่อยสายให้สุนัขสามารถวิ่งได้อย่างอิสระ ควรมีสายจูง ยาว 5-6 เมตร เพื่อให้สุนัขได้วิ่งอย่างเต็มที่ เมื่อสุนัข ขับถ่ายต้องเก็บให้เรียบร้อยไม่ทิ้งไว้เป็นมลพิษเพราะสุนัขมีกลิ่นไม่ พึงประสงค์ และควรมี ถังเก็บ แผ่นรองขับ กระดาษทิชชู พกติดตัว เวลาขึ้นไปทำงานด้วยทุกครั้ง</p> <p>-ก่อนการฝึก หรือ การปฏิบัติงาน ควรฝึกเชื่อฟังตามคำสั่ง ทบทวน เป็นเวลา 5-10 นาที</p>

ที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
4.	ความสามารถของผู้ควบคุมสุนัขไม่เท่ากับความสามารถของสุนัข	-ลักษณะสุนัขเก่ง ที่เป็นสุนัขในอุดมคติ เหมาะนำมาใช้ฝึกในสายงานดมกลิ่น จะมีลักษณะนิสัย กระตือรือร้น ตลอดเวลา มีความกล้าหาญ ไม่รู้เหน็ด ไม่กลัวคน ตะกละ จมูกดี สามารถพา ผู้ควบคุมสุนัขทำงานได้ หากจับคู่กับผู้ฝึกมีความสามารถไม่เหมาะสมกับสุนัขจะมีผลทำให้ ศักยภาพของสุนัขนั้นต่ำกว่าความเป็นจริงจึงต้องมีการประเมินผู้ควบคุมสุนัขเบื้องต้นก่อนแล้วจับคู่ให้เหมาะสมกับสุนัข เพื่อการฝึกและการปฏิบัติงานได้ อย่างราบรื่น เหมาะสม เพราะต้องยึดหลัก ถ้าสุนัขเก่ง คนเก่ง - > อะไรก็ดีหมด สุนัขเก่ง คนไม่เก่ง - > งานก็พอจะไปได้ สุนัขไม่เก่ง คนเก่ง - > คนฝึกจะเหนื่อยมาก สุนัขไม่เก่ง คนไม่เก่ง - > หากฝึกไป ก็จะเสียเวลาเปล่า

ที่มา ปรับจาก ประยุทธ์ (2555) และ โรงเรียนสุนัขทหาร (2517)

5.3 ปัญหาที่พบในการจัดทำคู่มือฉบับนี้

5.3.1 ใช้งบประมาณในการซื้ออุปกรณ์เพื่อการฝึก อุปกรณ์ฝึกประเภทซากสัตว์นั้นมีหลายชนิดตามนิยามของ พ.ร.บ. โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ซึ่งสามารถเน่าเสีย และใช้แล้วหมดไป จึงต้องมีการซื้อเพื่อทดแทนอยู่ตลอดเวลา รวมถึงนมเพื่อเป็นรางวัลในการฝึกแก่สุนัขด้วย เช่นเดียวกันกับอุปกรณ์ฝึกประเภทภาชนะบรรจุซากสัตว์ เมื่อใช้ไปสักระยะหนึ่งจำเป็นต้องทิ้งเพราะเริ่มมีกลิ่นปนเปื้อนโดยบังเอิญจากมือผู้ฝึกและปนเปื้อนกลิ่นจากน้ำลายสุนัข ประเภทที่ไม่สามารถนำมาล้างเพื่อใช้ซ้ำได้คือกล่องกระดาษ จึงจำเป็นต้องมีการซื้อเพื่อทดแทนอยู่ตลอดเวลา อนึ่งเมื่อฝึกสุนัขในขั้นที่สูงขึ้นต้องเพิ่มความยากของการฝึกโดย จัดเตรียมสัมภาระให้สุนัขตรวจพิสูจน์ในจำนวนมากตั้งแต่ 10 -100 ชิ้น

5.3.2 ขาดข้อมูลการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ที่เป็นเอกสาร แม้ว่าได้มีการใช้สุนัขในจุดประสงค์นี้มาแล้วเกือบ 40 ปีในต่างประเทศ แต่ก็ยังไม่เคยมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพราะเป็นข้อมูลเชิงพาณิชย์ของแต่ละประเทศที่มีค่าโนว์ฮาว (Know-How) ข้อมูลที่ถูกเผยแพร่จึงเป็นเพียงหลักการพื้นฐานเพื่อให้ผู้ที่สนใจ นำไปปรับใช้ บางเทคนิคที่เกิดขึ้นเป็นความถนัดและความชอบเฉพาะบุคคลที่ใช้กับสุนัขแต่ละตัวไม่เหมือนกัน แต่ยังคงวัตถุประสงค์ในการฝึกเหมือนกัน

เพื่อให้สุนัขทำงานในหน้าที่ตรวจค้นหาซากสัตว์ได้ การรวบรวม สรุปและเรียบเรียงเนื้อหา เพื่อจัดทำเป็นคู่มือการฝึกสุนัขดมกลิ่นเพื่อตรวจค้นหาซากสัตว์ เล่มแรกนี้ จึงต้องอาศัยตำรา หนังสือ คู่มือ ความรู้ข้างเคียงในสายงาน ตำรวจ-ทหาร หลายเล่ม ต้องใช้ข้อมูลจากประสบการณ์ฝึก การทดลองฝึกด้วยวิธีต่างๆ กับสุนัขหลายตัว รวบรวมไว้ให้ผู้สนใจใช้ประโยชน์จากคู่มือนี้สามารถนำไปต่อยอด ออกแบบบทเรียนการฝึกได้อีกหลากหลาย ขึ้นกับความสะดวกและความพร้อมด้านกำลังกำลังทรัพย์ของผู้ฝึกต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้เขียนได้รับความกรุณาช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะที่ปรึกษาผลงานวิชาการคือ น.สพ.คมสัน รุ่งเรือง ในการแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ พร้อมด้วยคณะกรรมการวิชาการกองสารวัตรและกักกัน ที่ได้กรุณาติดตามความก้าวหน้าของโครงการ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ร.ต.อ.ประยุทธ์ ชื่อตรง (ครูยุทธ) ครูคนแรกที่ทำให้ความอนุเคราะห์ประสิทธิ์ประสาทวิชาการฝึกสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาซากสัตว์ ด้วยความรู้ความสามารถที่มาจากแก่นความรู้ด้านการฝึกสุนัขดมค้นหา รวมถึงทักษะการปฏิบัติงาน ที่ครูได้ถ่ายทอดทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจากการฝึกและการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น เป็นความรู้ที่เหมือนคู่มือของประเทศต้นฉบับแม้ครูจะไม่เคยเห็นคู่มือเล่มนั้นมาก่อนเลย

ขอขอบพระคุณ ร.ท.ณรินทร์ สีสด อาจารย์โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก จ.อ.ธนภพ พูลเกษมและว่าที่ ร.ต.ฤทธิยา คำทอง แผนกสุนัขตรวจค้นพัสดุกัมมันต์ระเบิด ฝ่ายรักษาความปลอดภัยและกักขัง การรถไฟฯขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ส.ต.อ.ภาณุวัฒน์ สืบสาย ผู้บังคับหมู่งานสายตรวจ/อารักขา กองกำกับการสุนัขตำรวจ (Police K-9) กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ พ.ต.ท.นิธินันท์ นาคบุรี ที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ตำรา หนังสือ คู่มือ ต่างๆ ให้ผู้เขียนนำมาอ้างอิง รวบรวมสรุปและเรียบเรียงเนื้อหา จนกลายมาเป็นคู่มือเล่มนี้ ทั้งยังช่วยตรวจทานเนื้อหา และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อีกด้วย

ขอขอบคุณบุคคลใกล้ชิดและญาติพี่น้องทุกคนที่ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ กำลังกาย และ กำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากผลงานวิชาการฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบเป็นกตัญญูทเวทีแต่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

สพ.ญ.ณัฐกานต์ คุรุพันธ์

บรรณานุกรม

- กองกำกับการสุนัขและม้าตำรวจ (Police K-9). 2555. คู่มือหลักสูตรผู้บังคับสุนัขตำรวจ. กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 99 น.
- กองบังคับการฝึกพิเศษ. 2559. คู่มือการปฏิบัติงานด้านสัตวบาล. หลักสูตรการฝึกผู้บังคับสุนัขตรวจค้นยาเสพติดและการฝึกผู้บังคับสุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิด. กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 147 น.
- กองสารวัตรและกักกัน กรมปศุสัตว์. ม.ป.ป. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558. แหล่งที่มา : <http://aqi.dld.go.th/th/images/stories/document/act2558.pdf>, 2 ธันวาคม 2562.
- ณรินธร สีสด, ร้อยตรี. 2558. เทคนิคและวิธีการฝึกสุนัขค้นหาเบื้องต้น (สตย.สตบ.). นครราชสีมา. 31 น.
- ณัฐกานต์ ศุภพันธ์. 2561. เอกสารประกอบการบรรยายจิตวิทยาสุนัข (Dog Psychology). โครงการฝึกอบรม ผู้บังคับสุนัขและสุนัขตำรวจ. หลักสูตรสุนัขตำรวจ ดำเนินการโดย กองกำกับการสุนัขตำรวจ (Police K-9). กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 12 ตุลาคม 2561. 24 น.
- ณัฐกานต์ ศุภพันธ์ และ อัครวัฒน์ อนันตโสภณกุล. 2555. ทีมปฏิบัติการชุดสุนัขดมกลิ่น. วรสารสำนักควบคุมป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2555: น. 5-11.
- ณัฐริกา เผือดจันทิก ศศิธร ภูมณี และ สุธิดา แยมกลาง. 2562. การศึกษาเกี่ยวกับอุบัติการณ์การเกิดโรคในสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นหาสินค้าปศุสัตว์ ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในช่วงเวลา พ.ศ. 2555-2562. สาขาวิชาเทคนิคการสัตวแพทย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. รายงานการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. น. 51.
- บรรณาธิการ. 2561. จิตวิทยาลูกสุนัข-การอ่านภาษากายของลูกสุนัข. แหล่งที่มา : <https://www.hills.co.th/dog-care/behavior-appearance/puppy-behavior>, 3 ธันวาคม 2563.
- บรรณาธิการ. 2554. แรงขับในการล่าเหยื่อ, มาดูว่าบุคลิกภาพหมาเราเป็นอย่างไร. แหล่งที่มา : <https://www.dogthailand.net/forum.php?mod=viewthread&tid=368>, 3 ธันวาคม 2563.

ปพิชญา ปานแสง, บรรณาธิการ. 2557. สุนัขทำงาน, ประวัติน้องหมา. แหล่งที่มา :

%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%93%E0%B8%B0%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A2%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD/%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%82%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99/, 2 ธันวาคม 2562.

ประยูทธ ชื่อตรง, ร้อยตำรวจตรี. 2555. ขั้นตอนการฝึกสุนัขดมกลิ่นค้นหาซากสัตว์. หลักสูตรการฝึกผู้บังคับสุนัขดมกลิ่นค้นหาสัตว์และซากสัตว์ ดำเนินการโดย กองกำกับการสุนัขและม้าตำรวจ (Police K-9). กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 5 มิถุนายน – 26 กันยายน 2555.

พรทิพย์ สวัสดิ์พานิช. 2560. สุนัข ต้นฉบับศาสตร์แห่งการดมกลิ่น, บทความชีววิทยา. แหล่งที่มา :

<https://www.scimath.org/article-biology/item/7389-2017-07-20-07-32-02>, 2 ธันวาคม 2562.

ไพบูลย์ ยามส์เสถียร, พันตรี. ม.ป.ป. ข้อควรจำ, ความเข้าใจพื้นฐานสำหรับผู้ฝึกสุนัข. เอกสารประกอบการสัมมนา "การฝึกสุนัข" โดย หมอไพบูลย์ ดำเนินการโดย สมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์เยอรมันเช็พเพอดแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ. น. 3.

ไพบูลย์ ยามส์เสถียร, พันตรี. ม.ป.ป. หัวใจของการฝึกสุนัข, ความเข้าใจพื้นฐานสำหรับผู้ฝึกสุนัข. เอกสารประกอบการสัมมนา "การฝึกสุนัข" โดย หมอไพบูลย์ ดำเนินการโดย สมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์เยอรมันเช็พเพอดแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ. น. 1-2.

โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร. 2515. คู่มือหลักสูตรผู้บังคับสุนัขตรวจค้นทุ่นระเบิดและอุโมงค์. กรมการสัตว์ทหารบก. นครราชสีมา. 46 น.

โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร. 2517. คู่มือหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหารประเภทสุนัขหน้าที่พิเศษหน้าที่สุนัขตรวจค้นยาเสพติดให้โทษ หน้าที่สุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิด. กรมการสัตว์ทหารบก. นครราชสีมา. 122 น.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. โกลเดินรีทริฟเวอร์. แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/โกลเดินรีทริฟเวอร์>, 3 ธันวาคม 2563.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2561. ปีเกิล. แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ปีเกิล>, 2 ธันวาคม 2562.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. เยอรมันเชเพิร์ด. แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/เยอรมันเชเพิร์ด>, 3 ธันวาคม 2563.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. ร็อตไวเลอร์. แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ร็อตไวเลอร์>, 13 ตุลาคม 2563.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. แลบริดอร์รีทรีฟเวอร์. แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/แลบริดอร์รีทรีฟเวอร์>, 3 ธันวาคม 2563.

วิราพร จำปารัตน์. 2552. แนวทางในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ตามวิถีธรรมชาติเพื่อความเข้าใจและแก้ไขปัญหาลุ่สุนัขที่พบบ่อย. ฟรีดอม. กรุงเทพฯ. แปลจาก Cesar Millan and Melissa Jo Peltier. Cesar's Way The Natural, Everyday guide to understanding and Correcting common dog problems. Freedom Publishing. New York.

ศิริพร พ่วงลา. 2558. ปีเกิดกับบทบาทคู้หูของมนุษย์. แหล่งที่มา : <http://sutes.google.com/site/s5704043630063/bi-keil-kab-bthbath-khuhu-khxng-mnusy>, 2 ธันวาคม 2562.

สัมพันธ์น้อยตัวใหญ่. 2552. 10 เรื่องน่ารู้เพื่อคนรักลาบราดอร์, Dog Story. นิตยสาร Dogazine ปีที่ 6 ฉบับที่ 62. กุมภาพันธ์ 2552: น. 28-29.

สำนักกฎหมาย กรมปศุสัตว์. ม.ป.ป. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำประกอบหรือปรุงจากซากสัตว์ เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561. แหล่งที่มา : <http://legal.dld.go.th/web2012/news/P15/100720181.PDF>, 2 กันยายน 2563.

หญิง, บรรณาธิการ. 2553. พฤติกรรม จำฝูง-ลูกฝูง ของสุนัขตามธรรมชาติ. แหล่งที่มา : <https://www.bloggong.com/mainblog.php?id=yojajiji&month=06-01-2010&group=7&gblog=19>, 2 ธันวาคม 2562.

อารยา, บรรณาธิการ. ม.ป.ป. โดเบอร์แมนพินเชอร์ เจ้าหมาผู้ซื่อสัตย์และจงรักภักดี. แหล่งที่มา : <https://nongpets.com/%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%9A%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B8%99/>, 13 ตุลาคม 2563.

Animal Health Division. Food Safety and Consumer Affairs Bureau. 2019. Quarantine Detector Dog in Japan. Animal Health Situation in Japan. ppt.

- APHIS. 2019. National Detector Dog Training Center. Available source : <http://www.aphis.usda.gov/aphis/ourfocus/planthealth/ppq-programoverview/nddtc>, December 3, 2019.
- AP News. 2018. Doggy bag: Agriculture detector dog intercepts roast pig at Atlanta airport. Available source : <https://ktla.com/news/nationworld/dog-intercepts-roast-pig-brought-into-u-s-by-passenger-at-atlanta-airport/amp/>, December 2, 2019.
- Attavian, B. 2003. Canine Officer Training. USDA National Detector Dog Manual. 262 pp. Available source : https://www.aphis.usda.gov/import_export/plants/manuals/ports/downloads/detector_dog.pdf, December 3, 2019.
- Brisbin, K. M. 2015. USDA Dog Sniff Out Snakes. 36th Wing Public Affairs. Available source : <https://www.af.mil/News/Article-Display/Article/587659/usda-dogs-sniff-out-snakes/>, December 3, 2019.
- Edwards, J. n.d. The Importance of Livestock Identification and Movement Control to the Promotion of Animal Disease Control and Facilitation of Trade. Available source : <http://wahis2-devt.oie.int/doc/ged/D682.PDF>, December 2, 2019.
- Elliott, P. ม.ป.ป. วิธีการฝึกสุนัขให้ทำตามคำสั่งพื้นฐาน. แหล่งที่มา : <https://th.wikihow.com/%E0%B8%9D%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%82%E0%B9%83%E0%B8%AB%E0%B9%89%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%B3%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99>, 3 ธันวาคม 2563.
- Elliott, P. ม.ป.ป. วิธีการฝึกหมาด้วยคลิกเกอร์. แหล่งที่มา : <https://th.wikihow.com/%E0%B8%9D%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%84%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C>, 3 ธันวาคม 2563.
- Jeerasakz, J. 2563. Belgian Malinois หรือเรียกว่า เบลเยี่ยมมาลินอยส์. แหล่งที่มา : <http://doggdot.us/belgian-malinois/>, 3 ธันวาคม 2563.

Milo D. Pearsall and Hugo Verbruggen. 1982. SCENT: Training to Tract, Search, and Rescue.

Alpine Publication, Inc. Loveland, Colorado, U.S.A. 225 pp.

TVNZ. 2016. Lemon smuggler sniffed out by NZ border security dog. Available source :

<https://www.tvnz.co.nz/one-news/new-zealand/lemon-smuggler-sniffed-nz-border-security-dog>, December 2, 2019.

Vincent M. 2020. River the Police Labrador who failed her sniffer dog training because she

kept chasing squirrels instead makes the grade keeping suicidal detainees calm in

custody. Available source : [https://www.dailymail.co.uk/news/article-7850939/Police-](https://www.dailymail.co.uk/news/article-7850939/Police-Labrador-River-failed-sniffer-dog-training-keeps-suicidal-detainees-calm-custody.html)

[Labrador-River-failed-sniffer-dog-training-keeps-suicidal-detainees-calm-custody.html](https://www.dailymail.co.uk/news/article-7850939/Police-Labrador-River-failed-sniffer-dog-training-keeps-suicidal-detainees-calm-custody.html),

December 2, 2020.

Kim, W. T. 2019. Korea Quarantine Detector Dog Center (under Incheon Airport Regional

Office). Animal and Plant Quarantine Agency. MAFRA. The Republic of Korea.

Wunderman, A. 2018. 9 Amazing Things Airport Dogs Can Do. Available source :

<https://matadornetwork.com/read/airport-dogs-detect/>, 2 December 2019.

ภาคผนวก ก

รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ
สุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล

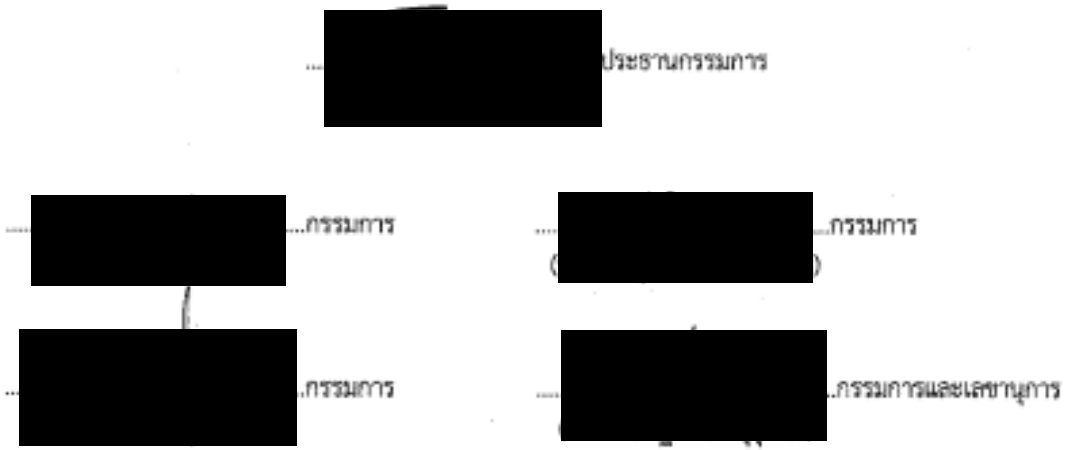
**รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ
สุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล**

๑. เป็นสุนัขพันธุ์บีเกิล
๒. มีอายุระหว่าง ๖-๑๒ เดือนโดยระบุวัน เดือน ปี ที่เกิด ลงในสมุดทะเบียนประจำตัวหรือใบรับรองการฉีดวัคซีนประจำตัวสุนัข
๓. มีน้ำหนักอยู่ระหว่าง ๘-๑๕ กิโลกรัม
๔. มีโครงสร้างและลักษณะต่างๆ ตรงตามมาตรฐานของสายพันธุ์ดังนี้
 - ๔.๑ ส่วนสูงอยู่ระหว่าง ๓๓-๔๔ เซนติเมตร
 - ๔.๒ ศรีษะมีกะโหลกค่อนข้างยาว หน้าผากกว้างและเต็ม หายทอยเป็นรูปโดม
 - ๔.๓ ดวงตากลมโต สีออกน้ำตาลแดง แววมามีความกระตือรือร้น สายตานุ่มนวล
 - ๔.๔ ใบหูบางและกลม หูดกไม่กาง ไม่ตั้ง ขอบหน้าของใบหูชิดกับแก้ม
 - ๔.๕ จมูกมีสีดำ
 - ๔.๖ ปากมีริมฝีปากดำ ไม่หย่อนคล้อย กระบอกปากยาว
 - ๔.๗ ฟันแข็งแรง สีขาว ขบกันพอดี
 - ๔.๘ คอมีลำคอยาวปานกลาง แข็งแรง สะอาด ไม่มีรอยย่นของผิวหนัง
 - ๔.๙ ออกสีก และกว้าง
 - ๔.๑๐ ขาหน้ามีลักษณะตรงไม่โค้งผิดลักษณะ ข้อเท้าสั้นและแข็งแรง ขาหลังมีเข่าแข็งแรง ลาดตรงพอดี ข้อเท้าสมดุล มีท่าทางการเดินไม่ผิดลักษณะของสุนัขที่ดี ขาไม่อ่อนแรง
 - ๔.๑๑ ขนสั้น เรียบหนาแน่นและแข็ง สีขนมีลักษณะอย่างไรอย่างหนึ่งต่อไปนี้ สีเลมอนและสีขาว สีขาวและสีแทน สีอกโกแลตสามสี สีส้มและสีขาว สีน้ำตาลและสีขาว สีน้ำตาลและสีดำ สามสี สีแดงและสีขาว
 - ๔.๑๒ ทางอยู่ตำแหน่งปานกลางของลำตัวเมื่อมองจากด้านบน ปลายหางโค้งขึ้นเล็กน้อยและมีสีขาว
 - ๔.๑๓ ลักษณะที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานอื่นๆ ให้เป็นไปตามดุลยพินิจของสัตวแพทย์ ตามสมควร
๕. มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่มีวิธีการของโรคทางผิวหนัง และไม่มีแนวโน้มเป็นโรคหนังตาที่สามไหล (Cherry eye)
๖. ผ่านการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบล้วนทั้งชนิดวัคซีนและจำนวนครั้งที่ฉีดตามโปรแกรมในปีแรก ตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัคซีนในสุนัขของสมาคมสัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์เล็กโลก (Vaccination Guideline Group-WSAVA) และครั้งสุดท้ายที่ได้รับวัคซีนต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๒๑ วัน ก่อนวันส่งมอบสุนัข ซึ่งต้องมีใบรับรองการฉีดวัคซีนที่ลงนามโดยสัตวแพทย์ที่มีเลขที่ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ จากสัตวแพทย์สภา

/๗. โนกรณี...

ภาพผนวก 1 รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะสุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์บีเกิล (หน้าที่ 1)

- ๗. ในกรณีสุนัขเพศเมียต้องมีหนังสือรับรองการทำหมัน ด้วยวิธีผูกคอตยอกมดลูกและรังไข่ทั้งสองข้าง (OVH) จากจากสถานพยาบาลสัตว์ที่ได้รับอนุญาตดำเนินการอย่างถูกต้องจากกรมปศุสัตว์ และกรณีสุนัขเพศผู้ต้องมีลูกอัณฑะที่เคลื่อนสู่ถุงหุ้มอย่างสมบูรณ์ทั้ง ๒ ข้าง
- ๘. สุนัขต้องผ่านการตรวจเลือด ระยะเวลาไม่เกิน ๑๔ วัน ก่อนวันส่งมอบสุนัข โดยมีหนังสือรับรองผลการตรวจเลือดจากห้องปฏิบัติการทดสอบวินิจฉัยโรคทางสัตวแพทย์ ที่ได้มาตรฐาน แสดงผลการตรวจดังนี้
 - ๘.๑ ไม่เป็นโรคพยาธิหนอนหัวใจ
 - ๘.๒ ไม่เป็นโรคพยาธิเม็ดเลือดทุกชนิด
 - ๘.๓ มีค่าทางโลหิตวิทยา อยู่ในเกณฑ์ปกติ
- ๙. ในวันส่งมอบ สุนัขต้องผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจาก แผนกสัตวแพทย์ ของชุดปฏิบัติการทีมสุนัขดมกลิ่น (DLD-Quarantine and Inspection Canine unit) คำนึงถึงกันสัตว์ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ
- ๑๐. ในวันส่งมอบสุนัข ผู้ขายต้องส่งอาหารเดิมมาด้วย เพื่อใช้เลี้ยงสุนัขและใช้ในกระบวนการปรับเปลี่ยนอาหาร โดยมีจำนวนเหมาะสมกับระยะเวลาที่ต้องทำการปรับเปลี่ยนอาหาร ซึ่งไม่ต่ำกว่า ๑๕ วัน
- ๑๑. สุนัขจะต้องผ่านการทดสอบคุณลักษณะทางพฤติกรรมและสัณฐานวิทยาของสุนัข รวมทั้งการฝึกเบื้องต้น จากแผนกสัตวแพทย์ ของชุดปฏิบัติการทีมสุนัขดมกลิ่น (DLD-Quarantine and Inspection Canine unit) คำนึงถึงกันสัตว์ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันส่งมอบ หากไม่ผ่านการทดสอบ จะต้องนำสุนัขตัวใหม่มาเปลี่ยนทดแทน โดยสุนัขตัวใหม่ต้องผ่านเงื่อนไขคุณลักษณะข้างต้นมาแล้ว
- ๑๒. หากสุนัขป่วยหรือตายในระหว่างการตรวจรับจากคณะกรรมการตรวจรับ หน่วยงานทางราชการไม่ ต้องรับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น

ภาพผนวก 2 รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะสุนัขตรวจสินค้าเกษตร พันธุ์ปีเกิล (หน้าที่ 2)

ภาคผนวก ข

บันทึกการฝึกสุนัขดมกลิ่น

AGRICULTURAL DETECTOR DOG TRAINING RECORD											
Handler: <u>อ. อภิรักษ์</u>		Date: <u>94 ก.ค. 2563</u>		K-9: <u>สตีฟ</u>		Weight: <u>13 กก.</u>		Port: <u>SVA</u>			
Exercise Type	Con/Cnt/Pl	TARGET ODORS			TARGET ORORS			NON-TARGET ODORS			
		ระดับที่ 1	ระดับที่ 2	ระดับที่ 3	High	Hard	High	Scoring	Response	Total Trials	
					Medium	Medium	Low <td>+ Positive Response - Non-Response ! False Response</td> <td>(+) Handler Assist. ! Handler Cue (-) Handler Error</td> <td></td> <td></td>	+ Positive Response - Non-Response ! False Response	(+) Handler Assist. ! Handler Cue (-) Handler Error		
(1) กล้วย	H/H/L	++	++							4	
(2) กลิ่นกระดาษ									<u>ว=ขอผลสัมฤทธิ์</u>		
(3) กล้วย-ผ้าใบ-กระดาษ	M/S/L	+++	++							5	

REMARKS ผู้ฝึกสอน

1. การตอบสนองของสุนัขในครั้งแรกที่ฝึกให้ดมกลิ่นกล้วยในสิ่งแวดล้อมที่วุ่นวาย
2. การตอบสนองของสุนัขในครั้งแรกที่ฝึกให้ดมกลิ่นกล้วยในสิ่งแวดล้อมที่วุ่นวาย
3. การตอบสนองของสุนัขในครั้งแรกที่ฝึกให้ดมกลิ่นกล้วยในสิ่งแวดล้อมที่วุ่นวาย

ภาพผนวก 4 ตัวอย่างการจดบันทึกการฝึกสุนัข

ภาคผนวก ค

ระเบียบบกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ค

ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

มาตรา 4 วรรคหนึ่ง (1) (2) และ (3) ระบุว่า ในพระราชบัญญัตินี้ “สัตว์” หมายความว่า (1) ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า สุนัข แมว กระต่าย ลิง ชะนี และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์และเอ็มบริโอของสัตว์เหล่านี้ด้วย (2) สัตว์ปีกจำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ด้วย (3) สัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อ สำหรับผสมพันธุ์เอ็มบริโอ และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ของสัตว์ชนิดนั้นด้วย

วรรคสอง ระบุว่า “เอ็มบริโอ” หมายความว่า ตัวอ่อนของสัตว์ที่ยังไม่เจริญเติบโตจนถึงขั้นที่มีอวัยวะ และยังไม่ฝังตัวที่ผนังมดลูกของสัตว์นั้น

และวรรคสาม ระบุว่า “ซากสัตว์” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ ที่ตายแล้ว สิ่งใด ๆ ที่ได้จากสัตว์ที่มีชีวิตหรือสัตว์ที่ตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุง จากซากสัตว์หรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปที่ทำจากซากสัตว์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หมวด 2 การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต

มาตรา 31 วรรคหนึ่ง ระบุว่า เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดี มอบหมายทุกครั้ง ที่นำเข้าส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

มาตรา 68 ระบุว่า ผู้ใดนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์โดย ไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 31 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2561)

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ประกาศว่า ให้อาหารสุกที่ทำ

ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ดังต่อไปนี้เป็นซากสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 เฉพาะการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร

- (1) ไส้กรอกทุกชนิด (Sausages)
- (2) กุนเชียง (Chinese Sausages)
- (3) แหนม หรือจิ้นส้ม (Sour pork sausages)
- (4) มั้ม หรือหม่า หรือซาลามี (Salami)
- (5) แฮมทุกชนิด (Ham)
- (6) เบคอนทุกชนิด (Bacon)
- (7) เนื้อสัตว์รมควัน ดังต่อไปนี้
 - (ก) เนื้อโครมควัน (Smoked beef)
 - (ข) เนื้อหมูรมควัน (Smoked pork)
 - (ค) เนื้อแกะรมควัน (Smoked mutton)
 - (ง) เนื้อแพะรมควัน (Smoked goat)
 - (จ) เนื้อไก่รมควัน (Smoked chicken)
 - (ฉ) เนื้อเป็ดรมควัน (Smoked duck)
 - (ช) เนื้อห่านรมควัน (Smoked goose)
 - (ซ) เนื้อไก่งวงรมควัน (Smoked turkey)
 - (ฌ) เนื้อนกกระจกเทศรมควัน (Smoked ostrich)
- (8) เนื้อสัตว์ดอง ดังต่อไปนี้
 - (ก) เนื้อโคดอง (Pickle beef)
 - (ข) เนื้อหมูดอง (Pickle pork)
 - (ค) เนื้อแกะดอง (Pickle mutton)
 - (ง) เนื้อแพะดอง (Pickle goat)

- (จ) เนื้อไก่ดอง (Pickle chicken)
- (ฉ) เนื้อเป็ดดอง (Pickle duck)
- (ช) เนื้อห่านดอง (Pickle goose)
- (ซ) เนื้อไก่งวงดอง (Pickle turkey)
- (ฌ) เนื้อนกกระจกเทศดอง (Pickle ostrich)

(9) เนื้อสัตว์หมักเกลือ ดังต่อไปนี้

- (ก) เนื้อโคหมักเกลือ (Cured beef)
- (ข) เนื้อหมูหมักเกลือ (Cured pork)
- (ค) เนื้อแกะหมักเกลือ (Cured mutton)
- (ง) เนื้อแพะหมักเกลือ (Cured goat)
- (จ) เนื้อไก่หมักเกลือ (Cured chicken)
- (ฉ) เนื้อเป็ดหมักเกลือ (Cured duck)
- (ช) เนื้อห่านหมักเกลือ (Cured goose)
- (ซ) เนื้อไก่งวงหมักเกลือ (Cured turkey)
- (ฌ) เนื้อนกกระจกเทศหมักเกลือ (Cured ostrich)

(10) เนื้อสัตว์เบอร์เกอร์ ดังต่อไปนี้

- (ก) เนื้อโคเบอร์เกอร์ (Beef burger)
- (ข) เนื้อหมูเบอร์เกอร์ (Pork burger)
- (ค) เนื้อไก่เบอร์เกอร์ (Chicken burger)
- (ง) เนื้อไก่งวงเบอร์เกอร์ (Turkey burger)
- (จ) เนื้อนกกระจกเทศเบอร์เกอร์ (Ostrich burger)

(ฉ) เนื้อแกะเบอร์เกอร์ (Mutton burger)

(ช) เนื้อแพะเบอร์เกอร์ (Goat burger)

(11) น้ำผึ้งทุกชนิด (Honey)

(12) รวงผึ้ง หรือรังผึ้ง (Honeycomb)

(13) นมผึ้ง (Royal jelly)

(14) ไข่เค็มที่ยังไม่ผ่านการต้มสุก หรือไข่แดงเค็ม (Salted eggs or salted egg yolks)

(15) ไข่เยี่ยวม้า (Preserved eggs)

ภาคผนวก ง

บันทึกการปฏิบัติงาน

แบบรายงานผ่าน LINE APPLICATION

รายงานการตรวจยึดสัตว์ - ซากสัตว์ โดยด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๔

เวลา ๑๕.๔๕ น.

เที่ยวบิน CZ 3081

สายการบิน ไซน่าเซาเทิร์นแอร์ไลน์

ประเทศต้นทาง จีน (กว่างโจว)

ประเทศปลายทาง ไทย

รายการสิ่งของที่ตรวจยึด

ลำดับ	ชนิด	จำนวน (ชิ้น)/น้ำหนัก (กก.)	มูลค่าประมาณ(บาท)
๑.	ไส้กรอกสุกร	๔ แพ่ง / ๑.๐ กิโลกรัม	๓๐๐ บาท

ภาพประกอบ

ภาพผนวก 6 ตัวอย่างแบบฟอร์มการรายงานผลการตรวจยึดสัตว์ - ซากสัตว์ โดยด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ผ่านทาง Application Line (วันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2564)

การรายงานผลการวิเคราะห์ ทดสอบ และชันสูตรโรคสัตว์ จากของกลางที่ตรวจยึด ได้สรอกรุกร นำเข้าจากประเทศจีน ด้วยเที่ยวบิน CZ3081 วันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2564 เจ้าหน้าที่ได้มีการส่งไปทดสอบในวันที่ 3 – 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ซึ่งพบสารพันธุกรรมของเชื้อ African Swine Fever Virus

 <p>รายงานผลการวิเคราะห์ ทดสอบ และชันสูตรโรคสัตว์ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เลขที่ 50/2 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900 โทร. 02-5798909-14, 02-5795001</p>			
ชื่อเจ้าของ	ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ		
ที่อยู่	99 ม.10 อาคารคลังสินค้าขาเข้า (CI)		ที่กษ0609 (รป.)02248/64
ตำบล	ราชาเทวะ อำเภอบางพลี	จังหวัด	สมุทรปราการ
ชื่อผู้ส่ง	ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ		เลขที่ตัวอย่าง 104234/64
ที่อยู่	99 หมู่ 10 อาคารคลังสินค้าขาเข้า (CI)		วันที่รับตัวอย่าง 3/2/2021
ตำบล	ราชาเทวะ อำเภอบางพลี	จังหวัด	สมุทรปราการ
			วันที่ตอบผล 9/2/2021
ชนิดสัตว์	สุกรขุน	พันธุ์	-
หมายเลข	-	เพศ	-
ชนิดตัวอย่าง	อื่นๆ 1 ตัวอย่าง (ซอตต็อกหมู)		
กิจกรรม	โครงการ ASF		
ผลการตรวจ/วิธีการตรวจ	☒ รายงานปกติ ☐ รายงานเพิ่มเติม		
<p>- พบสารพันธุกรรมของเชื้อ African swine fever virus (ASFV) ในซอตต็อกหมู นำเข้าจากประเทศจีน เที่ยวบิน CZ 3081 โดยวิธี Real-time PCR</p> <p>วันที่ทดสอบ 04-09/02/2564</p> <p>หมายเหตุ : สภาพตัวอย่าง ปกติ</p> <p>: ผลการตรวจจะมีผลเฉพาะตัวอย่างที่ส่งตรวจเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้เป็นตัวแทนของตัวอย่างทั้งหมด หากมิได้ส่งตรวจตามหลักการ sampling ตัวอย่าง</p>			
 [Redacted Signature]			
<p>รายงานฉบับนี้มีผลเฉพาะกับตัวอย่างที่นำมาทดสอบเท่านั้น และห้ามนำสำเนา รายงานผลเฉพาะบางส่วนไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต</p>			

ภาพผนวก 7 ตัวอย่างการรายงานผลการวิเคราะห์ ทดสอบ และชันสูตรโรคสัตว์ จากของกลางที่ตรวจยึดได้สรอกรุกร

บันทึกการปฏิบัติงานแบบปฏิบัติการชุดสุนัขดมกลิ่น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (เวรประจำวัน) ๒๕๖๔

ที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เที่ยวบิน/ สายการบิน	เวลา เครื่องลง	ทีมสาระชั้น สายพานที่	ลักษณะทีมภาระต้องสงสัย	ปฏิกิริยาสุนัข (+/-)	ผลการตรวจพิสูจน์ พบ/ไม่พบ/น้ำหนักของ	สุนัขดมกลิ่น	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
วี๙ ๖41 [ไทย ๖]	๑๖.๖๐	๑๐	กรรเข้า ๒ ฟู	- / -	ไม่พบ	1. ๑ ฟู	ลงชื่อ [redacted] เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
วี ๐๔๑ [el-dmv ๖]	๑๖.๕๐	๑๔	กรรเข้า ๒ ฟู	- / -	ไม่พบ	2. ๑ ฟู	ลงชื่อ [redacted] ผู้สังเกตเที่ยวบิน/เวร/สายพาน
อี ๑๕๑ [ok ๖๐]	๑๖.๑๕	๑๓	กรรเข้า ๒ ฟู	- / -	ไม่พบ		ลงชื่อ [redacted] ผู้บันทึกทีมภาระต้องสงสัยที่ตรวจสอบ 1
ซี 4๐๔5 [Chengde 18.๑๐]	๑๖.๑๐	๑๓	กรรเข้า ๒ ฟู	+ / +	ไม่พบ, ๑๕๕, ๑๕๖, ๑๕๗, ๑๕๘, ๑๕๙, ๑๖๐		ลงชื่อ [redacted] ผู้บันทึกทีมภาระต้องสงสัยที่ตรวจสอบ 2
อี ๕4๑ [มรต ๖]	๑๖.๐๕	๑๒	กรรเข้า ๒ ฟู	- / -	ไม่พบ		ลงชื่อ [redacted] ผู้บันทึกทีมภาระต้องสงสัยที่ตรวจสอบ 3
							ลงชื่อ [redacted] ผู้บันทึกทีมภาระต้องสงสัยที่ตรวจสอบ 4
							ลงชื่อ [redacted] ผู้บันทึกทีมภาระต้องสงสัยที่ตรวจสอบ 5
							ลงชื่อ [redacted]
							ลงชื่อ [redacted]
							นายสัมพันธ์ พงษ์จำปา ภาณุการ
							ผู้ควบคุม

๒๕ ก.พ. ๒๕๖๔

ภาพผนวก 8 ตัวอย่างแบบฟอร์มการบันทึกการปฏิบัติการชุดสุนัขดมกลิ่น ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564)

แบบรายงานผ่าน LINE APPLICATION

รายงานการตรวจยึดสัตว์ - ซากสัตว์ โดยด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เวลา ๑๘.๓๐ น.

ชื่อผู้โดยสาร MR. YUN LONGWU

สัญชาติ จีน

เที่ยวบิน 3U 8145

สายการบิน เสฉวนแอร์ไลน์

ประเทศต้นทาง จีน (เจิ้งตู)

ประเทศปลายทาง ไทย

รายการสิ่งของที่ตรวจยึด

ลำดับ	ชนิด	จำนวน (ชิ้น)/น้ำหนัก (กก.)	มูลค่าประมาณ(บาท)
๑.	ไส้กรอกสุกร	๙ ถุง / ๑.๕๐ กิโลกรัม	๓๐๐ บาท
๒.	เนื้อโคแห้ง	๙ ถุง / ๐.๓๐ กิโลกรัม	๓๐ บาท
๓.	เนื้อไก่แห้ง	๔ ถุง / ๐.๒๐ กิโลกรัม	๑๐ บาท
๔.	ปีกเป็ด	๓ ถุง / ๐.๑๐ กิโลกรัม	๕๐ บาท

ภาพประกอบ

ภาพผนวก 9 ตัวอย่างแบบฟอร์มการรายงานผลการตรวจยึดสัตว์ - ซากสัตว์ โดยด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ผ่านทาง Application Line (วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564)